

DIAGNÓSTICO SOCIOECONÓMICO DO CONCELLO DE MOS

Abril de 2006

ÍNDICE

1	INTRODUCCIÓN	5
1.1	Metodoloxía.....	5
1.2	Apuntamento histórico.....	6
2	ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO.....	7
2.1	Situación do concello dentro da MAIV e da provincia de Pontevedra	7
2.2	Estrutura parroquial	8
2.3	Entidades de poboación.....	8
3	RECURSOS NATURAIS	9
3.1	Solo	9
3.2	Características climáticas	11
A)	Precipitacións	11
B)	Temperaturas	12
C)	Amplitude térmica	13
3.3	Vexetación.....	13
3.4	Relevo	14
3.5	Ríos	15
4	RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO	15
4.1	Patrimonio histórico e arqueolóxico	16
4.2	Patrimonio arquitectónico.....	16
4.3	Patrimonio etnográfico	18
4.4	Recursos turísticos.....	19
5	ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS	22
5.1	Planeamento urbanístico vixente.....	22
5.2	Infraestruturas de comunicación	22
5.3	Centros educativos	23
5.4	Servizos sociais.....	24
6	POBOACION E VIVENDA.....	24
6.1	Efectivos poboacionais.....	25
A)	Poboación segundo sexo e distribución parroquial	25
B)	Densidade demográfica.....	27
C)	Poboación segundo lugar de nacemento e residencia.....	27

D) Poboación segundo nacionalidade	28
E) Evolución demográfica.....	29
6.2 Estrutura da poboación	30
A) Pirámide de poboación	30
B) Distribución da poboación por grandes grupos de idade.....	31
C) Idade media da poboación	32
D) Índice de Dependencia Global, Senil e Xuvenil	33
E) Índice de recambio da poboación activa, envellecemento e sobreenvellecemento	34
6.3 Movemento natural da poboación	37
A) Nacementos, casamentos e defuncións	37
A) Taxas brutas de natalidade, nupcialidade e mortalidade	38
B) Saldo vexetativo	40
6.4 Movements migratorios.....	40
A) Emigración.....	41
B) Inmigración	43
C) Saldo migratorio	46
6.5 Nivel de formación da poboación.....	48
A) Nivel de estudos da poboación	49
B) Taxa de analfabetismo.....	50
C) Tipo de estudos da poboación	51
D) Lugar de estudo da poboación.....	53
E) Educación non universitaria.....	53
6.6 Vivenda.....	54
A) Tipo de vivenda	55
B) Réxime de tenza da vivenda	55
C) Principais problemas da vivenda e do contorno.....	56
D) Residentes e tamaño medio da vivenda	58
7 MERCADO DE TRABALLO	58
7.1 Actividade.....	60
7.2 Ocupación.....	62
7.3 Desemprego.....	68
7.4 Promoción do Emprego	73
A) Actividades desenvolvidas en relación as políticas activas de emprego.....	74
B) Axudas e subvencións para a creación de emprego	79
C) Accións de desenvolvemento rural.....	79

8	ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS	80
8.1	Nivel de renda e outros parámetros de desenvolvemento.....	81
A)	Nivel de renda	81
B)	Outros parámetros de desenvolvemento.....	83
8.2	Sectores produtivos e actividade económica	85
A)	Sector primario	87
B)	Sector secundario	90
C)	Sector terciario	92
9	TERCEIRO SECTOR.....	98
10	DAFO XERAL DE MOS.....	99
11	PROPOSTAS E ACTUACIÓNS.....	102

1. INTRODUCCIÓN

1.1 Metodoloxía

O presente documento de traballo inclúese dentro da medida “Desenvolvemento do territorio” que integra o actual proxecto de UPD. O obxectivo desta medida é poder implantar estratexias e proxectos que traten de potenciar aspectos específicos e xerais dun territorio. As accións relacionadas con esta medida están dirixidas a obtención de información, investigación e análise do contorno de cara a definición de proxectos.

Este traballo é unha das accións e ten como obxectivo servir de instrumento que fundamente calquera estratexia de actuación no territorio e tomar decisións en materia de desenvolvemento e emprego a raíz da análise pormenorizada do espazo socioxeográfico. Para acadalo definiuse a realización dunha Análise e Diagnóstico do Territorio (no sucesivo, ADT) de cada un dos concellos da MAIV, nos que a través de diferentes fases se obteña unha visión o máis axustada posible sobre as potencialidades do territorio, e neste caso, do concello de Mos.

A través das seguintes páxinas descríbense os resultados da primeira das fases do diagnóstico que se inclúen nos ADT, correspondente co inventario de recursos e elementos valorizables existentes no concello. Esta é unha análise detallada do territorio a través dos elementos que integran o sistema social, cultural, natural, e económico, permitindo ver os usos que del se fan.

A sistematización da información agrúpase en 10 temáticas, que inclúen una serie de indicadores. As 10 áreas nas que agrupamos a información son:

- ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO
- RECURSOS NATURAIS
- RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO
- ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS
- POBOACIÓN E VIVENDA
- MERCADO DO TRABALLO
- ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS.
- TERCEIRO SECTOR
- ANÁLISE DAFO
- PROPOSTAS DE DESENVOLVEMENTO E ACTUACIÓNS NO EIDO DO EMPREGO

Os datos obtivéronse do Instituto Galego de Estatística (IGE), do Instituto Nacional de Estadística (INE), de diversas fontes públicas e privadas e do propio concello de Mos. A partir desa información, creáronse bases de datos e obtivéronse indicadores que facilitan o coñecemento do territorio no seu conxunto. Así mesmo a análise complementase coa comparación dos datos obtidos para Mos cos da

AMV, Pontevedra e Galicia, de xeito que se comprenda mellor a evolución histórica, o momento actual e o futuro do concello.

A segunda fase do presente ADT, consistirá nunha análise cualitativa a partir da consulta aos técnicos dos concellos e doutras persoas representantes do territorio nos seus diferentes ámbitos. O obxectivo é ampliar a información existente nas fontes consultadas e sistematizada neste documento coas percepcións dos axentes socioeconómicos que actúan no territorio. Para acadar esa información, deseñaranse ferramentas para a recollida de datos, dirixidas ás persoas que se identifiquen relevantes para a análise.

O inventario de recursos complementábase cunha análise DAFO e cunha primeira achega de propostas de desenvolvemento e actuacións concretas no ámbito do emprego.

Por último, e para completar o ADT do concello de Mos, os axentes implicados no seu desenvolvemento, revisarán o traballo realizado, de xeito que, ao incorporar as súas achegas ao documento e baseándose no seu coñecemento e implicación co territorio, as propostas e conclusións obtidas resulten máis axustadas realidade do concello.

1.2 Apuntamento histórico

Os restos máis antigos do concello sitúanse nas mámoas do Campo das Mámoas e a Pedra da Cabalaria nos Montes de Beade, e nos túmulos dos Altos de San Colmado, o Rebullón, ou San Pedro de Cela. Do período castrexo destacan os castoros de Guizán, Petelos, Torroso e Louredo.

Da Idade Media e Moderna coñécense as disputas entre a casa de Mos, que adquiriu o título de marquesado en 1685 por parte do Rei Carlos II, e os condes de Salvaterra e Maceda polo dominio territorial das xurisdicións que conformaban o concello, pertencentes todas elas á antiga provincia de Tui. A xurisdición de Mos era señorío do marqués de Mos; Porriño, do conde de Salvaterra; e Santo Antonio, do conde de Maceda.

Este concello establécese constitucionalmente no ano 1836, non tendo nestes dous séculos variacións apreciables agás as referidas aos sucesivos cambios de capitalidade.

Tradicionalmente o concello incluía-se no partido xudicial de Redondela, sendo agregado nas súas sucesivas desaparicións no de Vigo, Tui e finalmente no de Porriño.

2 .ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO

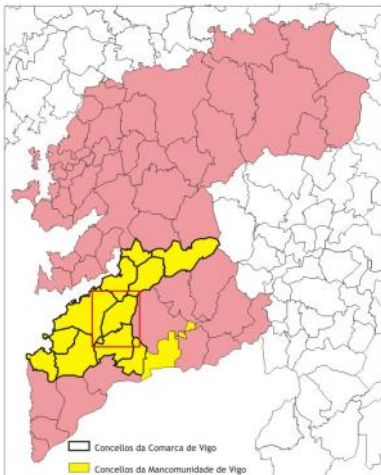
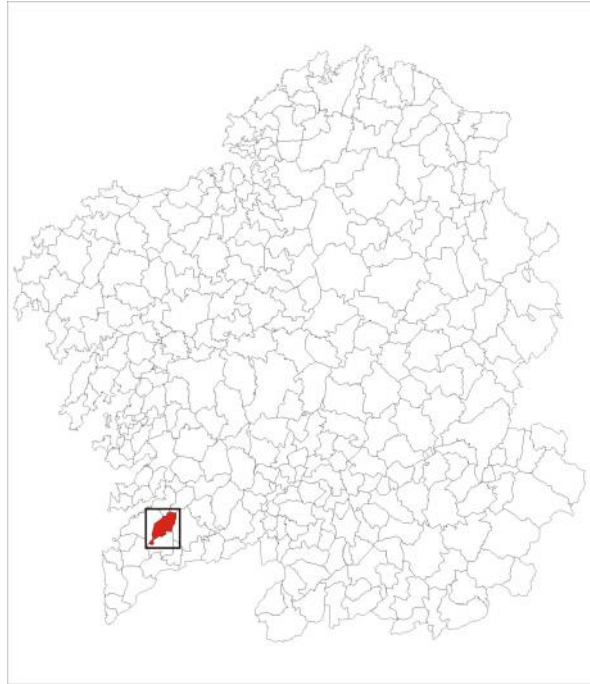
2.1 Situación do concello dentro da MAIV e da provincia de Pontevedra

O concello de Mos localízase no suroeste da Comunidade Autónoma de Galicia entre as coordenadas xeográficas 42° 14' 39'' 1 Norte, 42° 08' 16'' 6 Sur, 8° 41' 48'' 8 Leste e 8° 33' 53'' 7 Oeste.

Administrativamente pertence á provincia de Pontevedra, situándose no Suroeste da mesma. O concello pertence ao Partido Xudicial de O Porriño e pertence á Diocese de Vigo-Tui (arciprestado de A Louriña).

Limita ao Norte cos concellos de Redondela e Pazos de Borbén, ao Sur con O Porriño, ao Leste con Vigo e ao Oeste con Pontearreas.

Presenta unha superficie de 53,2 km² ó longo da que se reparten un total de dez parroquias polas que se distribúen un total de corenta entidades menores de poboamento, nas que residen 13.996 habitantes de feito, o que da unha densidade de 263,08 hab./km².

O concello situase no O. da Área Metropolitana de Vigo en plena Depresión Meridiana, que atravesa o concellos pola súa parte central de N. a S. Presenta altitudes que van dende os 30 m. que se rexistran no fondo da Depresión ata os preto de 750 m. que se acadan no Galleiro, no extremo NL. do territorio, no límite cos concellos de Pazos de Borbén e Pontearreas.

2.2 Estrutura parroquial

A superficie do concello de O Porriño estrutúrase en dez parroquias que albergan un total de

corenta entidades menores de poboación. Segundo a extensión que presentan, a parroquia máis grande é a de San Salvador de Louredo, con pouco máis de 10 km², na que se asentaron un total de catro núcleos de poboación. Seguen a esta as parroquias de Santa Eulalia de Mos con 9,75 km² e 6 núcleos, e San Pedro de Cela 7,5 km² e cinco núcleos. A parroquia máis pequena é a de Santa María de Dornelas, que a penas supera os 1,6 km² e dous núcleos de poboación. Seguen a esta as de San Miguel de Pereiras con 2,6 km² e catro núcleos, e Santa María de Guizán con 2,8 km² e outras dúas entidades menores.

En canto aos núcleos de poboamento se refire, a parroquia de Mos é a que presenta un maior número de entidades cun total de 6, seguida de

Cela, Petelos e Sanguinieda con cinco cada unha, e Louredo e Pereiras con catro. No lado contrario sitúanse as de Dornelas e Guizán con dous núcleos, e Torroso con tres. Así, a tipoloxía destes asentamentos amosan como as parroquias situadas pola Depresión Meridiana son as que presentan un maior número de núcleos, mentres que en Dornelas e Guizán o relevo presenta maiores pendentes polo que o dificulta o asentamento dos núcleos

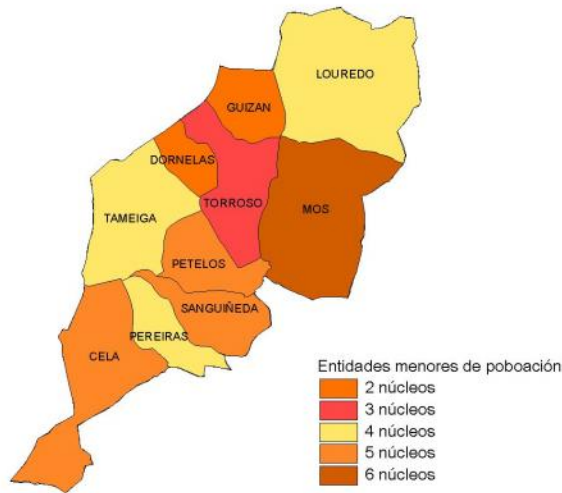
A pesares de que a parroquia de Torroso é a máis extensa, é a de Tameiga a que presenta un maior número de habitantes un total de 2.991 no ano 2005. Seguen a esta as de Mos con 1.479, Pereiras, e Petelos con 1.444. As menos poboadas son as de Dornelas, Guizán e Louredo con 634, 847, e 1.249 efectivos respectivamente

Segundo a súa densidade destacan as Pereiras, con 518 hab./km², Petelos con 516 hab./km² e Sanguinieda con 486 hab./km². As que presentan unha menor densidade de ocupación son as de Louredo (116 hab./km²), e Mos 152 hab./km²).

2.3 Entidades de poboación

As entidades menores atópanse repartidas por todo o territorio municipal, aínda que as características topográficas do mesmo fai que a meirande parte delas de asenten na parte centro e O. do territorio, onde a maior planitude e escaseza de pendentes favorece o asentamento tanto dos núcleos de poboación como das actividades económicas.

As parroquias do concello non sobresaen polo elevado número de entidades menores, senón todo o contrario, sendo Mos a que máis posúe con seis e Dornelas e Guizán as que menos con dúas.

Delas, as máis poboadas son as de Pedraucha, con 1.088 habitantes, na parroquia de Tameiga, Campo do Eiró (Pereira) con 925, A Portela de Puxeiros (Tameiga) con 803 e Monte (Sanguinada) con 634 efectivos.

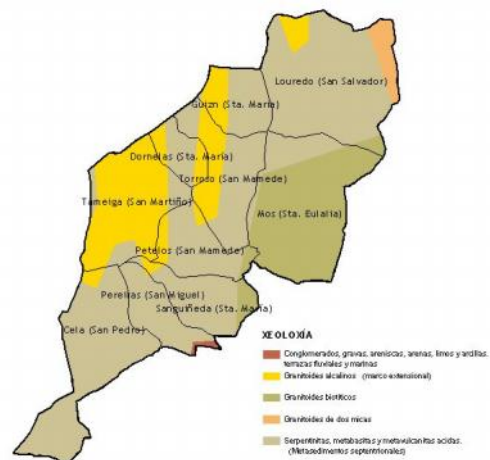
Como núcleos menos poboados, destacan os de Cabezal (Torroso) e Casanova (Louredo) con 14 habitantes de feito cada un, seguidos de Cerqueiras (Sanguinada) con 39, e os de Fontiña e San Xoán, ambos os dous en Torroso, con 42 efectivos.

3. RECURSOS NATURAIS

3.1 Solo

Na meirande parte do concello de Mos dominan os materiais-xistosos metamórficos no val do Louro e os granitos de dúas micas e as anfibolitas no resto do territorio.

Así, no fondo do val do río Louro, a ao longo do seu percorrido, dominan os paragneises con plaxiocasas e biotita, e micaxistos, correspondentes a sedimentos de orixe grauwáckicos. Presentan unha textura plana, lineal ou masiva, así como cuarzo azulado en forma de vénulas, amígdalas e lentellóns. No NL. existe unha pequena superficie onde dominan os granitos de dúas micas, materiais que na súa formación sufriron, cando menos, un proceso metamórfico e dúas deformacións que variaron o proceso orixinal da rocha.

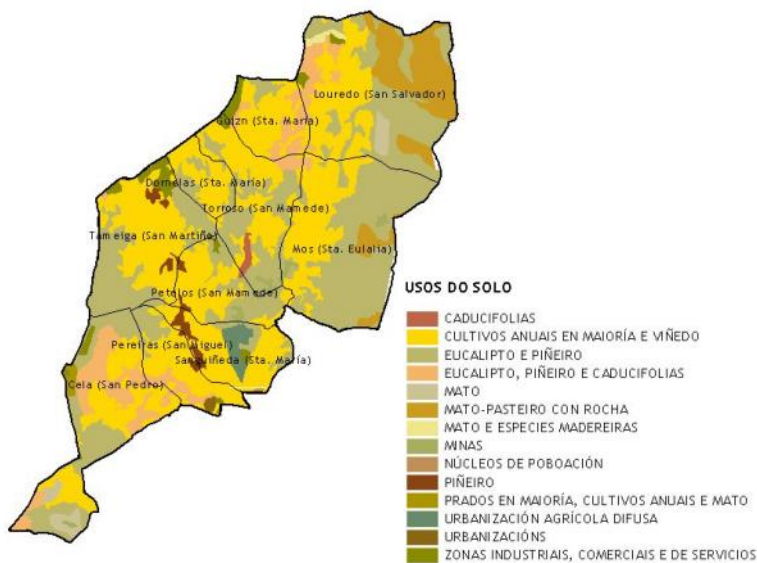

Pola contra, no O. do concello, a parroquias de Tameiga principalmente, así como nunha pequena área das de Torros, Dornelas e Guizán aséntase sobre granitoides alcalinos, entre os que sobresaen os gneis con biotita, que forma parte do Complexo Vigo-Pontevedra, compostos principalmente por cuarzo, microclina, plagioclasa, biotita e moscovita, entre outros materiais.

No lado oposto, a parroquia de Mos aséntase sobre granitoides bióticos, concretamente granito inequigranular de grao grosso, que presenta cristais de feldespato de tamaño grosso.

No que se refire ós usos do solo, a maior parte da superficie do concello de Mos é ocupada por cultivos anuais, de entre os que sobresaen o viñedo, así como formacións boscosas de especies foráneas, predominando. Pola contra a presenza das especies autóctonas a penas ten importancia, aparecendo de forma maioritaria en bosques mixtos, mentres que en solitario a penas ocupan superficie.

A maior parte do territorio que conforma este concello está ocupado por cultivos anuais, cunha maior explotación do viñedo. Estes sitúanse preferentemente por toda a zona central do concello, percorrendo unha área lonxitudinal de NL. a SO., aproveitando que neste sector é onde se localizan as menores pendentes xunto cun maior número de regos e ríos, polo que presenta unhas boas condicións para a practica da actividade gandeira de maneira intensiva.

Os bosques mixtos de piñeiros e eucaliptos sitúanse cara os rebordos da Depresión Meridiana, ou máis en concreto, no exterior das zonas de cultivo, aínda que tamén teñen presenza pola zona centro do concello mesturándose coas zonas agrarias. As parroquias de do L., Mos e Louredo, son as que presentan unha maior superficie de bosques mixtos de eucaliptos e piñeiros. Por veces, a estes úneselles

algunhas frondosas, sendo importante a extensión que ocupan nas parroquias de Cela, Louredo e Guizán.

O restos dos usos ocupan unha superficie pouco importante, como o piñeiro, que se localiza nunha pequena franxa lonxitudinal, de NO. a SL. entre as parroquias de Tameiga e Sanguinieda; o mato-pasteiro con rocha, no L. de Mos e Louredo, que coincide coas máximas elevacións do territorio no

límite con Pontearreas; ou a propia vexetación autóctona, que está practicamente desaparecida, ocupando unha área moi reducida no S de Torroso.

As características do terreo e a situación xeográfica do concello favoreceu o asentamento da poboación e o desenvolvemento de actividades, o que provocou un cambio drástico no uso do solo. Así, nas parroquias do centro e L. (Petelos, Torroso e Mos) do territorio pódense atopar explotacións mineiras; no límite L. (Louredo, Guizán, Tameiga e Cela) sobresaí o solo destinado a zonas industriais comerciais e de servizos; mentres que nas parroquias do SL.. predominan os solos de uso residencial (extremo L. de Sanguñeda e Pereira).

3.2 Características climáticas

A localización xeográfica de Mos, entre a Depresión Meridiana e os contrafortes da serra do Galiñeiro e do monte Castelo, fai que dispoña dun dominio climático oceánico húmido con tendencia á aridez estival. As temperaturas son suaves durante todo o ano cunha media que rolda os 15°C., mentres que as precipitacións tamén son frecuentes e abundosas ó longo do ano, agás nos meses de verán, cuns totais que oscilan entre os 1.300 mm. do fondo da Depresión Meridiana e os preto de 1.900 mm. das zonas máis elevadas.

A zona centro do concello, que se corresponden co paso da Depresión Meridiana, pode ser considerada como a máis benigna en canto que é o espazo no que a oscilación térmica é máis baixa, a temperatura é máis elevada e as precipitacións son menores.

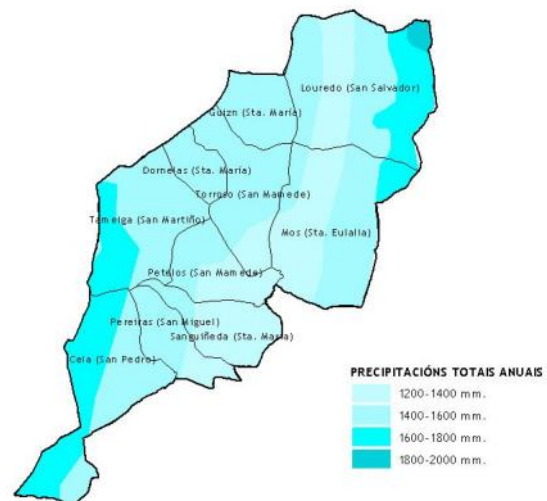
A) Precipitacións

A situación do concello de Mos e as características do seu relevo fan que as precipitacións vaian aumentando o seu volume a medida que aumenta a altitude do terreo.

Ao longo do ano, a precipitación total recollida no municipio varía entre uns valores mínimos de 1.300 mm. ao ano, na súa parte central, ata uns máximos que se aproximan aos 2.000 mm no extremo O. do territorio.

Así, toda a zona centro O., nunha franxa lonxitudinal que vai de N.a S., presenta uns volumes de choiva recollida que roldan os 1.300 mm.

O paso da Depresión Meridiana por esta zona deixa un relevo con formas chás e poucos contrastes, polo que afecta de maneira directa á cantidade de auga de choiva recollida. A medida que nos diriximos cara os rebordos da Depresión, a altitude do terreo vai aumentando de maneira

progresiva, o que xera un aumento das precipitacións ata acadar uns valores que roldan os 1.600 mm ao ano na metade O., así como no L. de Mos e centro-L de Louredo.

A presenza da serra do Galiñeiro ao O. e do monte Castelo ao L., coas maiores altitudes do territorio, fai que neste espazo aumente de maneira considerable a cantidade de choiva recollida, acadando valores próximos aos 1.800 mm. nos extremos NO. e O.-SO., mentres que no cumio do propio monte Castelo, no extremo NL da parroquia de Lourido xusto no límite cos concellos de Pazos de Borbén e Ponteareas, se recollan valores próximos aos 2.000 mm.

Deste xeito, as características topográficas, xunto coa localización xeográfica do concello, semellan ser o principal factor que inflúe no volume de precipitacións recollidas, aumentando a súa cantidade a medida que o terreo aumenta en altitude, namentres que na zona central, onde predominan as formas planas, a auga de choiva recollida é inferior.

Por estacións, a época de maior pluviosidade é o outono, seguido do inverno, sendo os meses novembro e decembro os máis chuviosos con totais que roldan os 300 mm. Pola contra, a época estival é na que se rexistran os valores máis baixos, onde o mes de xullo é o máis cálido con medias que superan os 20°C, seguido moi de preto polo de xuño, agosto e setembro, o que xera un déficit hídrico durante todo o verán.

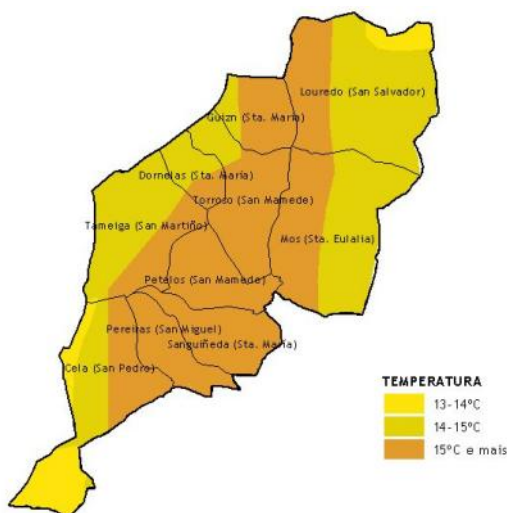
B) Temperaturas

A temperatura media do concello de Mos, tal e como ocorre coas precipitacións, está influenciada pola progresiva elevación do relevo, polo que o seu valor vai descendendo a medida que o relevo aumenta a súa altitude.

A temperatura media anual da maior parte do concello está por riba dos 15°C, aínda que sofre leves

variacións. Así, a medida que o relevo aumenta en altitude cara o L. e O., os valores térmicos baixan lixeiramente situándose en torno aos 14°C., afectando ao L. das parroquias de Lourido e Mos, e ao O. das de Guizán, Torroso, Dornelas, Tameiga e Cela. Soamente no extremo NL. e O. do concello, esta temperatura descende ata valores medios que a penas superan os 13°C., coincidindo coas máximas elevacións do territorio.

Por estacións, o verán é a época que presenta unha temperatura media máis

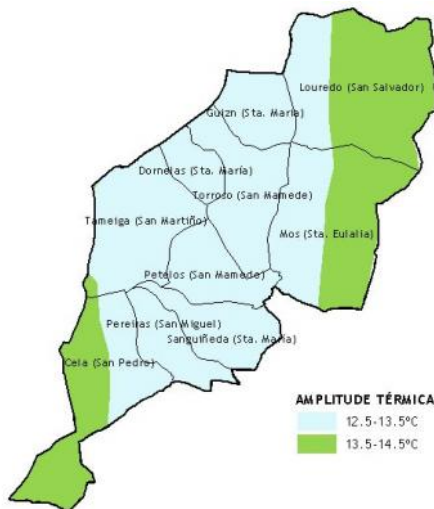
elevada superando lixeiramente os 20°C., seguido da primavera cunha media que rolda os 18°C. Pola contra, o inverno e a época que presenta as temperaturas máis baixas rolando os 11 e 12°C.

Os meses máis calorosos son os de xullo e agosto nos que se superan os 20°C, seguido de xuño e setembro con medias que roldan os 20°C. na meirande parte do territorio. Pola contra, o mes máis frío é o de xaneiro, onde as temperaturas van dos pouco máis de 8°C. nas zonas máis baixas aos escasamente 6°C. das máis elevadas. Seguen a este febreiro e decembro con medias que roldan os 10°C.

C) Amplitude térmica

A amplitude térmica anual, que indica a diferenza existente entre a temperatura media máxima e a temperatura media mínima acadada ao longo do ano, presenta unha distribución semellante á das

precipitacións totais e á da temperatura media. Pódese volver a ver como o relevo volve a ser o principal factor que inflúe nos contrastes finais das temperaturas, xunto coa proximidade ao mar.

A maior parte do concello presenta unha amplitude térmica suave que oscila entre os 12,5 e 13,5°C. A localización xeográfica do concello e as súas características topográficas fan que os contrastes térmicos non sexan moi acusados. Soamente nos rebordes da Depresión Meridiana, nos extremos NL. e SO. (onde coincide coa serra do Galiñeiro) se ve incrementada esta oscilación, podendo chegar ata os 14°C., froito da progresiva elevación do terreo que chega a acadar os 745 m.

no NL. e os 585 no SO., o que repercute nun maior contraste das temperaturas.

3.3 Vexetación

En Mos a superficie de bosque por habitante non acada a cifra de 0,5 hectáreas. Das formacións existentes sobresaen as ocupadas por especies traídas de fora, piñeiros e eucaliptos, así como solos de uso agrícola e unha ampla superficie de solo improdutivo, froito da intensa ocupación humana.

No conxunto das formacións forestais destaca a hexemonía das especies foráneas, de entre as que sobresaen o piñeiro (*Pinus pinaster*), que ocupa unha ampla extensión do territorio, situándose sobre todo no centro-S, sendo importante a superficie que ocupan nas parroquias de Cela, Pereiras, Dornelas e Guizán, aparecendo como principal especie dominante. No L. do termo, no límite co

concello de Ponteareas, ten unha maior presenza o *Eucalyptus globulus*, que se mestura con zonas de monte raso.

A vexetación clímax ten unha presenza moi reducida, practicamente anecdótica. Aparece vinculada á presenza dos cursos fluviais, predominando as árbores de ribeira, así como algunha que outra extensión dedicada a carballos.

Tamén destaca a superficie de solo improdutivo que existe no concello, estando ocupado principalmente por actividades económicas e infraestruturas viarias.

3.4 Relevo

O relevo do concello de Mos está articulado arredor da Depresión Meridiana Carballo-Tui. Esta falla ocupa de N. a S. todo o territorio de Mos, aínda que acada un maior desenvolvemento cara o S. do mesmo, instalándose no seu centro o val do Louro e os seus afluentes.

Esta fosa tectónica está flanqueada polos contrafortes da serra do Galiñeiro ao O., que presenta as súas máximas elevacións no monte Salgueirón con 621 m. e o Castelo con 543; e pola serra do Galleiro ao L., que acada os 749 m.

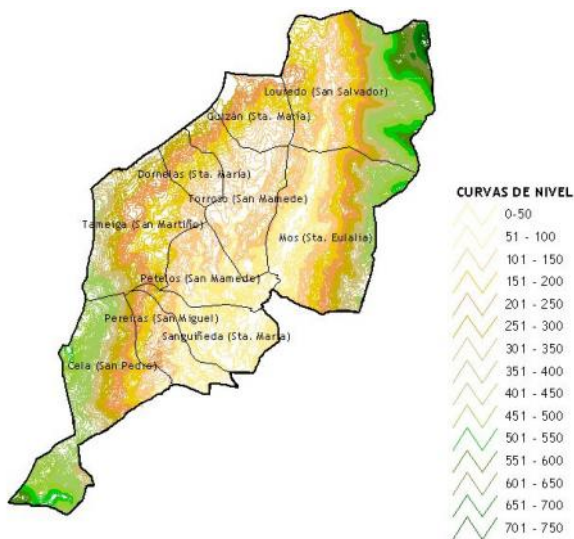
A erosión fixo retroceder as escarpas da falla tectónica debido á dinámica das vertentes sobre as que influíron fundamentalmente as enxurradas, favorecendo unha acumulación de barro no fondo

do val. Isto provoca a existencia de áreas nas que a drenaxe é insuficiente, xurdindo fenómenos palustres na época máis húmida.

Litoloxicamente o río Louro no seu percorrido NO.-SSL. atravesa materiais xistoso-metamórficos, para logo percorrer, cara o S., sectores en que predominan as anfibolitas e os granitos de dúas micas.

A parroquia que se posúe os maiores contrastes topográficos é a de Louredo, na que se asenta a cota máis elevada do concello con 749 m. no Galleiro, seguido do Coto do Lobo con 742 m., e os 621 m. e 543 m. no Monte Castelo e O Salgueirón

respectivamente. Seguen a esta as de Cela, que se sitúa nos contrafortes da serra do Galiñeiro e que chega ata os 585 m.; e a de Mos, onde o pico máis alto se eleva ata os 540 m. Pola contra, a

parroquia de Sanguñeda, situada no centro S. do municipio é a que presentan unha maior planitude do terreo, coincidindo co paso da Depresión Meridiana, xunto coas de Pereiras e Petelos e Torroso.

3.5 Ríos

A rede hidrográfica do concello de Mos pertence á cunca do Miño, destacando o río Louro como curso fluvial máis importante, que atravesa o territorio pola súa parte centro-O. cunha dirección N.-S.

A el van verter as augas numerosos cursos fluviais de menor entidade, tendo moitos deles as súas fontes neste mesmo concello, sobre todo na vertente O., dende a que proceden diferentes regos como os da Lagoa e Perral, mentres que dende a serra do Galleiro desembocan no Louro regatos como os da Fraga, o de Torreira ou o barranco do Porto.

Neste sendo, os cursos procedentes do O. do territorio levan unha dirección preferente NO.-SL., mentres que os que teñen as súas fontes na Serra do Galleiro presentan direccións variábeis L.-O., SSL.-NNO.>NNL.-SSO.

4. RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO

Os restos máis antigos do concello de Mos sitúanse nas mámoas do Campo das Mámoas e a Pedra da Cabalaria nos Montes de Beade, así como nos túmulos atopados nos Altos de San Colmado, O Rebullón, ou San Pedro de Cella.

Do período castrexo sobresaen os castros de Guizán, Petelos, Torroso e Louredo. Asemade, o Camiño Portugués de peregrinación cara Santiago segue, aproximadamente, o itinerario da vía IV militar de Braga a Santiago de Compostela, que atravesaba o concello pola parroquia de Guizán e seguía cara Redondela, onde aínda se conserva un miliario no límite municipal.

Da Idade Media e Moderna coñécense as disputas entre a casa de Mos, que adquiriu o título de marquesado no ano 1685 por parte do Rei Carlos II, e os Condes de Salvaterra e Maceda polo dominio territorial das xurisdiccións que conformaban o concello, pertencentes todas elas á antiga provincia de Tui. A xurisdicción de Mos era do señorío do marqués de Mos, e Santo Antonio, do conde de Maceda. O actual concello construíuse no ano 1836.

4.1 Patrimonio histórico e arqueolóxico

As características topográficas condicionaron as construcións e a arquitectura que os antepasados crearon dentro deste territorio, das que non se manteñen moitos vestixios.

O concello de Mos presenta marcas que amosan a antigüidade do asentamento humano neste territorio, conservándose aínda restos arqueolóxicos como as mámoas que se atopan no lugar de Campo das Mámoas e a Pedra da Cabalaria nos Montes de Beade. Asemade, tamén aparecen túmulos megalíticos nos Altos de San Colmado, Rebullón e San Pedro de Cela

Tamén se conservan restos de asentamentos castrexos nas parroquias de Guizán, Petelos, Torroso e Louredo, o que deixa entrever como os primeiros poboadores se situaban nas zonas de media ladeira e non no fondo do val. De entre todos eles sobresaí o de Torroso, que foi descuberto de maneira fortuita durante a primavera de 1983 por D. Justo González Ballesta e D. Manuel Domínguez. Os temporais de inverno derribaban varias árbores poñendo ao descuberto entre as terras adheridas e as súas raíces certa cantidade de fragmentos cerámicos. O xacemento sitúase en terreos da freguesía de San Mamede de Troncoso. O poboado alzáse inmediato á marxe dereita do río, asentándose sobre un cumo de dimensións medias, polo que é perceptible á existencia dun recinto superior enormemente alterado por traballos de canteira, polas sucesivas repoboacións forestais e pola propia erosión natural. A escavación deixou ao descuberto seis niveis arqueolóxicos nos que se documentaron abundantes restos cerámicos característicos da transición Bronce Final-Ferro I., ademais de varias construcións realizadas en pedra ou en materiais perecedoiros.

Neste territorio tamén se conservan pequenos restos da Vía IV romana, calzada militar que comunicaba os lugares de Braga e Santiago de Compostela, e pola que discorre na actualidade boa parte do Camiño Portugués cara Santiago. Desta vía aínda se conserva un miliario no límite municipal con Redondela.

Como se pode apreciar, lonxe de aproveitar a planitude do terreo para situar as súas edificación, os poboadores máis antigos asentaban as súas construción nas zonas de media ladeira, co fin de poder protexerse dos riscos naturais, así como dos posíbeis inimigos que entraban no seu territorio.

4.2 Patrimonio arquitectónico

Cando nos referimos a patrimonio queremos dicir bens de tipo relixioso (capelas, igrexas, mosteiros, catedrais e santuarios) e patrimonio civil (casas grandes, pazos, faros, murallas, castelos, torres, pontes...).

No concello de Mos destacan as construcións civís, a existencia de familias nobres deixou pequenas marcas no espazo en forma de edificacións de tipo familiar. Neste senso, destaca a existencia de alomenos tres Casas Grandes (as reitorais de Guizán, Louredo e Petelos) e dous Pazos (os de Santo

Antoniño e dos Marqueses de Mos). De todos eles sobresaen os dous pazos. O de Santo Antoniño data de finais do S. XVI, aínda que algún historiador retrotrae a antigüidade da Casa ata o século XIV. Está vinculado aos Lanzós e Taboada e presenta unha planta rectangular, de dúas alturas, con muro de cerre e acceso almenado. A súa configuración actual debe responder ás obras levadas a cabo no século XVIII, mentres que a Capela exenta data de finais XVI. O material construtivo empregado é de cachotería. Cotando tamén cun Muíño. Pola súa banda, o Pazo dos Marqueses de Mos presenta unha edificación en sillería concertada de tres plantas, á que se abren catro ocos na segunda planta e outros tantos balcóns na terceira, así como se manteñen en pe dúas chemineas. Presenta un acceso central co escudo de Soutomaior, Sarmiento, Quirós, Correa, Mendoza, Ozores, Moscoso e outros no remate central.

Vinculado aos cursos fluviais pódense atopar arredor de nove muíños de auga no concello. A pesares do paso do río Louro por estas terras, principal curso de auga que atravesa este territorio, o número de muíños fariñeiros que recolle este no seu percorrido é escaso, sumando un total de dous, mentres que no resto dos pequenos cursos fluviais pódense atopar ata un total de sete, coa peculiaridade de que todos estes se localizan nos regos e regatos que proceden dende a vertente O. do Louro.

Por outro lado están as construcións de tipo relixioso baseadas na presenza de igrexas e capelas. En total contabilízanse doce edificios destas características, dos que dúas son capelas e o resto igrexas parroquias. De entre todos sobresaen as igrexas parroquiais de Louredo, Sanguñeda e Santa María de Guizán. A primeira delas data de mediados do século XII, sendo retocada no século XIII. A fábrica primitiva sufriu importantes cambios a finais do XVIII con motivo das reformas levadas a cabo na súa estrutura. De época románica tan so conserva restos nos muros laterais, sobresaíndo as diferentes canles que anteceden ao aleiro e a cornixa. O muro norte tamén conserva una porta, aínda que perdeu arquivoltas e columnas, así como presenta un fermoso tímpano decorado e rodeado por una chambrana con billetes. O interior acolle un escudo de armas que fai referencia á liñaxe dos Lanzos e Taboada, así como un sepulcro situado na Capela Maior.

A igrexa parroquial de Sanguñeda foi construída a finais del S. XVII (1685) baixo a advocación de Santa María. Dispón dunha escalinata que conduce á fachada do templo parroquial, sobresaíndo dúas esculturas pertencentes á Virxe co Neno e a Santiago Apóstolo.

Tamén merece unha especial consideración a igrexa parroquial de Santa María de Guizán, construída a finais do século XII, concretamente no 1192. Consta dunha soa nave rectangular e ábsida tamén rectangular. Conserva integramente a nave do século XII pero a ábsida foi substituída no século XVIII. A fachada occidental conserva a súa portada románica composta por dúas arquivoltas que repousan en columnas de fustes monolíticos con capiteis de dobre orden de follas rematadas as súas puntas en bolas. O tímpano é actualmente de dovelas e componse de seis círculos que perforan a pedra, que están rematados por once estrelas de seis puntas inscritas en

círculos, motivo ornamental que se repite moito nesta igrexa. Destaca tamén no conxunto o aleiro da fachada S. que se apoia en dezasete canles historiadas. A fachada N. tamén presenta un bo repertorio de canles tipicamente románicos.

IGREXAS	PARROQUIA	IGREXAS	PARROQUIA
San Pedro	Cela	Santa María	Dornelas
Guizán	Santa María	Louredo	San Salvador
Santa Eulalia	Mos	San Miguel	Pereiras
San Mamede	Petelos	Santa María	Sanguñeda
San Martiño	Tameiga	San Mamede	Torroso
San Cosme	Cela	Nosa Señora de Francia	Dornelas

Por parroquias, destaca a presenza de elementos arquitectónicos na parroquia de Louredo, onde se localiza unha igrexa, unha Casa Grande e un Pazo. Seguen a esta as de Cela, Guizán, Mos e Petelos con dous elementos arquitectónicas cada unha, mentres que o das parroquias dispoñen de alomenos un elemento patrimonial.

En xeral sobresaen o patrimonio relixioso por riba do civil, aínda que este presenta gran importancia polo tipo de construción e pola idade dos edificios, así como pola súa conservación.

4.3 Patrimonio etnográfico

O patrimonio etnográfico conforma un conxunto de elementos, materiais e inmateriais, produto da actividade que o ser humano desenvolve dentro dun territorio nun tempo determinado.

Do patrimonio arquitectónico etnográfico material destaca a presenza de cruceiros e petos de ánimas, de entre os que podemos resaltar unha decena deles. Dos cruceiros sobresaen os da Rúa (feito en granito e consta de seis banzos e basa con inscrición que sustenta o fino fuste estriado. A Cruz está presidida pola imaxe do Cristo Crucificado), o cruceiro de ánimas de Torroso (data do 1732 e se dispón sobre tres banzos cadrados de pedra sobre o que se ergue o varal cilíndrico. No capitel aparecen tres cabezas de anxos e unha caveira que suxeita unha cruz cilíndrica con saíntes que semellan nós); o do Cristo de Belén ou o do Santo Cristo de Agüeiro (cruceiro pintado que amosa a imaxe dun Cristo policromado baixo un baldaquino). A columna é octogonal e descansa sobre unha base cúbica de pouca altura. A cruz presenta diante a imaxe de Cristo baixo INRI cos brazos case

rectos e o corpo lixeiramente separado dos paus da cruz. A data de realización podería ser de 1918. De entre os petos de ánimas merece a pena resaltar os de San Antonio, de tipo aberto, coroado por unha cruz e encaixado na parede dunha casa vella. Ten unha pequena repisa inferior na que se deixan as flores e tamén as esmolaxas que carece de caixón. O retablo está formado por una placa de granito encaixada na parte central da hornacina na que aparece a imaxe de pe de San Antonio levando ao neno Xesús no colo, o de San Salvador de Louredo, de tipo aberto con hornacina ampla e pouco profunda de forma rectangular, e coroado por unha cruz moi fina. O retablo é de pedra sen policromar e carece de reixa. Está presidido pola Virxe do Carme sobre un grupo de ánimas en disposición circular, e o de Santa Marta, de tipo cerrado que parece una caixa de ferro colgando permanentemente da fachada dunha casa. Todo o conxunto atópase pintado en azul celeste cos rebordes en branco e dúas tiras verticais en negro que parecen columnas ao lado da hornacina. O conxunto coroase mediante cruz metálica e o interior do retablo está presidido pola imaxe policromada de Santa Marta, aínda que tamén existen outros interesantes como o do cemiterio de Reguengo, ou o da Virxe dos Miragres.

Entre os aspectos etnográficos non materiais destacan as festas populares e romarías, aínda que neste concello non son moi abondosas, destacando o Día da Exaltación da Rosa o 13 de xuño en Mos, a festa da Virxe das Neves, que se celebra en Herbille o 5 de agosto, o San Mamede o 7 de agosto en Mos; a romaría da Virxe do Libramento o 8 de setembro en Pereiras; o San Cosme, que se celebra todos os domingos do mes de outubro no Alto de San Cosme, na parroquia de Cela; o Santo Cristo da Vitoria en Mos o 13 de outubro.

Do mesmo xeito, tamén destacan as celebracións do Día da Muiñeira e a Festa da Empanada de Pan de Millo, ambas na parroquia de Petelos, e a festa de San Francisco en Dornelas.

4.4 Recursos turísticos

A práctica do turismo no concello de Mos está pouco desenvolvida. A súa situación no interior do espazo que configura a Mancomunidad de Vigo, así como as formas chás do terreo, a proximidade ás áreas cun maior desenvolvemento industrial e a escaseza de recursos de interese turístico, provocan que o turista se encontre cun territorio pouco desenvolvido neste campo, e bastante degradado pola intensa actuación humana e económica.

Aínda así, o concello dispón dalgúns elementos que poden ser postos en valor para a súa posterior promoción turística. Ademais, pode aproveitarse da súa proximidade á vilas cun sector turístico máis consolidado como Vigo ou Baiona, grazas ás boas comunicacións que posúe e que reducirían o tempo de chegada dende este concello cara outros puntos máis costeiros, o que podería repercutir nun aumento da pernoctación neste concello, polo que os visitantes se desprezarían polo día ao lugar de destino para retornar pola noite.

A acción humana sobre o medio provocou un grave deterioro da paisaxe, que mudou considerablemente co obxectivo de incentivar a produción económica do concello e que desencadeou na perda tanto dos bosques autóctonos como da biodiversidade, o que levou consigo un deterioro medio ambiental que se reflicte no fondo do val do río Louro. Todo isto fai que os escasos recursos dos que dispón o concello non sexan suficientes para compensar o dano medioambiental, influíndo todo de maneira negativa no sector.

Para poder conformar un posible mapa de recursos turísticos incorporouse todo aquel elemento material e inmaterial que pode ser aproveitado para o goce da poboación residente, así como para a atracción de visitantes. Deste xeito, poderíase agrupar todo aquel patrimonio que dado o seu estado de conservación, xunto coas características do entorno no que se localiza, pode ser considerado como unha fonte de recursos para a atracción de turistas e a potenciación deste sector no futuro.

Os recursos máis importantes que presenta este concello son os de tipo arqueolóxico e etnográfico, de entre os que destacan as mámoas que se atopan no lugar de Campo das Mámoas e a Pedra da Cabalaria nos Montes de Beade, así como os túmulos megalíticos nos Altos de San Colmado, Rebullón e San Pedro de Cela, os asentamentos castrexos nas parroquias de Guizán, Petelos, Torroso e Louredo, e os restos da Vía IV romana que comunicaba os lugares de Braga e Santiago de Compostela.

Tamén poderían ter importancia o patrimonio civil coa presenza de fermosas casas grandes e pazos, aínda que o carácter privado da meirande parte deles dificultaría a posta en valor dos mesmos como atractivo turístico. De todos eles merecen unha mención especial os pazos de Santo Antoniño, de finais do S. XVI, e o dos Marqueses de Mos.

Do que si dispón o concello é dun amplo legado relixioso con dez igrexas parroquiais, de entre as que sobresaen as de Louredo, Sanguñeda e Santa María de Guizán, e as capelas de san Cosme e da Nosa Señora de Francia. Ademais, non se poden deixar de lado as cruces de pedra e os peto de ánimas, que presentan un bo estado de conservación e unha características moi particulares.

Por estas terras existen algunhas rutas de sendeirismo sendo a principal o Sendeiro da Greas, que percorre o concello polo extremo O., polas zonas máis elevadas da serra do Galiñeiro xusto no límite co concello de Vigo. Do mesmo xeito, o concello tamén é ruta de paso do camiño portugués cara Santiago, que entra polo S. e atravesa o concello pola súa parte centro-L. cara o N.

Non obstante, o carácter industrial do concello pode ser un factor a ter en conta á hora poder atraer turistas, grazas ao pulo que nos últimos anos se está a experimentar no turismo industrial nalgúns países europeos. O turismo industrial é unha modalidade alternativa ao turismo tradicional, e dinamizadora da economía, que consiste na visita organizada a empresas consideradas de interese turístico, ben polo produto que realizan ou polo seu proceso produtivo. Esta actividade está a ter grande éxito en países como Francia, mentres que en España aínda non ten a implantación

desexada. O turismo industrial ten como obxectivo principal difundir o patrimonio industrial, tanto o antigo como o actual, relacionado intimamente coa tecnoloxía e o traballo e que representa unha das características que mellor define a forma de ser, a historia e a cultura do ser humano. Neste senso, a riqueza mineral do concello de Mos permitiu o asentamento de empresas dedicadas á extracción e primeira transformación do granito, o que provocou a apertura de numerosas canteiras así como o asentamento de numerosas industrias auxiliares, feito que pode ser aproveitado para a atracción de visitantes co fin de amosarlles as características particulares desta industria e da forma de traballar a pedra.

Tamén se poderían incluír as festas e romarías que se seguen a celebrar en distintos puntos do concello, que pretenden manter vivas as tradicións ao tempo que se desenvolven novas actividades que teñen como fin revalorizar os produtos típicos da zona ao tempo que atraen visitantes e fomentan a venda dos mesmos. Neste senso, habería que destacar o Día da Exaltación da Rosa o 13 de xuño, e o Día da Muiñeira e a Festa da Empanada de Pan de Millo, sen esquecer as diferentes festas populares que se celebran polas diferentes parroquias.

Como se pode apreciar, o número de recursos que presenta o concello de Mos de cara a promover unha oferta turística atractiva semellan ser insuficientes e de escaso interese, baseándose na súa meirande parte na presenza de bens de tipo relixioso (igrexas, cruceiros e petos de ánimas), así como algúns restos arqueolóxicos e civís. Ademais, o número de aloxamentos existentes no concello semella ser insuficiente coa presenza de 2 establecementos hoteleiros (un hotel e un Motel) cun total de 60 habitacións, mentres que non existen ningunha casa de turismo rural, hostel, pensión ou campamento.

Uns dos factores importantes para que Mos poida atraer visitantes, e aumentar a súa estadia no concello, sería a través da promoción do seu patrimonio arqueolóxico, das rutas de sendeirismo, do turismo industrial e da mellora dos servizos de hostalería e aloxamento, que actualmente semellan insuficientes e de baixa calidade, necesitando unha mellora no número de aloxamentos e na calidade dos mesmos.

Respecto aos restaurantes, no concello sitúanse un total de 10 establecementos cunha capacidade para máis de 500 comensais, sendo nove deles de 1 garfo mentres que soamente hai un de dous garfos. A maior parte destes localízanse na parroquia de Tameiga, xa que é unha das máis próximas a Vigo e pola que pasan as principais vías de comunicación, asentándose ás beiras destas numerosas industrias.

En conxunto, o concello posúe unhas características que dificultan e impiden o desenrolo dun turismo activo, a pesares da existencia dalgúns recursos interesantes que poderían ser postos en valor co obxecto de atraer visitantes. Así, este sector podería estar orientado cara o turismo verde, aínda que presenta unhas condicións ambientais bastantes degradadas, onde resaltarían as rutas de sendeirismo, o patrimonio relixioso e arqueolóxico, e o fomento do turismo industrial coa visita ás

canteiras para que os turistas puideran experimentar en primeira persoa o proceso extractivo e de transformación do granito.

5. ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS

5.1 Planeamento urbanístico vixente

O planeamento vixente na actualidade no concello de Mos son as Normas Subsidiarias Municipais de Planeamento, aprobado de maneira definitiva o 23 de xaneiro do ano 1992, e no BOP o 27 de febreiro de 1992, sendo publicado o 27 de febreiro de 1992 e refundíndose o texto o 15 de xullo de 1992.

Na actualidade, atópase licitado o novo Plan Xeral de Ordenación Municipal.

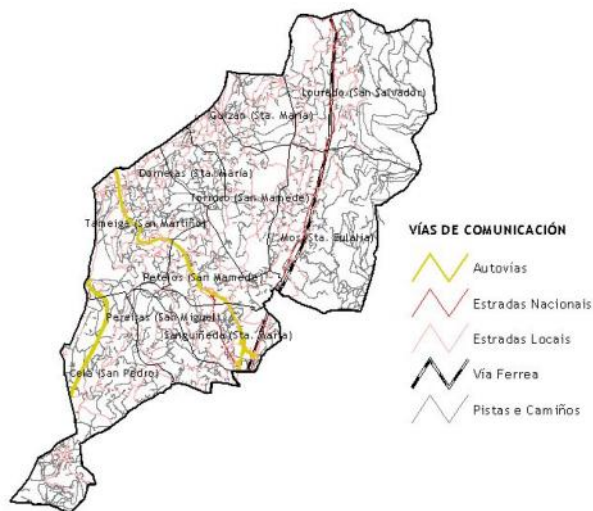
Para realizar calquera clase de consulta, o concello pon a disposición dos veciños e interesados un arquitecto e unha apareladora que atenden, previa cita, nas dependencias municipais da casa do concello todos os días.

5.2 Infraestruturas de comunicación

A posición de Mos na zona de paso da Depresión Meridiana provoca que o relevo na súa parte central presente formas chas con escaseza de pendentes, polo que é propicio para a localización das principais vías de comunicación.

Presenta unha rede de estradas locais moi intensa que comunica todos os núcleos do concello. O

volumen das estradas locais é máis intenso no O. e no do concello, que coincide cunha das zonas máis montañosas e que limitan co concello de Vigo, mentres no centro do territorio a súa presenza é máis reducida, sendo practicamente nula no L.

As vías de comunicación máis importantes, de maior rango, son as autovías A-52 e A-57. A primeira, que comunica os núcleos de Vigo e Benavente, entra no concello procedente de Vigo cunha dirección NO.-SL, para saír con dirección O Porriño coa mesma dirección. A autovía A-57 comunica as localidades de Vigo e Nigrán, polo que atravesa unha pequena

parte deste concello polo seu L., entrando polo S. da parroquia de Tameiga cunha dirección NO.-SL. e percorrendo a metade L. da de Cella ata entrar no concello de Vigo cunha dirección NL.-SO.

De carácter Nacional están as estradas N-120 de Logroño a Vigo, e a N-550 de A Coruña a Tui. A primeira parte da autoestrada A-52 na parroquia de Petelos e percorre o último treito do concello cunha dirección NO.-SL., de forma que circula paralela á autoestrada ata saír polo SL. da parroquia de Sanguñeda en dirección O Porriño. Pola contra, a N-550 atravesa toda a zona centro-L. do concello de N. a S., entrando neste polo N. da parroquia de Louredo procedente de Pazos de Borbén, e saíndo cara o do Porriño polo SL. de Sanguñeda cunha dirección>NNL.-SSO.

De especial importancia é a vía férrea Vigo-Monforte de Lemos, que circula paralela á estrada N-550, aproveitando as formas chás que presenta o relevo neste treito, xusto ao pé dos contrafortes do monte Castelo.

Destaca a densa trama de camiños e pistas que se expanden por todo o termo municipal. Esta é mais intensa naquelas áreas onde o terreo aumenta en altitude e pendente, polo que sobresaen extensión destas nas parroquias do L., especialmente en Mos e Louredo, así como nas do O. (Tameiga e Dornelas).

5.3 Centros educativos

O concello de Mos experimentou un crecemento continuado da súa poboación dende comezos do século XX, onde a emigración transoceánica era menor que noutros concellos galegos debido á ampla oferta laboral na cidade de Vigo, así como a elevada taxa de natalidade tamén axudaba ao incremento poboacional. Non obstante, sería a partires da década de 1950 cando o concello experimentaría o seu maior incremento demográfico, grazas ao auxe industrial de Vigo e ao xurdimento de Porriño como centro industrial de significativa magnitude, ao que habería que sumar as boas comunicacións viarias e unha alta natalidade, que daría como resultado un incremento constante e elevado de poboación. Aínda que esta evolución chegaría ata o ano 1996, dende esta data ata a actualidade a poboación municipal segue a medrar aínda que a un ritmo máis pausado.

O resultado final é un crecemento vexetativo positivo, onde a elevada mortalidade é contrarrestada por unha maior taxa de natalidade e un saldo migratorio positivo, cun elevado porcentaxe de poboación madura (81,68% do total).

Este incremento demográfico inflúe de maneira positiva na presenza de poboación nova dentro do concello, o que deriva nunha maior oferta de centros educativos.

Dentro do concello existen trece centros educativos, dos que oito son de titularidade pública e cinco privados. As parroquias de Tameiga e Petelos son nas que se localizan un maior número de centros cun total de tres en cada unha, mentres que as de Mos, Cela, Louredo, Sanguñeda, Pereiras e Torroso dispoñen de tan só un centro. Dos oito centros públicos, en sete se imparten clases de Educación Infantil, en seis se da Educación Primaria e en cinco tamén se imparte Educación Especial, mentres que nun só centro se dan clases de Bacharelato LOXSE, ESO e Programas de

Garantía Social. Pola contra, dos centros de titularidade privada, en tres se imparten clases de Educación Especial, en dous se da Educación Infantil, Primaria e Bacharelato LOXSE, mentres que nun deles se imparten clases de Educación para adultos e ESO.

Non existen neste concello ningún centro de ensino superior vinculado á universidade.

As garderías, inicio do sistema educativo e primeiro centro de socialización, a parte da familia, tamén teñen presenza neste concello, existindo unha escola infantil municipal en Petelos.

5.4 Servizos sociais

O obxectivo dos servizos sociais é o de servir aos diferentes grupos sociais que presentan problemáticas específicas e que requiren un tratamento axeitado.

O concello de Mos conta cun Técnico Local de Emprego, dúas Oficinas de Información Xuvenil e para o Emprego, e dous centros asociados do Servizo Galego de Colocación, ademais de catro entidades de iniciativa social, dous Centros de Atención á Infancia, e dous centros de atención á muller.

No referente ás residencias da Terceira Idade, non existe ningunha dentro deste concello; si se dispón de dúas vivendas comunitarias cun total de 18 prazas, e dun centro social para estes.

6. POBOACION E VIVENDA

A continuación analizaranse os principais datos relacionados coa poboación e a vivenda no concello de Mos, faranse comparacións cos datos relativos á AMV, coa finalidade de coñecer a representatividade do concello e as súas diferenzas ou similitudes con respecto aos outros concellos que a integran. Noutros casos as comparacións faranse tamén con respecto á provincia de Pontevedra e a Galicia.

Os datos utilizados para a análise proveñen dos publicados polo INE e o IGE, a partir dos que se elaboraron todas as operacións estatísticas incluídas neste estudo socioeconómico. Os datos están estruturados nos seguintes apartados:

1. Efectivos poboacionais e evolución demográfica, no que se pretende obter unha visión da actual composición da poboación do concello, tendo en conta o número e súa distribución por sexo, a súa procedencia, así como a súa traxectoria dende o inicio do século 20.
2. Estrutura da poboación, atende aos grupos de poboación segundo a idade vendo como o peso destes grupos poden estar determinando o desenvolvemento económico e social, a través da obtención dunha serie de índices.

3. Movemento natural da poboación, fixándose nos tres principais fenómenos demográficos: os nacementos, as defuncións e os casamentos, e a súa evolución.
4. Movements migratorios, tendo en conta a procedencia e o destino das poboacións migrantes, analizando tamén a súa evolución ao longo do século ata a actualidade.
5. Nivel formativo da poboación do concello a partir dos datos publicados no censo de poboación e vivendas do ano 2001, referidos a poboación de 16 e máis anos de idade. Ademais, tomando os datos da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, verase o último dato de matriculación, en ensino non universitario no concello.
6. Por último, o apartado 6, que estuda a composición e principais características da Vivenda no concello.

6.1 Efectivos poboacionais

A) Poboación segundo sexo e distribución parroquial

Segundo o último dato publicado polo INE, a poboación de Mos en xaneiro de 2005 era de 13.996 persoas, distribuídas segundo sexo en 6.837 homes e 7.159 mulleres. O reparto poboacional tendo en conta o sexo, entre as parroquias que compoñen o concello é o seguinte:

Distribución parroquial da poboación de Mos segundo sexo
Ano 2005

Parroquia	Poboación total	Homes	Mulleres
Cela (San Pedro)	1268	623	645
Dornelas (Santa María)	634	288	346
Guizán (Santa María)	847	399	448
Louredo (San Salvador)	1249	609	640
Mos (Santa Eulalia)	1479	731	748
Pereira (San Miguel)	1347	678	669
Petelos (San Mamede)	1344	624	720
Sanguñeda (Santa María)	1556	768	788

Fonte: INE

Distribución parroquial da poboación de Mos segundo sexo

Ano 2005

Parroquia	Poboación total	Homes	Mulleres
Tameiga (San Martiño)	2991	1501	1490
Torroso (San Mamede)	1281	616	665
Total	13996	6837	7159

Fonte: INE

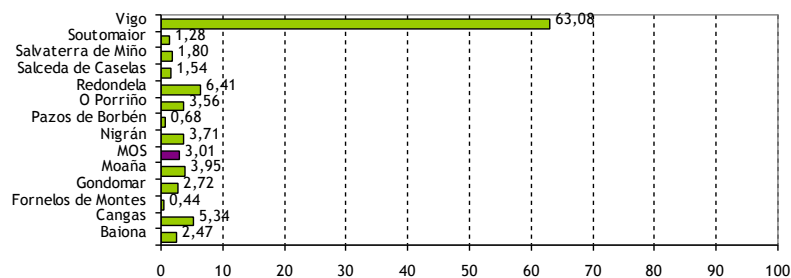
A parroquia máis poboada das 10 que compoñen o concello de Mos é Tameiga, cunha poboación de 2.991 persoas, repartíndose segundo sexo, entre 1.501 homes e 1.490 mulleres. A seguinte parroquia segundo a súa poboación é a de Sanguñeda, con 1.556 persoas, 788 mulleres e 768 homes. Seguen, con poboacións aínda por riba dos mil habitantes, Mos, 1.479 habitantes, 748 mulleres e 731 homes. Pereira e Petelos, que teñen poboacións similares, en torno aos 1350 habitantes. Cela, Torroso e Louredo, con poboacións arredor dos 1.250 habitantes.

Por último, xa por debaixo do millar, están as parroquias de Guizán, 847 persoas e Dornelas, 634. A primeira, reparte a súa poboación segundo sexo entre 448 mulleres e 399 homes. E na segunda o reparto é 346 e 288.

En relación á AMV, a poboación de Mos, ten un peso do 3,01% ocupando o sétimo lugar entre os 14 concellos, despois de O Porriño, en canto a súa representación poboacional sobre a AMV, a moita distancia en relación a Vigo, que representa o 63,08%.

Porcentaxe da poboación dos concellos da AMV sobre o total.

Ano 2005

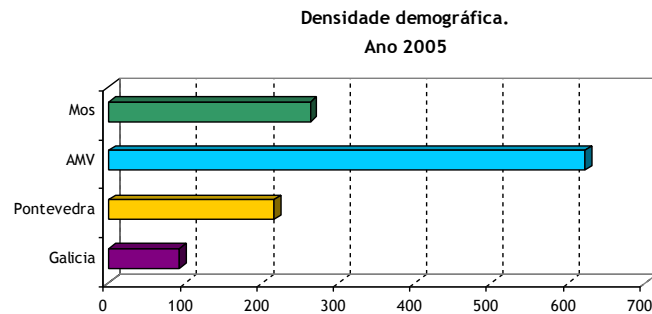

Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

B) Densidade demográfica

A seguinte gráfica mostra a densidade demográfica, que indica a concentración da poboación por quilómetro cadrado, neste caso comparando a correspondente a Mos, AMV, Pontevedra e Galicia. A densidade demográfica no concello é de 263,08 habitantes/km.², estando moi por debaixo da correspondente ao conxunto da AMV que é de 621,39 habitantes/ km.². A densidade demográfica en Mos, é superior á da provincia, que é de 215,86 habitantes/ km.² e case 3 veces superior á de Galicia, que é de 93,33 habitantes/ km.².

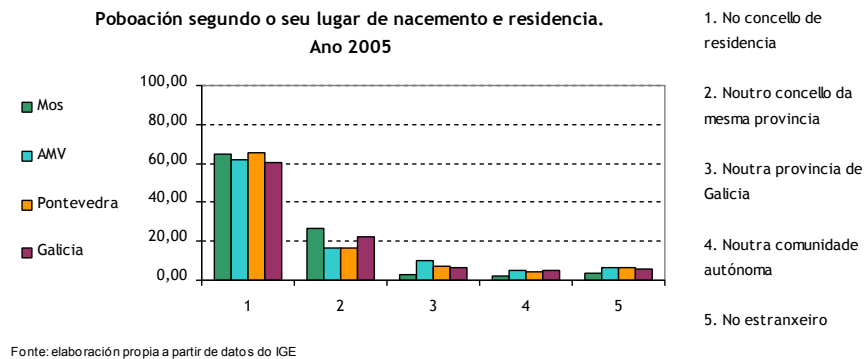
Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

C) Poboación segundo lugar de nacemento e residencia

Tendo en conta a poboación do concello segundo o seu lugar nacemento e residencia, como mostran os datos do Padrón Municipal de Habitantes correspondentes ao ano 2005, a mobilidade da poboación do concello é superior á que se produce a nivel da AMV, Pontevedra e, lixeiramente por enriba da de Galicia. Así, o 64,81% da poboación do concello naceu e reside no mesmo, mentres que en Galicia e na AMV teñen valores inferiores, 60,74% e 61,65%, respectivamente, e en Pontevedra se supera ao concello, cun 65,26% que naceu e reside no mesmo concello. Mos é receptor de poboación procedente doutros concellos pontevedreses, en maior medida do que o son os outros tres territorios analizados, así o 26,61% da poboación naceu noutro concello pontevedrés, mentres que en Galicia o 22,34% naceu noutro concello da mesma provincia onde reside. A AMV e Pontevedra comparten valores similares entre si, e inferiores aos do concello, en torno ao 16%.

No caso da poboación residente no concello que naceu noutra provincia galega, o valor de Mos é máis de 2 puntos inferior á porcentaxe da AMV, 2,91% e 10,02% respectivamente. Por debaixo da AMV, pero representando unha porcentaxe maior que Mos, está a poboación que reside na provincia de Pontevedra e que naceu noutra provincia galega, 7,45%, e tamén á do conxunto galego, que naceu nunha provincia diferente da que reside, 6,41%.

A porcentaxe de poboación de Mos residente no concello e que naceu noutra comunidade autónoma representa un 2,16%, sendo inferior aos porcentaxes que lles corresponden á AMV, 5,16%, Pontevedra, 4,32% e Galicia, 4,71%.

Por último, a poboación residente e nacida no estranxeiro representa en Mos o 3,50% da poboación, situándose por debaixo da AMV, 6,78%, Pontevedra, 6,19%, e Galicia, 5,80%.

Como se desprende dos datos anteriores, Mos posúe unha poboación considerable que reside no concello aínda que o lugar de nacemento fora outro concello, especialmente da provincia. A porcentaxe de poboación que residindo en Mos naceu noutro territorio supón o 35,19%, no ano 2005. De xeito similar acontece nos outros espazos comparados, AMV, Pontevedra e Galicia as porcentaxes son do 38,35%, 34,74% e 39,26%.

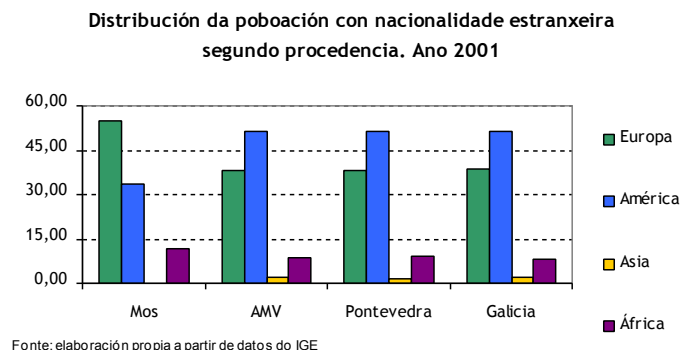
D) Poboación segundo nacionalidade

En canto a nacionalidade da poboación do concello, no ano 2001, o 99,04% da poboación de Mos posuía nacionalidade española e soamente o 0,96% era de nacionalidade estranxeira. As porcentaxes correspondentes á AMV, Pontevedra e Galicia, son similares e lixeiramente inferiores ás do concello, caso da porcentaxe de persoas de nacionalidade española, 98,43%, 98,59% e 98,70%, respectivamente. Polo tanto, aínda que con valores moi similares, Mos posúe unha porcentaxe de poboación con nacionalidade estranxeira que non supera á AMV, 1,59%, Pontevedra de 1,41% e Galicia de 1,30%. En relación a estes datos hai que ter en conta que dende o censo de 2001, é probable que estes datos teñan variado posto que nos últimos anos a chegada de poboación inmigrantes doutras nacionalidades ten aumentado no conxunto da AMV.

Na procedencia da poboación de nacionalidade estranxeira en Mos, repártese entre os de procedencia europea, americana e africana, non habendo representantes asiáticos. A maioría da poboación estranxeira ten nacionalidade europea, 54,81%, o 33,33% ten nacionalidade dalgún país americano, e por último, con bastante menos peso, a poboación de orixe africano, cunha porcentaxe do 11,85%.

Tendo en conta o sexo, a poboación procedente de Europa é na súa maioría masculina, 54,05% fronte ao 45,95% que representan as mulleres de nacionalidade europea. A distribución segundo sexo da poboación procedente de América é contraria, así, o 71,11% son mulleres e o 28,89% homes. E por último, a poboación procedente de África que tamén é maioritariamente feminina, representando o 65,52%, fronte aos homes que son o 38,48%.

A gráfica anterior mostra as porcentaxes de poboación con nacionalidade estranxeira segundo a súa procedencia en Mos, AMV, Pontevedra e Galicia. O máis significativo é o feito de que nos outros tres espazos a poboación estranxeira ten maioritariamente a nacionalidade dalgún país americano, cuns valores entornao ao 51% nos tres casos. Mentres que no concello esta porcentaxe é inferior, decantándose máis cara a poboación de nacionalidade europea. Ademais, cabe destacar que a poboación de procedencia africana ocupa unha proporción maior no conxunto do concello, 11,85%, do que o fai nos outros espazos, na AMV, 8,42%, Pontevedra, 8,94% e Galicia, 7,6%.

E) Evolución demográfica

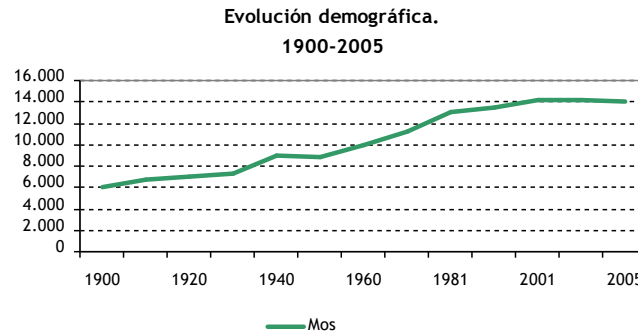
Segundo os datos da evolución demográfica publicados polo INE e que recollen cifras de poboación de feito dende 1900 ata 1991, aos que lle engadimos os referidos ao Censo do ano 2001¹ e os datos dos Padróns para os anos 2004 e 2005.

Na gráfica a seguir, obsérvase como no concello se produciu un incremento continuado de poboación ao longo do período, máis suave nas primeiras décadas, sendo entre 1.930 e 1.940 cando se produce o primeiro dos incrementos máis significativos, pasando dunha poboación de 7.367 a

¹ Segundo nota do INE, os datos referidos á evolución da poboación dende 1900 a 1991 publicados polo INE refírense á poboación de feito, proceden dos censos de poboación elaborados cada 10 anos. Para o período 1986 a 1995 os datos corresponden a poboación de dereito, son anuais e derivanse das renovacións padronais, e das rectificacións padronais para os demais anos. A partir do ano 1996 prodúcese un cambio lexislativo que elimina a distribución entre poboacións de feito e poboacións de dereito. Dende 1996 en diante as cifras de poboación teñen carácter oficial e se refíren ao 1 de xaneiro de cada ano. Nesta análise do concello de Mos, engádese á evolución publicada polo INE os datos de poboación referidos ao ano 2001, 2004 e 2005.

8.942. Outro incremento salientable prodúcese entre 1.970 e 1.981, pasando dunha poboación de 11.183 a 13.102 persoas. Pola contra, entres os dous últimos anos, rexístrase unha perda de poboación de 231 persoas, xa que no ano 2004, a poboación era de 14.214 persoas, mentres que no 2005 descendeuse ata 13.996.

Fonte: INE

O crecemento absoluto producido ao longo deste período reflectido na gráfica, de 1.900 a 2.005, foi de 7.902 persoas. O crecemento relativo foi do 129,67%, que si se compara co da AMV, Pontevedra e Galicia, resulta que é superado unicamente pola AMV, cunha variación do 342,46%, mentres que Pontevedra e Galicia quedan por debaixo, cuns valores do 105,20% e do 39,37%.

6.2 Estrutura da poboación

A) Pirámide de poboación

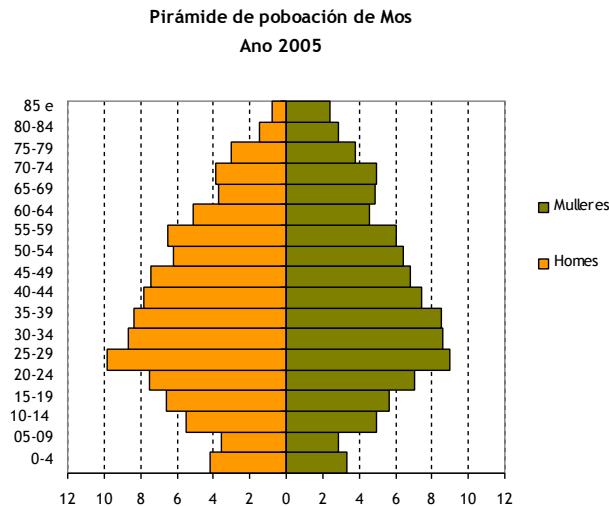
A estrutura da poboación por sexo e idade no concello de Mos no 2005 exprésase graficamente na pirámide de poboación que se inclúe a seguir e que deixa ver os principais comportamentos poboacionais que están a caracterizar ao concello, como son o seu progresivo avellentamento, expresado polo estreitamento na súa base, debido ao descenso nas taxas de natalidade, e ao aumento da esperanza de vida das poboacións con máis idade. En xeral, este é o proceso que se está a vivir na maioría dos concellos galegos, se ven, nos concellos rurais esta tendencia é moito máis marcada que nos urbanos.

No caso de Mos, hai que sinalar o importante peso que ten a poboación potencialmente activa, a que posúe entre 20 e 64 anos de idade, que no caso dos homes supón o 67,46% e no das mulleres o 64,37%. Isto pode explicarse pola localización de empresas nos polígonos industriais do concello e concellos limítrofes, como Porriño, o que fai que moita poboación resida neste concello, onde ademais a adquisición de vivenda é máis asequible que en Vigo.

O grupo de poboación de maior peso, tanto no caso dos homes como das mulleres, é o que posúe entre 25 e 29 anos de idade, 9,81% e 8,95% respectivamente. Dende este grupo cara a base da pirámide prodúcese un estreitamento progresivo, ata chegar ao grupo de 5 a 9 anos de idade, os de

menor peso en homes e mulleres, 3,58% e 2,86%, respectivamente. No grupo de poboación de 0 a 4 anos, prodúcese una recuperación con respecto ao grupo citado, pasando a representar o 4,18% os homes e o 3,32% as mulleres.

A pirámide deixa apreciar a distribución por sexo, sendo maioritaria a poboación masculina ata o grupo de idade de 55-59 anos, a excepción do grupo de 50 a 54 anos, a partir do grupo de 60-64 anos é maioría a poboación feminina, sendo o seu peso ata o final da pirámide do 23,43% das mulleres e o 17,81% dos homes.

B) Distribución da poboación por grandes grupos de idade

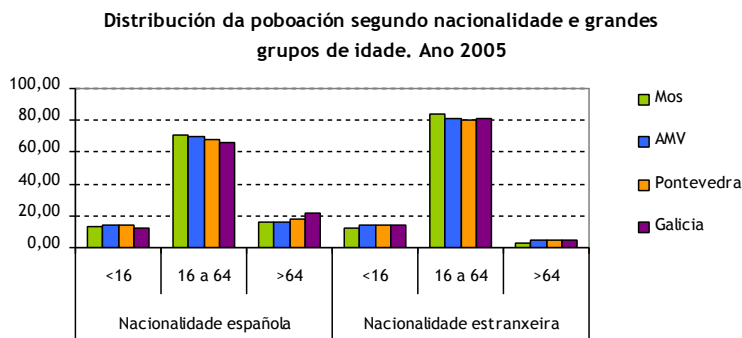
En canto á distribución por grandes grupos de idade no concello de Mos, analizarase separadamente a poboación con nacionalidade española e a de nacionalidade estranxeira, comparando a distribución de cada unha delas no ano 2005.

A poboación con nacionalidade española, repártese no ano 2005 nas seguintes porcentaxes, a de menos de 16 anos representaba o 13,40%, a de 16 a 64 anos de idade era o 70,55%, mentres que a poboación de máis de 64 anos era o 16,05%. Aínda que Mos é o espazo cunha poboación menos avellentada dos catro comparados, a distribución é bastante semellante á do espazo metropolitano, onde o 13,88% da poboación ten menos de 16 anos, un 69,83% ten entre 16 e 64 anos de idade e un 16,30% ten máis de 64 anos de idade. No caso de Pontevedra a distribución é a seguinte, 13,76% da poboación ten menos de 16 anos, un 68,13% ten entre 16 a 64 anos de idade, e un 18,11% ten máis de 64 anos de idade. As maiores diferenzas preséntanse con respecto a Galicia, onde a poboación atópase máis envellecida, xa que a porcentaxe de poboación máis moza, representa unha

porcentaxe do 12,21%, a que posúe entre 16 e 64 anos supón o 66,12% e a de máis de 64 anos de idade representa o 21,67%.

En canto á poboación con nacionalidade estranxeira, a distribución da poboación segundo grandes grupos de idade é a seguinte, 12,26% ten menos de 16 anos, o 84,43% ten entre 16 a 64 anos de idade, e un 3,30% posúe máis de 64 anos de idade. Esta distribución amosa unha poboación comparada coa poboación con nacionalidade española, máis moza, e cun peso máis importante da poboación potencialmente activa e moito menor o da poboación maior, como se observa a diferenza é de case 13 puntos por debaixo da poboación maior con nacionalidade española.

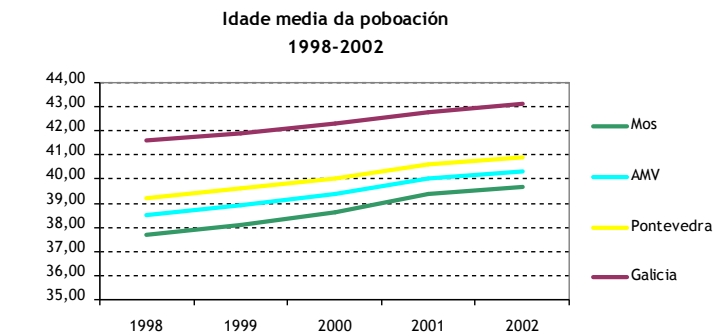

Si comparamos a poboación con nacionalidade estranxeira en relación aos outros espazos comparados, obsérvase que as porcentaxes son bastante similares, aínda que Mos, posúe unha porcentaxe algo menor, en trono aos 2 puntos, de poboación máis moza, algo maior no caso da poboación de 16 a 64 anos de idade e menor no grupo de poboación maior. Así, no caso da AMV, as porcentaxes segundo os grandes grupos de idade son 14,13% para a poboación menor de 16 anos de idade, 80,99% para a de 16 a 64 anos de idade e de 4,88% no caso da poboación de máis de 64 anos. En Pontevedra a distribución é de 14,53% para as persoas de nacionalidade estranxeira menor de 16 anos, de 80,55% para a de 16 a 64 a anos de idade, e de 4,92% a maior de 64 anos. En Galicia, as porcentaxes son para cada un deses grupos de 13,90%, 80,96% e 5,14%.

C) Idade media da poboación

Na gráfica precedente compárase a evolución da idade media da poboación do concello de Mos coa correspondente á AMV, Pontevedra e Galicia, dende o ano 1998 a 2002. O concello é o que posúe unha idade media máis baixa dos catro espazos comparados, aínda que ao longo do período analizado este indicador aumentara en 2,00 anos. Así, no ano 1998, a idade media era de 37,70 anos, acadando os 39,70 anos no 2002.

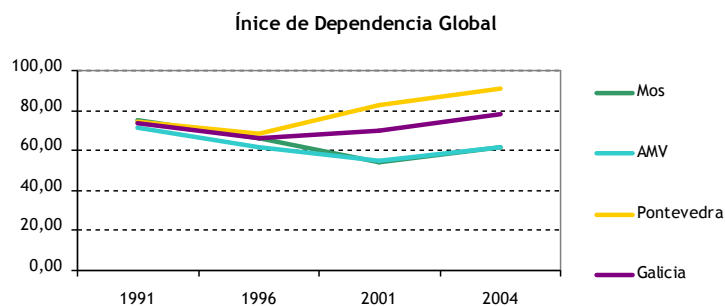

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

O seguinte espazo cunha idade máis baixa é a AMV, 38,52 no 1998 e no 2002 a idade media acadada foi 40,34, aínda que é na AMV onde se produce un menor incremento no indicador entre estes anos, de 1,82. No caso de Pontevedra pasouse do 39,20 anos no 1998 ao 40,90 no 2002, sendo o crecemento de 1,70. Por último, cun indicador máis alto, atópase Galicia, que posuía no ano 1998, unha idade media de 41,60 anos, acadando no 2002 o valor de 43,10, sendo polo tanto a variación de 1,50 anos.

D) Índice de Dependencia Global, Senil e Xuvenil

A continuación analizaranse o Índice de dependencia global (IDG), indicador que pon en relación aos grupos de poboación dependentes economicamente co grupo de poboación potencialmente activa, é dicir, as persoas de menos de 20 anos e as de máis de 64 co grupo de poboación con idade comprendida entre 20 e 64 anos.

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

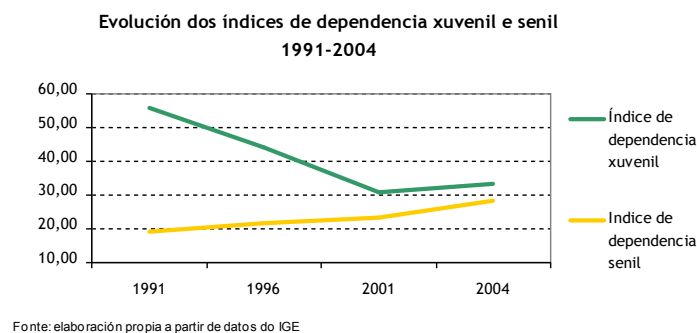
Na gráfica compáranse os valores do IDG correspondentes a Mos, AMV, Pontevedra e Galicia, ao longo dun período de 15 anos, dende 1991 ao 2004. O valor correspondente a Mos no ano 1991 era do 75,05%, é dicir que por cada 100 persoas consideradas potencialmente activas, había 79 persoas dependentes, con idades entre 0 e 19 anos e máis de 64 anos. Este indicador descendeu ata chegar ao valor de 54,44% no ano 2001, cando Mos acadou o valor máis baixo, volvendo a subir, no ano 2004

ata o valor de 61,81%, polo que podemos dicir que o peso da poboación dependente con respecto á poboación potencialmente activa decreceu ao longo destes anos, resultando o valor máis baixo dos comparados, so superado pola AMV.

A AMV posúe valores moi semellantes, sendo o valor correspondente ao ano 1991 do 71,19% e no ano 2004 do 61,50%, sendo o espazo onde se produce un maior descenso no número de persoas dependentes con respecto á poboación activa. Galicia e Pontevedra tiveron traxectorias máis negativas neste indicador, como se observa na gráfica. No caso de Galicia o IDG no ano 2004 é foi de 78,35%, mentres que Pontevedra é o espazo onde este indicador da estrutura da poboación creceu máis, acadando un valor no ano 2004 do 91,09%.

O Índice de Dependencia Xuvenil (IDX), que relaciona a poboación menor de 20 anos coa poboación potencialmente activa, a de 20 a 64 anos de idade, experimentou un descenso moi significativo no concello de Mos entre 1991 e 2004, pasando do valor 56,01% no ano 1991, ata chegar ao valor de 33,50% no ano 2004, debido ao descenso da natalidade e polo tanto do peso da poboación moza en relación á de 20 a 64 anos de idade.

Pola contra, o Índice de Dependencia Senil (IDS), que compara os pesos do grupo de poboación maior de 64 anos co de 20 a 64 anos de idade, como se observa na gráfica, a tendencia é de suave crecemento dende o ano 1991. Nese momento o valor era do 19,04%, incrementándose ata o ano 2004, no que acadou un valor do 28,31%, e que está motivado polo envellecemento da poboación.

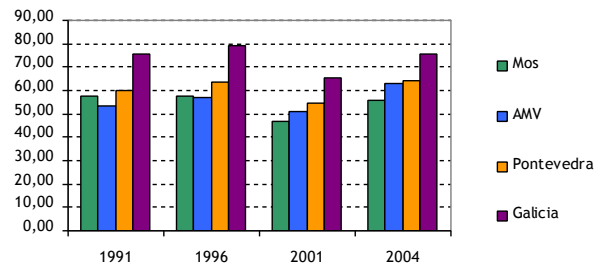
Ao analizar o IDX e o IDS, pódese dicir que o descenso no IDG, explícase en maior medida pola baixada da poboación moza, e non tanto polo aumento da poboación maior, xa que o descenso do IDX resulta máis forte que o aumento do IDS.

E) Índice de recambio da poboación activa, envellecemento e sobreenvellecemento

O Índice de Recambio da Poboación Activa (IRPA), é un indicador que relaciona a poboación entre 60 e 64 anos e a comprendida entre os 20 e os 24 anos, e que explica a capacidade dunha poboación para substituír os individuos que abandonan o mercado de traballo ao acadar a idade da xubilación.

Comparación do Índice de recambio da poboación activa

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

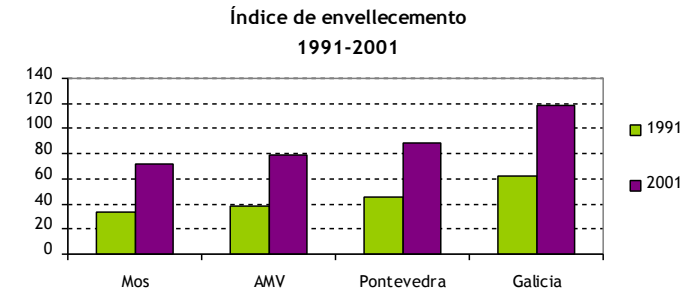
Na gráfica precedente, compáranse os valores correspondentes a Mos, AMV, Pontevedra e Galicia, ao longo dun período que vai dende 1991 ao ano 2004. No caso do concello o IRPA experimentou unha serie de oscilacións, sendo o saldo ao final do período de un decrecemento, de -1,66%, do peso da poboación de 60 a 64 anos en relación á de 20 a 24. No ano 1991, o IRPA en Mos era do 57,74%, acadando o valor de 56,08% no ano 2004, polo que a capacidade de substitución da poboación que vai abandonado o mercado de traballo mellorou lixeiramente ao longo destes anos.

A traxectoria deste indicador na AMV é outra, xa que o indicador experimentou un crecemento de 9,13 puntos, entre estes anos. Así, no ano 1991, o valor era do 53,61%, acadando o valor do 62,74% no ano 2004.

Os valores pertencentes a Pontevedra son máis altos, así no ano 1991 correspondíalle un IRPA do 60,19%, aumentado ata o 64,22% no ano 2004. En Galicia no ano 1991 era do 75,74%, onde a variación do indicador foi a menos marcada, xa que no ano 2004 o valor correspondente a o IRPA era do 75,81%, sendo a capacidade de substitución da poboación que vai abandonando o mercado de traballo é moito menor.

Outro dos indicadores sobre a estrutura da poboación é o Índice de envellecemento, que explica a relación entre a poboación menor de 20 anos e a maior de 64. Como se mostra na gráfica, este Índice tivo un aumento de 37,89 puntos en Mos, entre 1991 e 2001, pasando do 33,98% do ano 1991 ao 71,87% no ano 2001, sendo considerable o aumento experimentado na proporción de poboación maior con respecto á poboación máis moza.

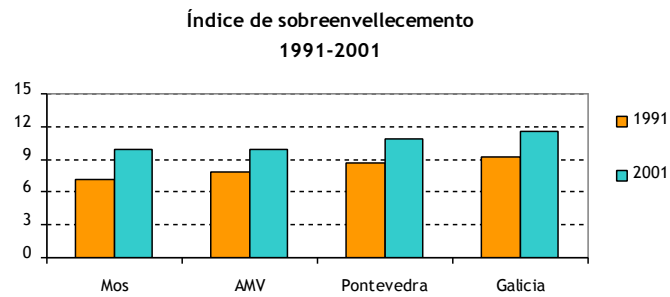

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

Sen embargo, si o comparamos con os outros espazos incluídos na gráfica, obsérvase, novamente que o concello posúe unha poboación menos avellentada que os demais espazos comparados. Así, en relación aos datos correspondentes á AMV, Pontevedra e Galicia, obsérvase que en tódolos territorios aumentou a proporción de poboación maior con respecto á poboación moza en maior medida que en Mos, ademais de que os valores de partida eran máis altos que no concello. Así, no ano 1991 o índice de envellecemento na AMV era do 37,74%, experimentado un aumento moi significativo, de 41,24, no ano 2001, no que o índice acadou o valor de 78,98%. O aumento experimentado en Pontevedra foi de 43,73 puntos, pasando do 45,06% do ano 1991 ao 88,79% No 2001. No caso de Galicia, o aumento é aínda máis marcado, sendo o peso da poboación maior con respecto á moza moi significativo. Así, o aumento que experimentou Galicia entre estes 10 anos foi de 56,72 puntos, pasando do 62,26% do ano 1991, ao 118,98% no ano 2001.

O Índice de sobreenvellecemento é a relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64. A traxectoria deste indicador é similar á experimentada polo índice de envellecemento. A gráfica mostra o aumento producido entre os anos 1991 e 2001 neste indicador no concello, que foi o máis alto dos catro analizados, de 2,69 puntos. Así, o Índice de sobreenvellecemento pasou dun valor de 7,19% no ano 1991 a o 9,88%. A AMV tiña no ano 1991 un índice de sobreenvellecemento do 7,90%, acadando o valor de 9,95% no 2001. Pontevedra e Galicia teñen valores máis altos, tanto no ano 1991, 8,73% e 9,20% respectivamente, como no ano 2001, onde Pontevedra acadou o valor de 10,84% e Galicia o 11,49%, sendo o aumento respectivo entre estes dous anos de 2,11 e 2,29 puntos.

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

6.3 Movemento natural da poboación

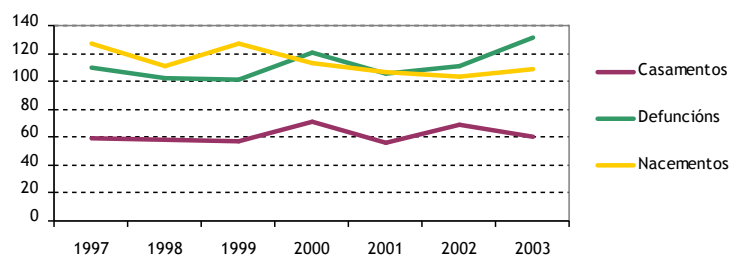
A) Nacementos, casamentos e defuncións

O estudo do movemento natural da poboación nun territorio basease na análise dos nacementos, dos casamentos e das defuncións. Na gráfica que se inclúe a continuación, obsérvase a evolución destes tres fenómenos demográficos no concello de Mos entre os anos 1997 e o 2003 e en termos absolutos.

No caso dos nacementos, producíronse algunhas oscilacións, sendo o saldo para o período negativo, experimentándose un descenso no número de nacementos de 18, así se pasou dos 127 nacementos do ano 1997 aos 109 do ano 2003. Nos anos 1997 e 1999 son cando se rexistran o maior número de casamentos, coincidindo en 127, o ano co número de nacemento máis baixo foi no 2002, cun total de 103.

O número de defuncións, aumentou ao longo do período, sendo o saldo entre o 1997 e o ano 2003 de 21 defuncións. O número rexistrado no 1997 foi de 110, mentres que no ano 2003, se acadou a cifra de 131.

**Evolución no número de nacementos, casamentos e defuncións
no concello de Mos. 1997-2003**

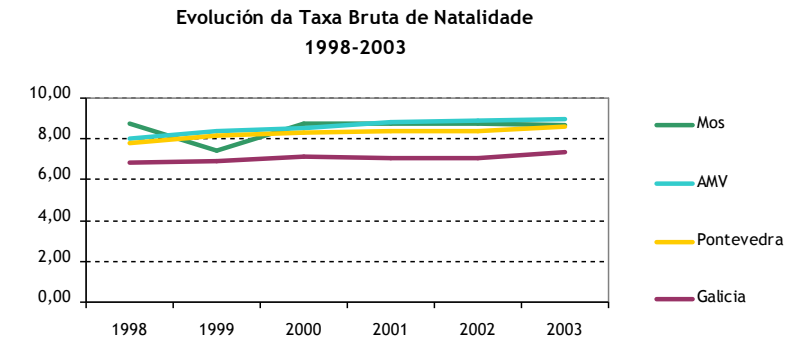
Fonte: movemento natural da poboación. IGE e INE

Os casamentos, tamén aumentaron, aínda que no mínimo, xa que o número de casamentos do 1997 foi de 59, mentres que no 2003, se chegou a 60. Sinalar que no ano 2000 rexistráronse 71 casamentos, a cifra máis alta do período analizado.

B) Taxas brutas de natalidade, nupcialidade e mortalidade

A análise das taxas correspondentes a este tres fenómenos permiten dimensionar a súa incidencia no concello ademais de realizar comparacións con respecto os valores correspondentes a AMV, Pontevedra e Galicia.

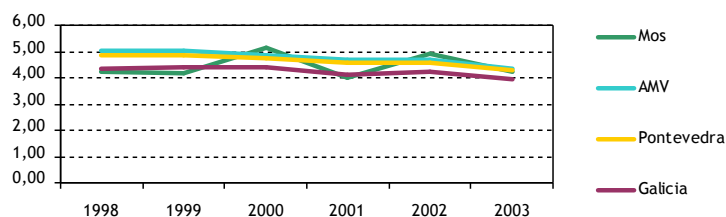
Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

A Taxa Bruta de Natalidade (TBN), que mide o número de nacementos por cada mil habitantes, foi no ano 1998 en Mos de 8,76‰. Dende ese ano a taxa de natalidade experimentou algunha variación á baixa, acadando o valor máis baixo no ano 1999, de 7,43‰. A partir dese ano, a TBN creceu novamente, ata acadar o valor de 8,64‰ no ano 2003, polo que o saldo do período foi de -0,12 puntos entre estes dous anos.

Aínda que o concello partiu coa taxa de natalidade máis alta, ao final do período, situouse por debaixo da AMV, e moi cerca de Pontevedra, observándose a maior distancia con respecto a Galicia. Así, na AMV, cunha taxa que experimentou un pequeno aumento, sendo no ano 1998 8‰, e acadando o valor de 8,98‰ no ano 2003. Pontevedra, que posuía unha taxa do 7,81‰ no ano 1998, acadou o 8,58‰ no 2003. Galicia, experimentou unha pequena recuperación do indicador, aínda que posúe os valores máis baixos, así, a taxa no ano 1998 era do 6,80‰ aumentando ata o 7,37‰ no ano 2003.

Evolución da Taxa Bruta de Nupcialidade
1998-2003

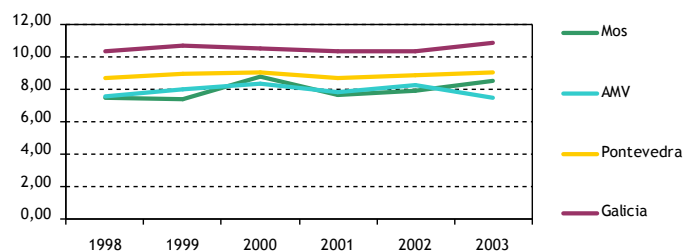
Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

A evolución nos casamentos no concello de Mos, medida pola Taxa Bruta de Nupcialidade (TBNup) experimenta un pequeno aumento positivo ao longo do período analizado, 0,02, sendo o único espazo onde a variación non foi negativa. Así no ano 1998 a taxa era de 4,23%, no ano 2003 acadou o valor de 4,25%. Aínda que o valor de Mos foi o único que aumentou neste período, o seu valor mantense por debaixo da AMV e Pontevedra. Na AMV pasouse dun valor do 5,05% no ano 1998 ao 4,69% no 2002. No caso de Pontevedra, do 4,87%, ao 4,58% e en Galicia, do 4,37% ao 4,21%.

Na Taxa Bruta de Mortalidade (TBM), que reflexa o número de mortes por cada mil habitantes, obsérvase como en Mos este fenómeno experimenta variacións, sendo o saldo positivo ao final do período, cun aumento de 0,72 puntos. Así, no ano 1998, a taxa de mortalidade era do 7,77%, chegando ata o 8,49% defuncións por cada 1000 habitantes no ano 2003. No ano 2002, o concello acada o seu valor máis alto, cunha taxa do 9,61%. Isto fai que o concello se sitúe unicamente por enriba da AMV, que é o espazo cunha taxa de mortalidade máis baixa.

Na AMV a taxa de mortalidade decreceu moderadamente, -0,08 puntos, correspondéndolle un valor no ano 1998 do 7,60% e un 7,52% no ano 2003. Pontevedra, cunha taxa lixeiramente superior á da AMV, pasou do 8,69% do ano 1998 ao 9,03% no 2003. Galicia é o territorio analizado con taxas de mortalidade máis altas, sendo a taxa do ano 1998 do 10,31% e que no 2003 foi do 10,36%.

Evolución da Taxa Bruta de Mortalidade
1998-2003

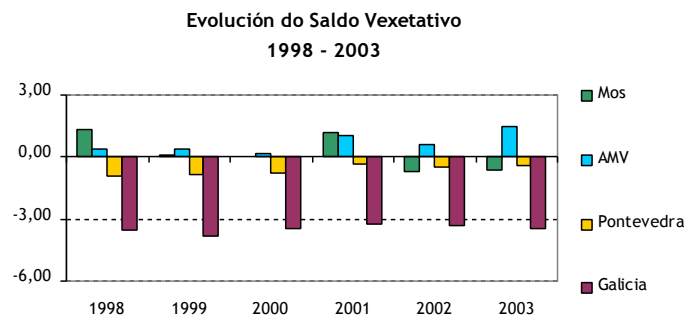
Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

C) Saldo vexetativo

O saldo ou crecemento vexetativo da poboación é a diferenza entre os nacementos e as defuncións producidas nunha poboación nun período determinado, neste caso expresado por mil habitantes. Saldo con valores negativos, tradúcense en maior número de defuncións que nacementos, saldo positivos, polo tanto, responden a un maior número de nacementos en relación ás defuncións.

Como se observa na gráfica a seguir, o saldo vexetativo en Mos experimentou un cambio negativo durante o período analizado. No ano 1998, Mos partía dun valor do 1,31‰, mentres que no ano 2003, o valor acadado foi do -0,64‰.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

O saldo vexetativo na AMV, aumentou positivamente entre os dous anos de referencia, así no ano 1998 o saldo era de 0,40‰, incrementándose lixeiramente no ano 2002 ata ao valor de 0,62‰.

Pontevedra presenta saldos negativos durante o período, que van do - 0,88‰ do 1998 ao -0,49‰ do ano 2002. Os valores correspondentes a Galicia, máis baixos que os de Pontevedra, experimentan tamén un pequeno aumento neste período de análise, pasando do -3,50‰ do ano 1998 ao -3,30‰ do ano 2002.

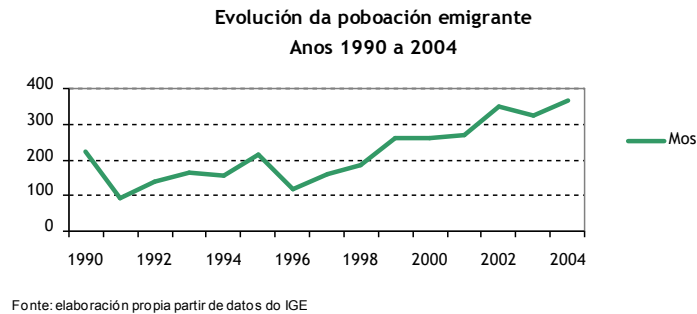
6.4 Movements migratorios

O estudo das características dunha poboación e o seu comportamento ao longo do tempo, analízase a través do movemento natural do poboación, realizado no apartado anterior, xunto cos movementos migratorios. Na análise tómasse a Estatística de Movementos Migratorios que elabora o IGE a partir da Estatística de Variacións Residenciais elaborada polo INE, resultado das altas e baixas rexistradas nos padróns municipais. Segundo o IGE, o concepto de migración é equivalente ao do cambio de concello de residencia.

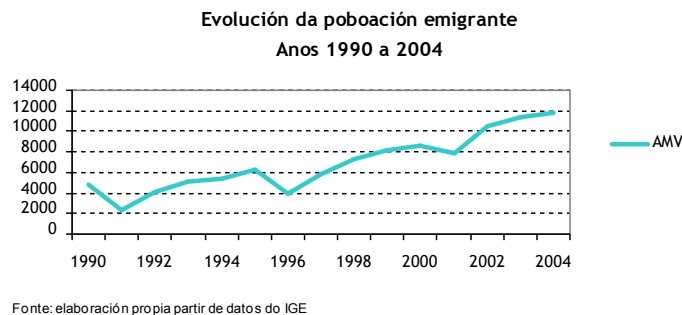

A) Emigración

Comezando pola análise da emigración, que se refire, nun determinado ámbito xeográfico ás migracións que teñen orixe nese ámbito e destino fora do mesmo. Dentro do concepto de emigración diferenciaremos ás emigracións internas e as externas. As primeiras son aquelas que teñen orixe nun concello de Galicia e destino noutro concello da comunidade. As emigracións externas son aquelas que teñen destino fora da comunidade autónoma, diferenciando entre as que son cara o resto de España ou ao estranxeiro.

Analizando a evolución do fenómeno da emigración en Mos, entre os anos 1990 e 2004, representado na gráfica, obsérvase cómo experimentou unha serie de variacións ao longo do período, aínda que a tendencia clara foi de aumento, así no ano 1990 o número absoluto de emigrantes no concello foi de 224 persoas, e no ano 2004 a número chegou ata 367. Na gráfica obsérvase algunhas variacións ao longo do período, sendo o ano onde se rexistra o número de emigrantes máis baixo o 1991, cun total de 91 persoas, a partir dese ano, a pesar das oscilacións, a emigración foi aumentando en Mos.

Como se observa na gráfica precedente, na que se reflicte a evolución da emigración no conxunto da AMV, no mesmo período que en Mos, pódese dicir, que a traxectoria é moi similar, sendo a característica principal, a do crecemento constante. No caso da AMV, pasouse dun número de emigrantes no ano 1990 de 4.834 persoas, a 11.835 no ano 2004.

A continuación tense en conta o destino destas emigracións para diferenciar entre as internas, é dicir, as que teñen como destino outro concello galego, dentro ou fora da provincia de Pontevedra, e a emigración externa, a outra comunidade autónoma ou ao estranxeiro, neste caso, compararemos os valores de Mos cos da AMV, a provincia e Galicia.

Como se observa nas porcentaxes incluídas no cadro a seguir, a maioría da poboación emigrante en Mos o fai internamente, un 80,93% fronte ao 19,07% que o fai con destino fora de Galicia. As porcentaxes para os outros tres territorios de referencia son similares, sendo a emigración interna a maioritaria, aínda que as porcentaxes da AMV, Pontevedra e Galicia, son menores aos de Mos, representando o 67,76%, 68,50 e 71,68%, respectivamente. Polo tanto, nestes tres espazos, a emigración externa, ten un maior peso que no caso do concello.

A emigración interna cara a provincia representa no concello o 94,28%, sendo do 5,72% a porcentaxe de persoas que emigran cara outra provincia galega. A poboación que decide emigrar a algún concello da mesma provincia é salientablemente menor no caso dos outros territorios. No caso da AMV do 82,30%, en Pontevedra do 80,53% e en Galicia do 81,84%. E a poboación que decide emigrar a outra provincia galega no caso da AMV representa o 17,70%, en Pontevedra o 19,47% e o 18,16% en Galicia.

A emigración externa, que como xa se sinalou representa o 19,07% do total da emigración en Mos, está integrada pola poboación que emigra cara outra comunidade autónoma, non habendo poboación emigrante ao estranxeiro no ano 2004. En termos absolutos, esa porcentaxe equivale a 70 persoas. As porcentaxes nos outros tres territorios tamén están moi marcadas pola maioría da poboación que emigra cara outra comunidade autónoma, aínda que a emigración cara ao estranxeiro, nestes casos teñen pesos considerables. Así, na AMV o 9,24% das persoas que emigran fora de Galicia o fan ademais ao estranxeiro, e un 90,76% o fai a outra comunidade autónoma. As porcentaxes en Pontevedra son 9,81% para a poboación que emigra ao estranxeiro, fronte ao 90,19% que o fai cara outra comunidade autónoma. E por último, en Galicia, a porcentaxe que emigra ao estranxeiro é de 10,76% mentres que cara outra comunidade autónoma o fai o 89,24%.

Emigración segundo tipo e porcentaxes de representación.
Ano 2004

Orixe	Emigración interna			Emigración externa			Total
	Á mesma provincia	A outra provincia de Galicia	Total	A outra CCAA	AO Estranxeiro	Total	
Mos	280	17	297	70	0	70	367
	94,28%	5,72%	80,93%	100,00%	0,00%	19,07%	100%

Fonte: INE, Estadísticas de variacións residenciais. IGE

**Emigración segundo tipo e porcentaxes de representación.
Ano 2004**

Orixe	Emigración interna			Emigración externa			Total
	Á mesma provincia	A outra provincia de Galicia	Total	A outra CCAA	AO Estranxeiro	Total	
AMV	6621	1424	8045	3456	352	3808	11873
	82,30%	17,70%	67,76%	90,76%	9,24%	32,07%	100%
Pontevedra	13323	3221	16544	6862	746	7608	24152
	80,53%	19,47%	68,50%	90,19%	9,81%	31,50%	100%
Galicia	46903	10409	57312	20208	2437	22645	79957
	81,84%	18,16%	71,68%	89,24%	10,76%	28,32%	100%

Fonte: INE, Estatísticas de variacións residenciais. IGE

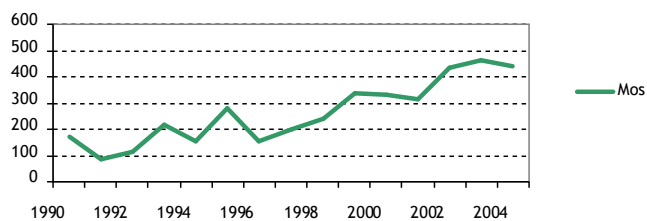
B) Inmigración

A continuación analizaremos a inmigración seguindo o mesmo esquema que no caso da emigración. Tomando novamente a definición do IGE, as inmigracións para un ámbito xeográfico determinado son aquelas migracións con destino nese ámbito xeográfico e orixe fora do mesmo.

Comezaremos pola análise da evolución da poboación inmigrante entre o período de 1990 a 2004 no concello. De forma semellante ao acontecido no caso da emigración, a inmigración experimentou variacións ao longo do período sinalado, como se observa na gráfica axunta, aínda que a tendencia experimentada foi dun claro aumento no número de persoas que ao longo dos 15 anos analizados fixaron a súa residencia no concello de Mos. No ano 1990 o número de persoas que se asentaron en Mos foi de 173, mestres que no ano 2004 o número total de persoas inmigrantes chegadas a Mos foi de 439. Ao longo do período obsérvanse algunhas variacións, como se reflicte na gráfica, a última prodúcese entre os dous últimos anos, nos que o concello perdeu poboación inmigrante, ao pasar das 462 persoas no 2003 ás 432 no 2004.

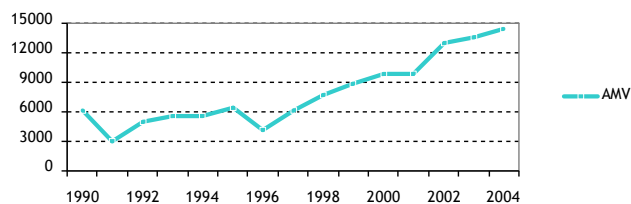
**Evolución da inmigración
Anos 1990 a 2004**

Fonte: IGE

En relación a evolución do fenómeno inmigratorio na AMV, é interesante sinalar o feito de que ambos territorios posuiron traxectorias moi semellantes, aínda na area metropolitana, a inmigración tense comportado cunha traxectoria de crecemento máis constante.

**Evolución da inmigración na AMV.
Anos 1990 a 2004**

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE.

A continuación analizarase a inmigración atendendo a súa procedencia, como no caso da emigración, estudarase a inmigración interna, diferenciando a que procede da mesma provincia daquela que ten orixe noutra provincia galega, e a inmigración externa, esta é a que procede doutra comunidade autónoma e do estranxeiro. Os datos son os correspondentes ao 2004.

**Número de persoas inmigrantes e taxa de representación.
Ano 2004**

Orixe	Inmigración interna			Inmigración externa			Total
	Da mesma provincia	Doutra provincia de Galicia	Total	Doutra CCAA	Do Estranxeiro	Total	
Mos	341	25	366	35	38	73	439
	93,17%	6,83%	83,37%	47,95%	52,05%	16,63%	100%

Fonte: INE, Estadísticas de variacións residenciais. IGE

Número de persoas inmigrantes e taxa de representación.
Ano 2004

Orixe	Inmigración interna			Inmigración externa			Total
	Da mesma provincia	Doutra provincia de Galicia	Total	Doutra CCAA	Do Estranxeiro	Total	
AMV	5994	1635	7629	2778	3820	6598	14227
	78,57%	21,43%	53,62%	42,11%	57,89%	43,38%	100%
Pontevedra	13323	3314	16637	5966	7145	13111	29748
	80,08%	19,92%	55,93%	45,50%	54,50%	44,07%	100%
Galicia	46903	10409	57312	18331	19366	37697	95009
	81,84%	18,16%	60,32%	48,63%	51,37%	39,68%	100%

Fonte: INE, Estadísticas de variacións residenciais. IGE

A inmigración interna en Mos supón o 83,37% do total da inmigración, sendo o 16,63% a poboación que conforma a inmigración externa, provinte doutra comunidade autónoma ou do estranxeiro. Existen diferenzas salientables en canto ao reparto entre inmigración interna e externa en relación á AMV e Pontevedra e Galicia, en relación ao feito de que a porcentaxe de poboación que inmigra dende a mesma provincia é maior no concello que nos outros espazos, onde a inmigración externa adquire maior peso.

Na AMV a inmigración interna é do 53,62%, e de 55,93% en Pontevedra, e de 43,38% e do 44,07%, respectivamente, para a inmigración externa. No caso de Galicia, con valores máis próximos a Mos, do 60,32% no caso da inmigración interna e do 39,68% no da externa.

En canto á procedencia da inmigración interna no caso do concello de Mos, obsérvase como a grande maioría da poboación o fai dende a mesma provincia de orixe, en termos absolutos 341 persoas, que supoñen o 93,17%, fronte ás 25 persoas, o 6,83%, que proveñen doutra provincia galega. Nos outros tres territorios incluídos na análise, as porcentaxes que representan a inmigración interna procedente doutra provincia galega están en torno ao 20%, moi por riba de Mos, e, en torno ao 80% a proporción de poboación que inmigra dende algún concello pontevedrés.

En canto á procedencia da inmigración externa, Mos recibe a maioría da súa poboación inmigrante do estranxeiro, 52,05%, mentres que o 47,55% provén doutras comunidades autónomas. As porcentaxes para os dous tipos de inmigración externa, nos outros tres espazos teñen un reparto similares. No caso da AMV, a porcentaxe de persoas inmigrantes doutras comunidades autónomas é de 42,11% e de 57,89% do estranxeiro. No caso de Pontevedra a distribución é de 45,50% doutras comunidades autónomas e 54,50% do estranxeiro. En Galicia, a porcentaxe de persoas inmigrantes

que chegan doutras comunidades autónomas é de 48,63%, mentres que as que veñen do estranxeiro é de 51,37%.

C) Saldo migratorio

De seguido, analizarase o saldo migratorio (no sucesivo, SM), que segundo o IGE, para cada ámbito territorial, é a diferenza entre o total de inmigrantes e o total de emigrantes. Se o saldo migratorio posúe valores positivos indica que as entradas de poboación superan ás saídas, e ao contrario se é negativo. Tomaranse como anos de análise o 1992 e o 2003 e atenderase ao saldo migratorio interno e externo, segundo o esquema seguido anteriormente no estudio da emigración e a inmigración, diferenciando entre o saldo interno na mesma dentro da provincia e o saldo migratorio interno co resto e Galicia. Tamén se considerará o saldo migratorio externo con outras comunidades autónomas e co estranxeiro.

Os valores incluídos no cadro, mostran como en Mos, entre no ano 1992 como no 2003, produciuse unha variación moi significativa no saldo migratorio, pasando dun valor que xa era positivo no ano 1992, 96, a un valor de 429 correspondente ao ano 2003, o que se traduce nun claro aumento da inmigración en relación á emigración neste período de 11 anos.

Os saldo migratorio interno experimentou unha traxectoria semellante. Pasando dun valor de 86 no ano 1992 a un valor de 331 no ano 2003. Pola contra, o saldo interno intraprovincial tamén aumentou aínda que moito máis moderadamente, así, no ano 1992, o saldo interno con Galicia era de 4 e no ano 2003, acadou o valor de 14.

No caso do saldo migratorio externo tamén se incrementou positivamente, pasouse dun valor do 10 no ano 1992 ao 98 no 2003, o que se traduce nunha maior cantidade de persoas que veñen residir ao concello con respecto ás que o deixan dende fora de Galicia e especialmente con orixe no estranxeiro, xa que o saldo migratorio externo con España experimentou un crecemento absoluto de 27 no período analizado, pasando dun valor do 3 no ano 1992, a un valor do 33 no ano 2003, mentres que no caso do saldo migratorio co estranxeiro, o aumento foi maior, no ano 1992 se contaba cun valor do 4, mentres que no ano 2003, o saldo acadado foi de 65, polo que a variación foi de 61 persoas inmigrantes sobre as emigrantes.

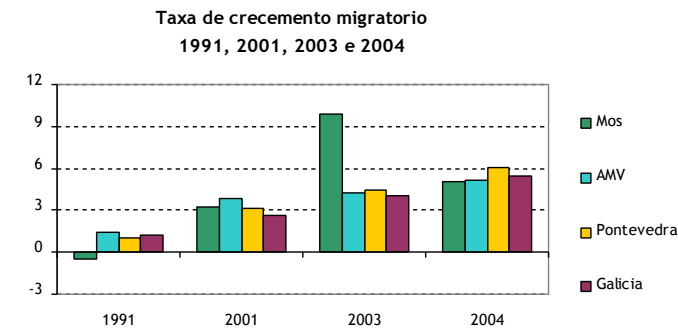
Saldos Migratorios, internos e externos.
Anos 1992 e 2003

Tipo de Saldo Migratorio	Mos		AMV		Pontevedra		Galicia	
	1992	2003	1992	2003	1992	2003	1992	2003
SM Total	96	429	3397	9751	30821	68402	-21916	-53092
SM Interno	86	331	1927	4456	18440	41944	-18209	-41888
SM Interno Intraprovincial	82	86	1283	3402	15024	34642	-15024	-34642
SM Interno con Galicia	4	14	644	1054	3416	7302	-3185	-7246
SM Externo	10	98	1470	5295	1759	4079	6915	11175
SM Externo con España	6	33	844	1518	-49	-1274	607	-3627
SM Externo co Estranxeiro	4	65	626	3777	1808	5353	6308	14802

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

Como se recolle na táboa, o saldo migratorio na AMV e Pontevedra posúe valores positivos nestes dous anos de referencia, igualmente acontece en toda a tipoloxía de saldos migratorios reflectida na mesma. A única excepción corresponde a Pontevedra, que ten saldo migratorio negativo de tipo externo con España nos dous anos, é dicir, que o número de persoas que emigraron da provincia de Pontevedra cara España no ano 1992 foi maior que os que inmigraron en 49 persoas e, no ano 2003 en 1274. No caso do conxunto galego entre estes dous anos os valores resultan negativos, de xeito que a poboación emigrante seguiu superando a inmigrante. E nos saldos migratorios externos do conxunto galego, a situación é a contraria, xa que nestes dous anos tódolos saldos migratorios recollidos teñen valores positivos, a excepción do saldo migratorio externo con España do ano 2003, que obtén un valor negativo, de - 3627. Sen embargo co estranxeiro o saldo segue a ser positivo. Este feito a nivel de Galicia está influído polo aumento da poboación emigrante retornada que está acadando nestes últimos anos un peso significativo na comunidade autónoma, así os saldo externos co estranxeiro nestes dous anos analizados obtiveron valores de 6308 no 1992 e de 14802 no 2003.

Para finalizar co estudio dos movementos migratorios en Mos, a continuación analizarase a taxa de crecemento migratorio, que se define como a diferenza entre o número de inmigrantes e o número de emigrantes con respecto a poboación total nun período determinado por cada 1.000 habitantes, de xeito que os valores positivos implican que a inmigración é maior que a emigración, polo tanto, valores negativos indican que as saídas de poboación superan ás entradas. Tomando este indicador é posible comparar cal é o comportamento dos movementos migratorios no concello en relación a AMV, Pontevedra e Galicia.

A gráfica representa que no ano 1991 o número de persoas inmigrantes aínda non superaba ao de emigrantes, obtendo unha taxa do -0,45% no concello, sendo o único espazo que acadaba unha taxa negativa, xa que Pontevedra tiña un valor do 1,04%, 1,39% na AMV, e 1,25% no conxunto galego. No seguinte ano incluído na gráfica, 2001, a taxa aumenta no concello, chegando ao 3,23%, de xeito que a poboación inmigrante xa obtivo un maior peso que a emigrante en Mos. Así mesmo, a taxa na AMV, Pontevedra e Galicia tamén aumentou aínda que de xeito máis moderado, cuns valores do 3,88%, 3,11% e 2,62%, respectivamente. No ano 2003, o concello experimenta outro lixeiro crecemento acadando o valor de 9,85%. Mentres, na AMV, Pontevedra e Galicia a taxa tamén seguiu crescendo, aínda que dun xeito moito máis suave, correspondéndolle os seguintes valores respectivamente, 4,29%, 4,46% e 4,06%. No último ano incluído na gráfica Mos experimenta un retroceso na taxa de crecemento migratorio, acadando o valor de 5,07%. Os outros espazos, seguen medrando, o que deu como resultado a aproximación entre as taxas correspondentes aos catro espazos comparados, xa que as taxas foron na AMV, 5,14%, Pontevedra 6,01% e Galicia, 5,47%.

6.5 Nivel de formación da poboación

A seguir, analizarase o nivel de formación da poboación a través das estatísticas extraídas do Censo de Poboación e Vivendas do ano 2001, publicado polo INE e explotada polo IGE. Ademais, para o ensino non universitario, tomaranse datos publicados pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

A) Nivel de estudos da poboación

En canto ao nivel de estudos da poboación, tómase a estatística do censo do 2001 que recolle a poboación de 16 e máis anos en vivendas unifamiliares, segundo o sexo e o nivel de estudos, o cadro a seguir, mostra as porcentaxes correspondentes, para o conxunto da poboación de Mos e como se reparte a mesma entre homes e mulleres. Os datos incluídos na seguinte táboa, mostran cómo un 2,05% da poboación de Mos non sabe ler nin escribir, sendo a porcentaxe de mulleres nesa situación significativamente maior á dos homes, 80,58% e 19,42% respectivamente. A porcentaxe de poboación que non acadou os 5 anos de escolarización foi do 21,02% da poboación, neste caso tamén superan ás mulleres aos homes aínda que dun xeito menos significativo, 57,71% de mulleres, e 42,29% os homes. O 27,31% da poboación non completou o Bacharelato elemental, ESO ou EXB. Neste nivel educativo o reparto é moi igualitario entre homes e mulleres, 50,25% e 49,75% respectivamente. A poboación que completou este nivel educativo representa un 29,89%, sendo a porcentaxe de homes do 54,03% e a das mulleres do 45,97%. No seguinte nivel de estudos, Bacharelato superior, BUP/LOXSE, COU/PREU, encóntrase unha porcentaxe de poboación xa máis baixa, 8,52%, correspondéndolle unha porcentaxe do 49,65% ás mulleres, e aos homes 50,35%. No seguinte nivel contemplado, FPI, no que se encontra un 2,60% da poboación, as porcentaxes están moi igualadas, aínda que é maioría a poboación masculina, 51,14%. No caso do FPII, cun 3,80% da poboación total, o reparto entre os sexos é favorable ás mulleres, que acadan un valor do 55,46%, mentres que os homes representan o 44,54%.

Nos niveis de estudos superiores, onde se atopan porcentaxes de poboación máis baixas, as mulleres son maioría significativa con respecto aos homes no caso do nivel de Diplomatura, Arquitectura e Enxeñería técnica (2,63% da poboación), 63,34% fronte ao 36,66% da poboación masculina. No caso do nivel de licenciatura, onde se atopa un 2,14% da poboación, a distribución segundo sexo é favorable tamén ás mulleres, 55,44%, correspondéndolle ás mulleres a porcentaxe do 44,66%. E xa por último, en nivel de doutoramento (0,08% da poboación), a distribución é a seguinte, 40,00% mulleres e un 60,00% homes.

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo o sexo en Mos (%)
Ano 2001

Nivel de estudos	Total	Homes	Mulleres
Non saben ler nin escribir	2,05%	19,42%	80,58%
Menos de 5 anos de escolarización	21,02%	42,29%	57,71%
Sen completar bacharelato elemental, ESO ou EXB	27,31%	50,25%	49,75%
Bacharelato elemental, ESO ou EXB completo	29,89%	54,03%	45,97%

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo o sexo en Mos (%)
Ano 2001

Nivel de estudos	Total	Homes	Mulleres
Bacharelato Superior BUP/LOXSE, COU/PREU	8,52%	50,35%	49,65%
FPI, FP grao Medio, Oficialía industrial	2,60%	51,14%	48,86%
FPII, FP Grao Superior, Mestría Industrial	3,80%	44,54%	55,46%
Diplomatura, Arquitectura, Enxeñería Técnica	2,63%	36,66%	63,34%
Licenciatura, Arquitectura, Enxeñería Superior	2,14%	44,66%	55,44%
Doutoramento	0,08%	60,00%	40,00%

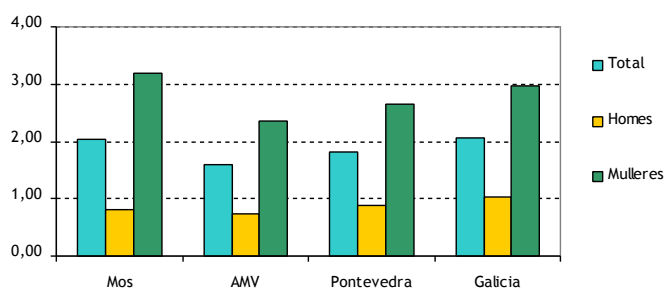
Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

B) Taxa de analfabetismo

O analfabetismo da poboación mídese como a porcentaxe de poboación que sobre o total dun territorio determinado, non sabe ler nin escribir. Nesta ocasión analizarase o analfabetismo no concello, comparándoo coas porcentaxes correspondentes á AMV, Pontevedra e Vigo, e tendo en conta a distribución entre sexos, neste caso sobre o total da poboación, xa que no apartado anterior, observouse como se distribúe entre a poboación masculina e a feminina o analfabetismo (poboación que non sabe ler nin escribir).

En Mos a taxa total de analfabetismo no ano 2001 era de 2,05%, representando en termos absolutos a 242 persoas. Como na maioría dos concellos, o analfabetismo ten maior incidencia entre a poboación feminina, repartíndose a taxa total entre sexos do seguinte xeito, un 0,82% para os homes, máis de 2 puntos por debaixo da taxa que posúe a poboación feminina, do 3,20%. O número absoluto de homes era de 47, e o das mulleres de 195.

Taxa de analfabetismo da poboación con nacionalidade española. Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

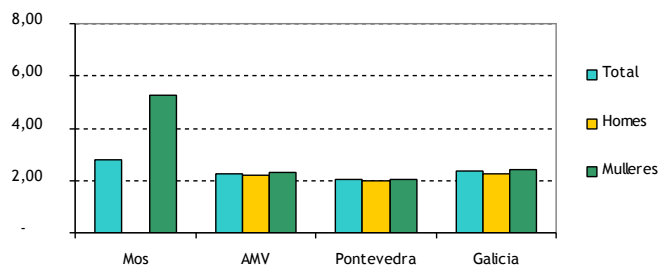
Na anterior gráfica compáranse as taxas de analfabetismo total e as feminina e masculina sobre o total da poboación no concello, AMV, Pontevedra e Galicia. Como se observa, o analfabetismo en Mos é maior que nos outros territorios. A taxa é igual á galega, mentres que a de Pontevedra é de 1,82% e a maior distancia establécese con respecto á AMV, que era do 1,59%.

A maior diferenza atópase ao analizar ás taxas segundo sexo en relación á poboación total. A poboación feminina é a que posúe as taxas máis altas nos catro territorios. Como acontece en Mos, a porcentaxe de mulleres cun nivel educativo de analfabetismo con respecto ao total da poboación é superior á dos homes, no caso da AMV a porcentaxe é do 2,35%, en Pontevedra o 2,65% e en Galicia o 2,98%.

No caso dos homes, recóllense porcentaxes similares para os catro territorios na gráfica, o 0,82% correspondente a Mos, 0,75% na AMV, 0,89% en Pontevedra e 1,03% en Galicia.

En relación a taxa de analfabetismo da poboación estranxeira, no ano 2001, das 107 persoas que posuían nacionalidade estranxeira (50 homes e 57 mulleres), unicamente 3 mulleres atopábanse en situación de analfabetismo, o que ven representar unha porcentaxe de analfabetismo total do 2,80%, algo superior ás correspondentes aos outros espazos xeográficos, en torno ao 2%. A taxa feminina é de 5,26%, o que supón en trono aos 3 puntos por riba das taxas correspondentes ás mulleres de nacionalidade estranxeira nos outros espazos, xa que as porcentaxes na AMV, Pontevedra e Galicia, sitúanse entre o 2% e os 2,5%

Taxa de analfabetismo da poboación estranxeira segundo sexo. Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

C) Tipo de estudos da poboación

A seguinte táboa ofrece datos sobre a porcentaxe de poboación de 16 anos e máis en vivendas familiares con nivel de estudos clasificables segundo tipo para o total da poboación do concello así como a súa distribución por sexo, no ano 2001. Os datos mostran que hai dúas categorías maioritarias, a de Ciencias sociais, 28,83% da poboación e, Formación técnica e industrias, 20,98%. Na primeira son maioría as mulleres, 68,59% fronte aos homes, 31,41%, e na segunda son maioría os homes fronte ás mulleres, sendo tamén maior a diferenza entre ambos sexos, 83,09% e 16,91%,

respectivamente. O terceiro tipo de estudio maioritario é o de Saúde e servizos sociais, representando un 11,40% do total da poboación. Neste caso, son maioría as mulleres, 76,82%, fronte aos homes, 23,18%. Cunha porcentaxe moi similar segue a poboación cun tipo de estudos encadrados dentro da categoría Maxisterio e educación infantil, con 9,66% da poboación. As mulleres representan nesta categoría o 81,25%, mentres que os homes son o 18,75%. Como acontece noutros concellos, as mulleres están formadas en estudos que as capacitan para realizar actividades que teñen que ver cos servizos sociais e á comunidade, en maior porcentaxe que os homes, máis especializados en estudos relacionados coa industria e ocupacións técnicas. Así, ademais do reparto entre sexo xa vistos, no caso dos estudos de enxeñerías, cunha porcentaxe de poboación do 4,08%, os homes representan o 70,37%, e as mulleres, un 29,63%.

Por último, cabe salientar o feito de que unicamente un 0,68% da poboación posúe estudos encadrados dentro do tipo agricultura, gandería, pesca e veterinaria, sendo o reparto entre sexos o seguinte, 55,56% homes, e 44,44% as mulleres.

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo sexo en Mos (%)
Ano 2001

Tipo de estudos	Total	Homes	Mulleres
Dereito	2,19	37,93	62,07
Maxisterio e educación infantil	9,66	18,75	81,25
Ciencias sociais	28,83	31,41	68,59
Artes e humanidades	6,11	29,63	70,37
Informática	3,25	62,79	37,21
Enxeñerías	4,08	70,37	29,63
Formación técnica e industrias	20,98	83,09	16,91
Ciencias	4,30	45,61	54,39
Arquitectura e construción	1,66	68,18	31,82
Agricultura, gandería, pesca e veterinaria	0,68	55,56	44,44
Saúde, servizos sociais	11,40	23,18	76,82
Outros servizos	6,87	34,07	65,93

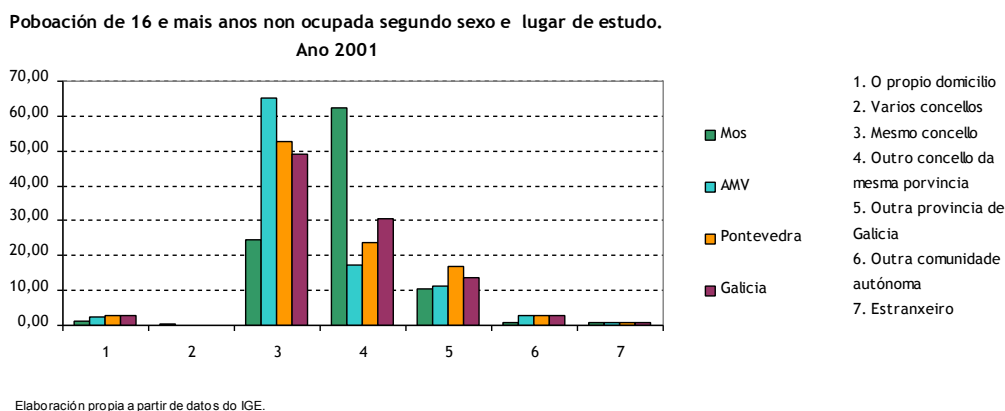
Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

D) Lugar de estudo da poboación

O seguinte cadro, amosa o lugar de estudo da poboación de Mos non ocupada de 16 anos e máis, tendo en conta o sexo no ano 2001. Máis da metade da poboación, 62,22%, estuda noutro concello, mentres que un 24,43% o fai no mesmo concello. Nestes dous casos, obsérvanse diferenzas con respecto aos outros tres territorios, especialmente con respecto á AMV, onde o 65,18% estada no seu concello de residencia, e un 17,41% noutro concello da provincia.

No caso da poboación que estuda noutra provincia, en Mos a porcentaxe é do 10,56%, moi similar á AMV, onde o fai un 11,11%, e por debaixo de Pontevedra onde o fai un 16,72%, e de Galicia, cun 13,53%.

En canto á poboación que estuda noutra comunidade autónoma, Mos posúe a porcentaxe máis baixa dos 4 comparados, correspondéndolle un 0,72%, sendo as porcentaxes correspondentes a AMV, Pontevedra e Galicia moi similares, 2,86%, 2,87% e 2,98%, respectivamente. O mesmo acontece coa poboación que estuda no estranxeiro, neste caso ningunha das porcentaxes acada o 1%, sendo o correspondente a Mos do 0,61%, de 0,81% na AMV, 0,93% en Pontevedra, e de 0,87 en Galicia.

E) Educación non universitaria

No curso académico 2003/2004, Mos contaba con 2.332 alumnos e alumnas matriculados en ensinanza non universitaria, dos cales, 1.539 o facían en centros públicos, mentres que 1.093 estudaban en centros privados.

O reparto desta poboación segundo etapas educativas concéntrase principalmente na educación primaria e secundaria, con porcentaxes de 39,21% e 34,16%. No primeiro caso as porcentaxes da AMV, Pontevedra e Galicia, atópanse en torno aos 6 puntos por debaixo, e no da educación secundaria, en 7 puntos por debaixo. Nestes dous niveles educativos, a maioría da poboación

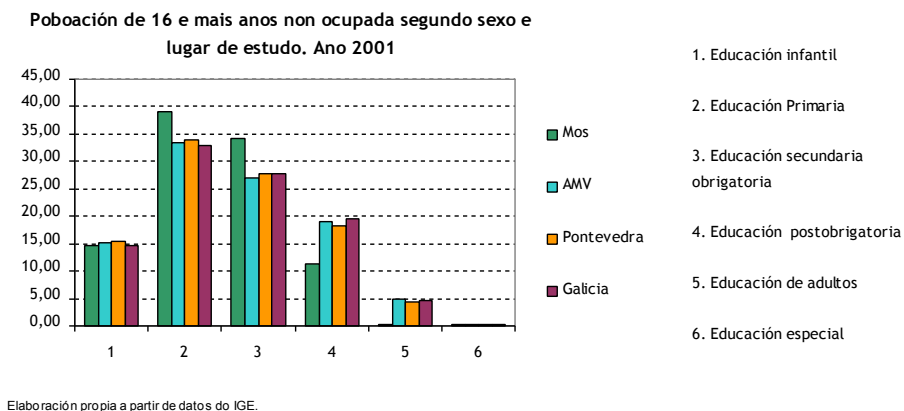
atopábase matriculada en centros da rede pública, 590 persoas e 442 na privada, no caso da primaria, e en secundaria, 510 en centros da rede pública e 389 nos da privada.

A porcentaxe de poboación na etapa de educación infantil era do 14,67%, porcentaxe similar aos correspondentes aos outros espazos. O reparto entre centros públicos e privados era tamén maioritario na rede pública, das 386 matrículas, 271 eran en centros públicos, e 115 en privados.

A poboación matriculada en ensinanzas de secundaria postobrigatoria era do 11,14%, o que supón 301 persoas, repartidas entre 168 nos centros públicos e 115 nos privados. As porcentaxes correspondentes a AMV, Pontevedra e Galicia, sitúanse en torno ao 18%.

En educación de adultos a porcentaxe de matriculados é do 0,30%, o que supón un total de 8 persoas matriculadas en centros privados. Neste caso a porcentaxe dos outros espazos sitúase en torno ao 4,50%.

No caso das ensinanzas de educación especial, a porcentaxe é do 0,23%, no que se atopan 6 persoas en centros de ensinanza privados. As porcentaxes da AMV, Pontevedra e Galicia, son moi similares ao correspondente a Mos.

6.6 Vivenda

Os datos referidos a situación da vivenda no concello de Mos foron obtidos do IGE e proveñen do Censo de Poboación e Vivenda do ano 2001, realizado polo INE. Segundo o IGE, considérase vivenda ao “recinto estruturalmente separado e independente que, pola forma en que foi construído, reconstruído, transformado ou adaptado, está concibido para ser habitado por persoas, ou, aínda que non fose así, constitúe a residencia habitual de alguén no momento censual”. Considérase edificio á “construción permanente, separada e independente, concibida para ser utilizada como vivenda ou para servir a fins agrarios, para a prestación de servizos ou, en xeral, para desenvolver calquera actividade” (administrativa, comercial, industrial, cultural, ...), e a definición de local que

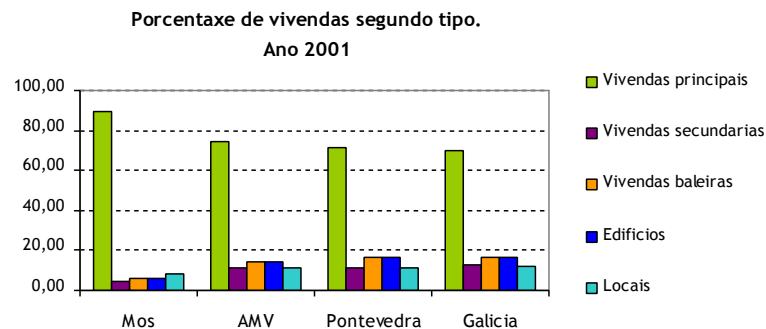

como a de vivenda, trátase dun “recinto estruturalmente separado e independente, que non está dedicado exclusivamente a vivenda e no que se levan ou se poden levar a cabo actividades económicas dependentes dunha empresa ou institución. O recinto debe estar situado nun edificio, total ou parcialmente”.

A) Tipo de vivenda

O número total de vivendas no ano 2001 en Mos era de 4.435, representando o 2,30% do total e vivendas da AMV. Delas, 3.956 eran vivendas principais o que representa un 89,20%, o número de vivendas secundarias era de 203, o 4,58% do total. As vivendas baleiras, eran 275, representado un 6,20% do total. O número de edificios era nese ano de 3.861, o que supón unha porcentaxe do 87,06%, e o número de locais 367, que representan o 8,28%.

Como se observa na gráfica a estrutura da vivenda segundo o seu tipo é bastante similar entre os catro territorios comparados, sendo o tipo maioritario o de vivenda principal. A diferenza máis salientable atópase é o feito de que a primacía da vivenda principal no concello supera á dos outros espazos, o que repercute nunha porcentaxe menor no resto de categorías, en relación aos outros espazos comparados.

Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

En canto á porcentaxe de vivendas principais que posúen segunda vivenda, en Mos no ano 2001, representaban o 2,78%, mentres que na AMV a porcentaxe de vivendas principais que dispoñen de segunda vivenda é de 10,94% por riba tamén de Pontevedra, 9,24% e de Galicia, 10,71%.

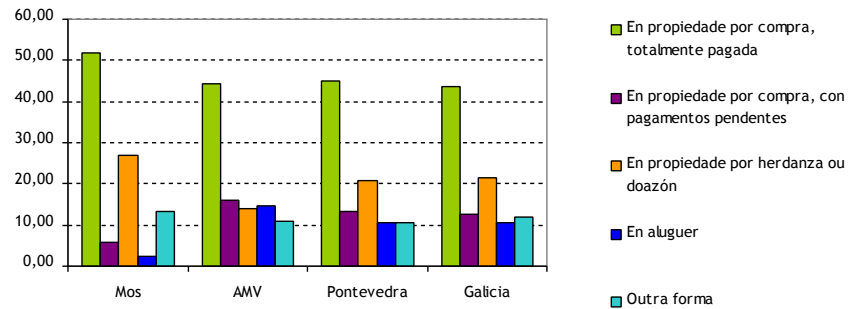
B) Réxime de tenza da vivenda

No relativo ao réxime de tenza da vivenda no concello, a forma maioritaria é a de “En propiedade por compra, totalmente pagada”, no que se encontran 2.049, das 3.956 vivendas, o que supón o 51,79%. As porcentaxes para a AMV, Pontevedra e Galicia, son inferiores, 44,31%, 45,01% e 43,51%, respectivamente.

O segundo réxime maioritario é o da vivenda en Propiedade por herdanza ou doazón, 26,95%, estando por riba dos demais territorios, máis cercan a Galicia, 21,44% e Pontevedra, 20,81%, e a máis distancia da AMV, 14,10%.

Porcentaxe de vivendas familiares principais segundo réxime de tenza.
Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE.

Baixo o réxime “Outras formas”, atópanse tamén unha porcentaxe significativa de vivendas, 13,14% en Mos, habendo en torno aos 2 puntos de diferenza con respecto aos outros tres espazos comparados.

O seguinte grupo maioritario no concello, é o de “En propiedade, por compra, con pagos pendentes”, no que se atopan un total de 233 vivendas, o que ben representar o 5,89%. Este réxime ocupa unha proporción superior na AMV, cun 16,07% da vivenda, o mesmo que en Pontevedra e Galicia, 13,15% e 12,57% respectivamente.

A porcentaxe de vivendas baixo o réxime de aluguer unicamente representan o 2,22% no concello, sendo o minoritario, e situándose tamén por debaixo da porcentaxe que ocupa nos outros tres espazos, na AMV representa o 14,49%, o 10,51% en Pontevedra e o 10,50% en Galicia.

C) Principais problemas da vivenda e do contorno

Seguidamente analízanse os datos que teñen que ver coa calidade da vivenda e do seu contorno, analizados a través dos principais problemas identificados e recollidos no Censo de poboación e vivendas do ano 2001 elaborado polo INE.

No concello o principal problema identificado é o da “pouca limpeza nas rúas”, 68,00%, neste caso a AMV encóntrase por debaixo do concello, 48,86%, de igual xeito acontece con Pontevedra e Galicia, 40,61% e 30,50%, respectivamente.

Cunha porcentaxe similar, sinálase o problema das “malas comunicacións”, cunha porcentaxe do 62,06% das vivendas analizadas. Nos outros espazos as porcentaxes son significativamente inferiores, situándose entre o 20% e o 30%.

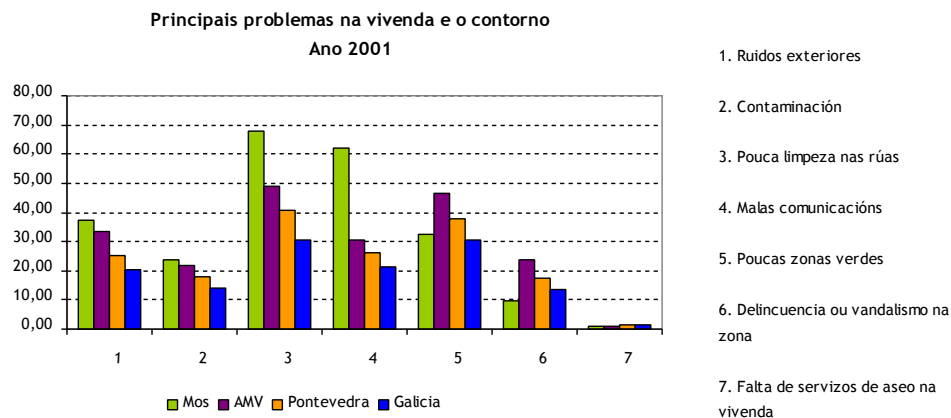
Cunha porcentaxe bastante do 37,46%, atópase o problema da existencia de ruídos exteriores. As porcentaxes correspondentes aos outros espazos son inferiores, na AMV é do 33,37%, en Pontevedra o 25,04% e no conxunto galego o 20,14%.

O seguinte problema con maior incidencia no concello é o das poucas zonas verdes, cunha porcentaxe do 32,56%. Neste caso, os outros espazos sitúanse por riba do concello de Mos, a AMV, cunha porcentaxe do 46,33%, Pontevedra, cun 37,75%, e en Galicia, o 30,75%.

Segue o problema da contaminación, cunha porcentaxe do 23,86%. Neste caso tamén está por enriba dos tres espazos comparados, así, na AMV a representa o 21,84%, un 18,15% en Pontevedra e o 14,00% en Galicia.

O problema da delincuencia sinálase nunha porcentaxe do 9,58%. A AMV, é o espazo onde este problema ten maior peso, 23,93%. No caso de Pontevedra e Galicia as porcentaxes son do 17,69% e 13,67%, respectivamente.

Por último, o problema que ten que ver coa “Falta de servizos de aseo na vivenda”, sinálase nunha porcentaxe do 0,91% no concello. Nos outros tres espazos tampouco se supera o 1,5%.

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE.

D) Residentes e tamaño medio da vivenda

Para finalizar a análise da vivenda no concello, terase en conta o número de residentes así como tamaño medio da mesma. Volvendo aos datos do Censo do ano 2001, en Mos, a maioría das vivendas contabilizadas son de 4 residentes, 1.028 vivendas, representando o 25,99%, por enriba da AMV (23,06%), Pontevedra (22,15%) e Galicia (19,74%).

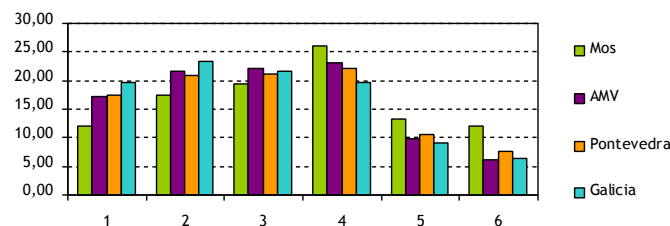
As vivendas de 3 residentes son o 19,41% en Mos, porcentaxe lixeiramente menor ao da AMV, Pontevedra e Galicia, que novamente comparten valores semellantes en torno ao 22%.

As vivendas de 2 residentes, 687, supoñen en Mos o 17,37%, mentres que nos outros espazos as porcentaxes están lixeiramente por enriba, en torno ao 21%.

As porcentaxes correspondentes ás vivendas de 5 e 6 residentes son salientables, no primeiro caso do 13,30% e de 12,01% no segundo. No caso da AMV, Pontevedra e Galicia, as porcentaxes están por debaixo, nas de 5 residentes, en torno arredor dos 4 puntos, con porcentaxes de 9%. No caso das vivendas de 6 residentes, na area metropolitana, Pontevedra e Galicia, as porcentaxes son da metade, en torno ao 6%.

As vivendas de 1 residente son as minoritarias, 11,93%, un total de 472 vivendas. No caso da AMV, Pontevedra e Galicia, as porcentaxes sitúanse sobre o 17%.

Comparación do número de residentes por vivenda.
Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

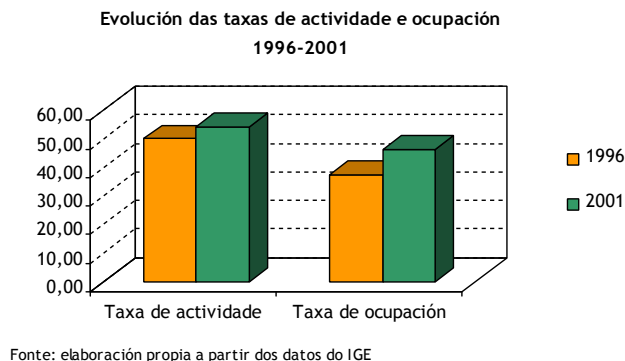
En canto ao tamaño medio do fogar, Mos posúe un valor do 3,5 persoas por vivenda, superior, aínda que moi similar aos outros tres espazos, AMV, 3,24, Pontevedra, 3,1 e Galicia, 3,00.

7. MERCADO DE TRABAJO

A continuación ofrecemos os datos do mercado de traballo correspondentes a Mos. Neste apartado analizaremos o comportamento das principais variables do mesmo, como son o nivel de actividade, ocupación e desemprego, contemplando a súa evolución e desagregación por sexo e sectores económicos.

Estes datos están sacados para o caso da actividade e ocupación, do Padrón municipal de habitantes de 1996 e do censo de poboación e vivenda do ano 2001, mentres que para o desemprego utilizáronse as estatísticas obtidas da Consellería de Traballo.

No período que vai entre 1996 e o 2001, o concello de Mos experimentou un crecemento nas súas taxas de actividade e ocupación debido ao aumento da poboación maior de 16 anos e ao descenso do número de persoas inactivas. Isto fixo que as taxas do concello se mantivesen por riba das taxas Pontevedra e Galicia, e se situase por baixo da de AMV.

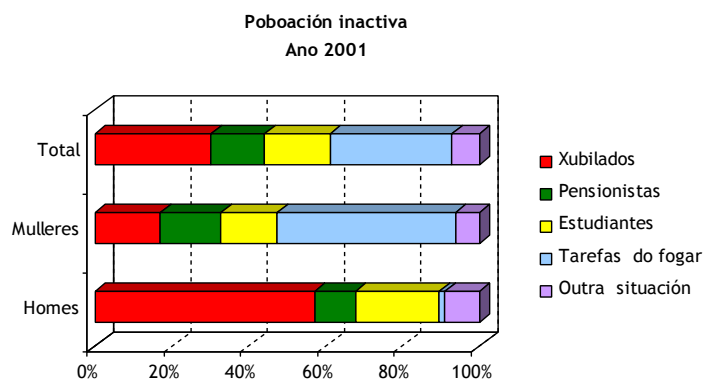
**Características da poboación maior de 16 anos
Ano 2001**

	Poboación maior de 16 anos	Activos/as	Ocupados/as	Inactivos					
				Total	Xubilados/as	Pensionistas	Estudantes	Tarefas do fogar	Outra situación
Homes	5.731	3.966	3.586	1.765	1.008	188	383	27	159
Mulleres	6.087	2.424	1.903	3.663	628	570	544	1.695	226
Total	11.818	6.390	5.489	5.428	1.636	758	927	1.722	385

Fonte: Censo de Poboación e vivenda. IGE

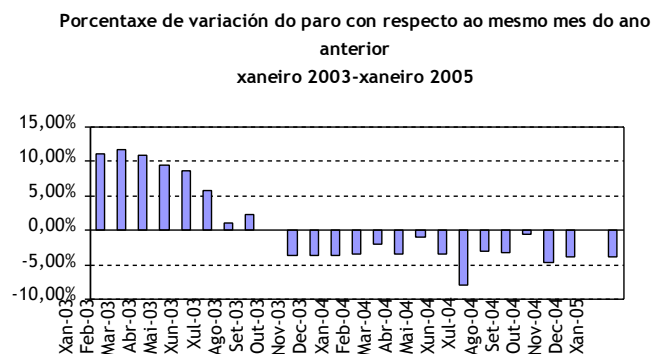
Na anterior táboa están os datos sobre as características da poboación maior de 16 anos en relación coa a actividade de Mos. Aquí pódense apreciar as diferenzas que hai entre a poboación masculina e feminina do concello. Así mentres que para as mulleres o número de inactivas é maior que o de activas, para os homes pasa exactamente o contrario. Tamén se observa como a distribución da poboación inactiva nas diferentes categorías é distinta, tendo un peso moi importante para as mulleres o epígrafe de tarefas do fogar, mentres que para os homes era o de xubilados. Este feito é significativo dunha menor incorporación da muller ao mercado de traballo.

Fonte: Censo de Poboación e vivenda, IGE

O número de persoas desempregadas do concello estivo variando, durante o período de xaneiro 2003 a xaneiro 2005, entre as 951 persoas paradas (xaneiro 2003) e as 800 persoas paradas (xuño 2004). Ao final do período a cifra total de desemprego era un 7,26% menor que a de xaneiro do 2003, acadando unha cifra de 882 persoas desempregadas.

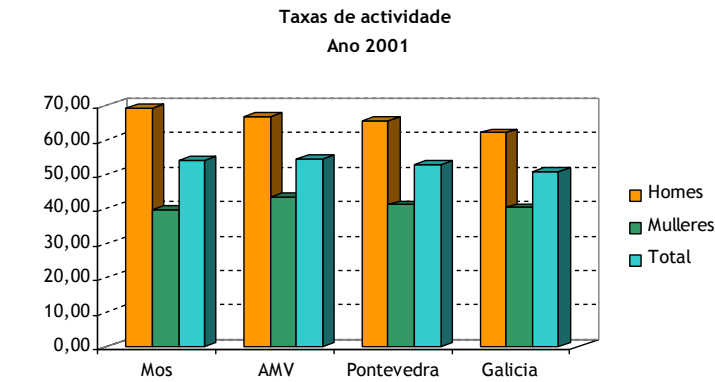

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

7.1 Actividade

A taxa de actividade do concello de Mos situouse no 2001 no 54,07%, o que supuxo un avance con respecto ao valor do 1996 de 4,08 puntos porcentuais. Isto fixo que se mantivese por riba dos valores da área metropolitana de Pontevedra e de Galicia que para o ano 2001 presentaban uns valores do 52,69% e do 50,68%, respectivamente, mentres que con respecto á AMV perdía posición, situándose por baixo da súa taxa (54,38%).

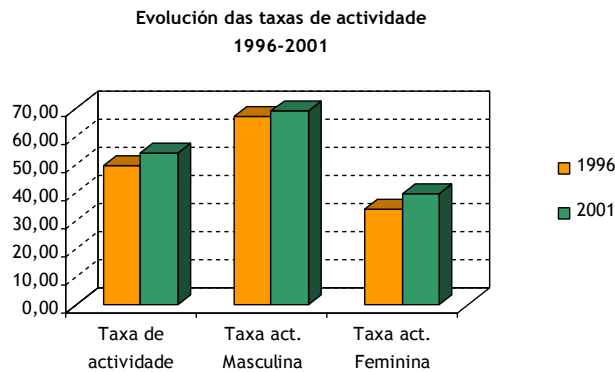
Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

Unha das causas desta alza na taxa de actividade hai que buscala na subida experimentada polo nivel de actividade feminino, posto que o seu valor creceu 5,79 puntos no período 1996-2001, mentres que a taxa masculina o facía en 1,81 puntos. Con todo e isto, a taxa de actividade feminina segue a estar moi por baixo da masculina, representando o 57,54% da taxa de actividade masculina. Ademais, tal e como se observa na anterior gráfica, se comparamos este valor cos da área metropolitana, Pontevedra e Galicia, vese como, mentres que a taxa de actividade masculina presenta unhas cifras claramente superiores ás destes territorios, a feminina atópase por debaixo da taxa da AMV e nun nivel practicamente semellante ao de Galicia e Pontevedra.

Outras causas do aumento da taxa de actividade hai que buscalas en:

- No crecemento da poboación no concello de Mos. Entre o ano 1996 e 2001 os efectivos demográficos aumentaron en 165 persoas, o que supuxo unha medra dun 12,00% do número de persoas residentes.
- No ascenso experimentado polo número de persoas activas e á diminución das inactivas. Este feito afectou sobre todo ao sector feminino da poboación, posto que dentro das persoas inactivas o colectivo que experimentou un maior descenso foi o das amas de casa.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

No que se refire á distribución da actividade entre sexos, tal e como se pode apreciar na anterior gráfica, existe unha grande desigualdade no mercado de traballo de Mos, posto que a taxa feminina supón o 57,54% da taxa masculina. Así, no ano 2001 a taxa masculina estaba situada no 69,20%, mentres que a feminina tan só era do 39,82%, sendo polo tanto o diferencial de 29,38 puntos porcentuais.

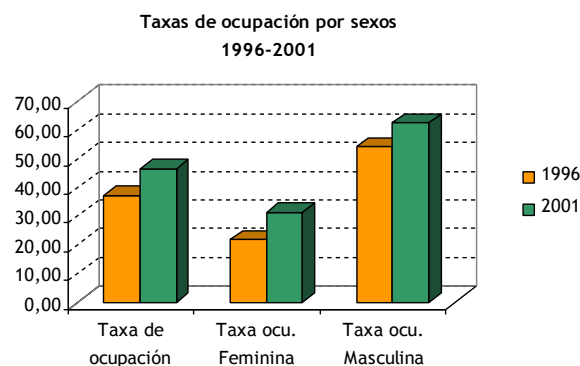
A xeito de conclusións sobre a actividade no mercado de traballo de Mos podemos sinalar o que segue:

- A subida da taxa de actividade global fixo que se mantivesen por riba das de, Pontevedra e Galicia e se colocase por baixo da taxa da AMV.
- Esta subida tivo especial incidencia na poboación feminina, pero, malia isto, as diferenzas entre sexos seguen a ser grandes.

7.2 Ocupación

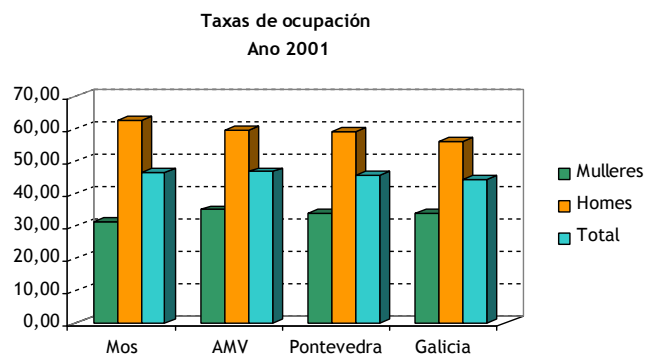
A taxa de ocupación no concello de Mos, ao igual que a de actividade, experimentou unha subida no período 1996-2001. Así, mentres que en 1996 estaba situada na cifra do 37,27%, no 2001 pasou ao 46,45%, o que supuxo unha alza de 9,18 puntos porcentuais.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

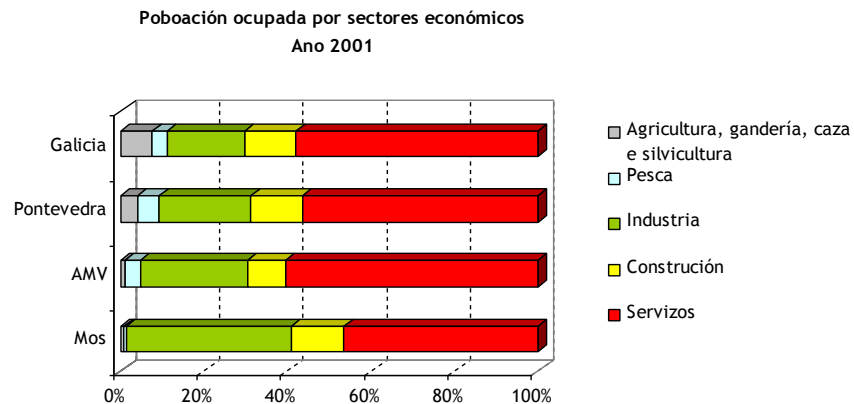
Isto fixo que a taxa de ocupación se mantivese por riba das taxas de Pontevedra e Galicia, e se mantivese nun nivel moi próximo ao da AMV. Así, hoxe en día as taxas de actividade destes territorios están nos 46,66%, 45,65% e 44,33%, respectivamente.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

A nivel de sexos as taxas de ocupación masculinas de Mos están situadas por riba das da AMV, Pontevedra e Galicia, mentres que as femininas están por baixo das da AMV e ao mesmo nivel que as de Pontevedra e Galicia. No ano 2001 a taxa masculina era do 62,57%, moi superior á das mulleres, que era do 31,26%, polo que as diferenzas entre sexos eran de 31,31 puntos porcentuais.

Fonte: Censo de Poboación e vivenda. IGE

Por outra banda, ao analizar a ocupación por sectores de actividade económica pódese observar como o sector que ten un maior peso no emprego é o dos servizos, que no ano 2001 supuña o 46,41%. Este valor sitúase por baixo do da AMV, Pontevedra e Galicia que estaban no 60,53%, 56,48% e no 57,92%, respectivamente.

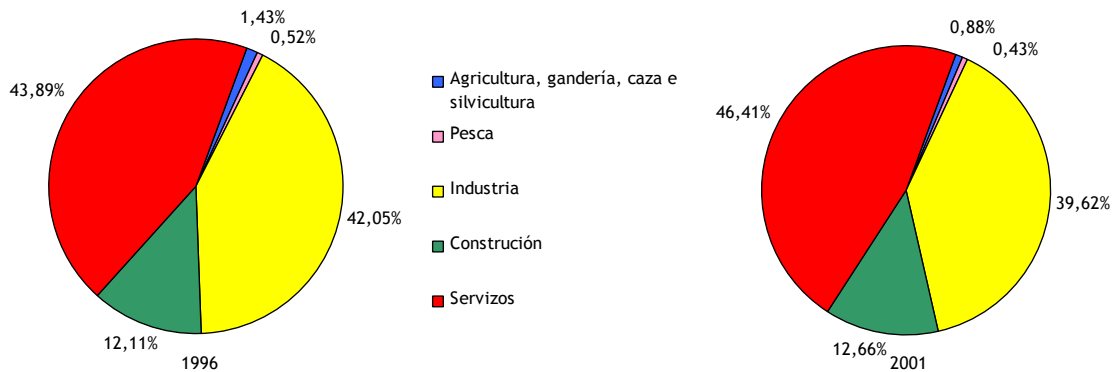
En segundo lugar, atópase o sector industrial, que dá emprego ao 39,62% dos traballadores do concello. Esta porcentaxe é superior ás da AMV, Pontevedra e Galicia, onde o sector representa o 25,53%, 22,03% e o 18,70% do emprego.

A construción ocupa o terceiro lugar en importancia de emprego, dando ocupación ao 12,66% dos traballadores de Mos. Esta porcentaxe é superior ás da AMV, Pontevedra e Galicia, onde o sector supuña o 9,15%, 12,22% e o 12,32%, respectivamente.

Por último, a agricultura e as actividades pesqueiras teñen unha baixa importancia no concello, dando emprego a tan só ao 0,88% e ao 0,43% das persoas ocupadas, o que o sitúa por riba das porcentaxes da AMV (1,05% e 3,74%), Pontevedra (4,16% e 3,40%) e Galicia (7,66% e 5,11%).

Porcentaxe de poboación ocupada por sectores de actividade económica
1996 e 2001

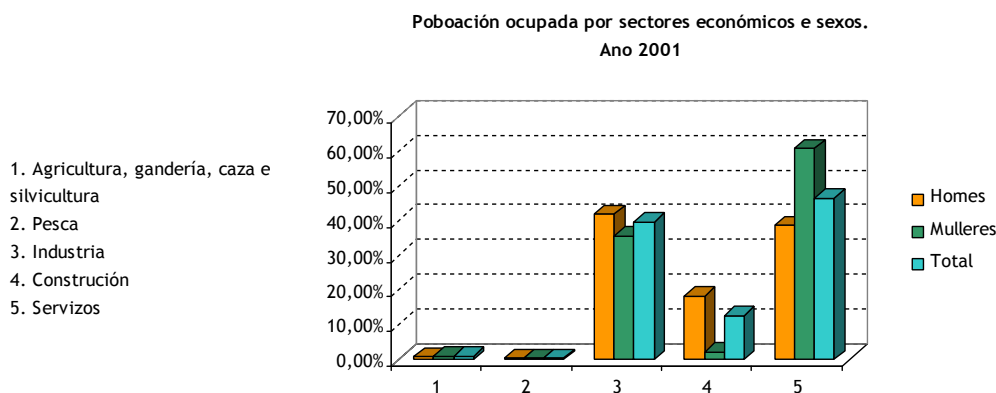

Fonte: Padrón 1996 e Censo 2001. IGE

Esta situación é o froito dun proceso de varios anos nos que o concello estivo a mudar a súa estrutura produtiva. Así, durante o período 1996-2001 pódense observar cambios na ocupación por sectores económicos do concello de Mos:

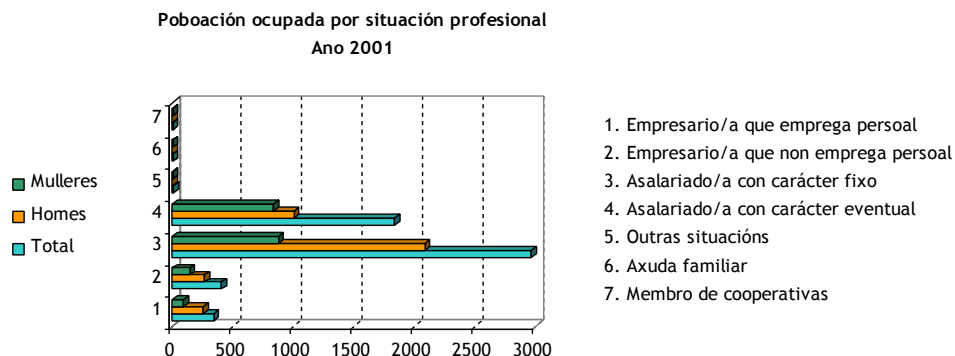
- Hai unha perda de peso no emprego dos sectores da agricultura, pesca e da industria, que caen 0,55, 0,09 e 2,43 puntos porcentuais, debido a unha menor xeración de emprego que o resto dos sectores económicos.
- O sector servizos foi o que máis medrou en emprego durante o período, subindo en 741 persoas, o que representa un crecemento do 40,25%. Isto fixo que aumentase o seu peso na xeración de emprego en 2,52 puntos porcentuais.
- O sector da construción tamén experimentou un importante ascenso no número de persoas ocupadas, medrando en 196 ocupados/as o que supón unha suba do 38,88%. Este sector económico tamén incrementou o seu peso no mercado de traballo, pero en menor medida que o sector servizos (0,55 puntos porcentuais).

Fonte: Censo de poboación e vivenda 2001. IGE

No que se refire á distribución da poboación ocupada por sectores económicos e sexo, na anterior gráfica pódese ver como as diferenzas son bastante profundas entre homes e mulleres. Así, mentres que as mulleres case exclusivamente se ven relegadas as actividades de servizos (60,83%) e da industria (35,64%), a dos homes está máis repartida entre a industria (41,77%), os servizos (38,61%), e a construción (18,34%).

Fonte: Censo de poboación e Vivenda. IGE

Por outra banda, analizando a poboación ocupada por situación profesional, obsérvase que a maior parte teñen a condición de asalariados, posto que no ano 2001 o 86,37% dos mesmos realizaban un traballo por conta allea. Esta cifra está por riba das da AMV, Pontevedra e Galicia, que eran do 84,57%, do 80,20% e do 76,80%.

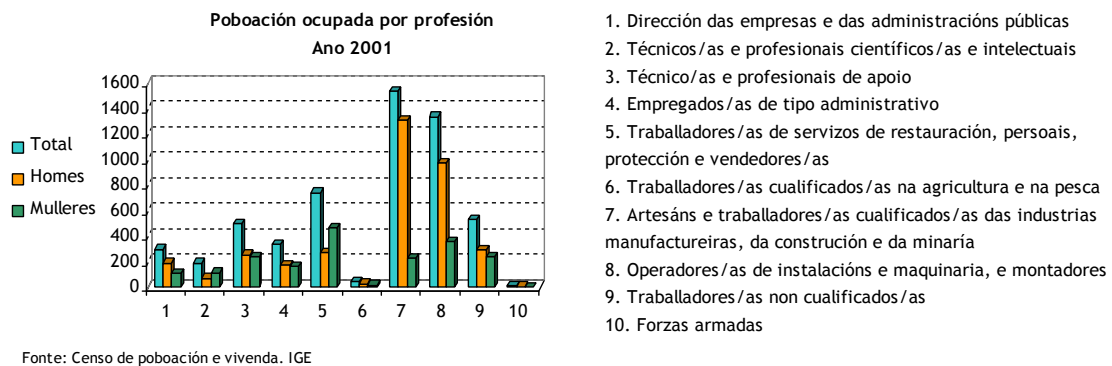
Dentro do colectivo de asalariados/as, son os fixos os que teñen un maior peso acadando unha cifra do 53,32% dos/as ocupados/as totais, mentres que os eventuais só supúñan o 33,06% dos/as

ocupados/as, sendo a taxa de temporalidade no emprego do 38,27%, o que a sitúa por riba das da AMV, Pontevedra e Galicia, que no 2001 eran do 34,31%, 38,09% e 36,59%.

Por outra banda, o empresariado representa o 13,48% da poboación acupada do concello, cifra que está por baixo da mostrada pola AMV (14,90%), Pontevedra (18,82%) e Galicia (22,18%). Este empresariado adoita facer un traballo autónomo sen contratar persoal algún, posto que o 54,26% dos mesmos está dentro da categoría empresario/a que non emprega persoal, o que é indicativo dun tecido empresarial composto na súa maioría por microempresas.

Analizando a ocupación por situación profesional e sexo, pódese ver como o colectivo de ocupados homes é sempre maior en número ao das mulleres, agás para os catalogados como *outras situacións*, *as axudas familiares* e os *membros de cooperativas*. Tamén se pode ver que as mulleres de Mos están sometidas a unha temporalidade por riba da dos homes, posto que no ano 2001 a taxa de temporalidade na man de obra feminina era do 48,75% mentres que a masculina era do 32,46%.

No que se refire á poboación ocupada por profesión, en Mos podemos ver como, en liñas xerais, os ocupados/as tenden a estar en grupos profesionais de media-baixa cualificación. Así o primeiro lugar ocúpalo os *artesanís e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minaría*, cun 27,75% dos ocupados/as. En segundo lugar atópanse os *operadores/as de instalacións e maquinaria, e montadores*, cun 24,11%. Mentres que os *traballadores/as de servizos de restauración, persoais, protección e vendedores/as* ocupaban o terceiro lugar representando o 13,37%. O resto das profesións, móvense nuns valores bastante discretos que non pasan do 10%.

Se estudamos poboación ocupada por profesión e sexo, pódense apreciar grandes diferenzas. Así, no caso dos homes as profesións están máis relacionadas coa industria e a construción, por esa orde de importancia, mentres que a das mulleres estano cos servizos e a industria. Para os homes, no ano 2001, as profesións máis representativas eran as de *artesanís e traballadores cualificados das industrias manufactureiras, da construción e da minaría* (36,45%) e os *operadores de instalacións e*

maquinaria (27,20%). Mentres que para as mulleres as profesións que máis ocupación tiveron no ano 2001 foron as *traballadoras de servizos de restauración* (23,91%), os *operadores de instalacións e maquinaria* (18,38%). Ademais, as mulleres teñen máis dificultades para chegar aos postos directivos, o chamado “teito de cristal”, posto que mentres que 194 homes desempeñan traballos de *dirección das empresas e das administracións públicas*, tan só 109 mulleres de Mos chegaban a este tipo de postos. E mesmo nos postos de técnicos/as e profesionais de apoio hai máis homes que mulleres (258 mulleres fronte a 242 homes).

Desta análise da ocupación despréndense varias conclusións, como son:

- O crecemento da taxa de ocupación global fixo que se mantivese por riba das de Pontevedra e Galicia.
- As diferenzas entre sexos reducíronse levemente no período 1996-2001, pero aínda continúan a ser moi altas.
- O mercado do traballo do concello ten un claro sesgo cara o sector servizos e a industria.
- No período 1996-2001 os sectores dos servizos e a construción foron os que máis medraron no emprego.
- A poboación traballadora asalariada de Mos soportan unhas taxas de temporalidade no emprego maiores que as do contorno, afectando, en maior medida, ás mulleres do concello.
- A man de obra de Mos ten unha cualificación media-baixa, estando centrada, sobre todo, en profesións relacionadas coa industria, os servizos e a dirección de empresas ou administración pública.

7.3 Desemprego

Os valores do paro rexistrado obtéñense do rexistro que a tal efecto existe nas Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia e no Instituto Social de la Marina, onde os/as parados/as se poden inscribir para solicitar servizos de intermediación laboral, formación, prestacións, etc.

Estas estatísticas difiren das aportadas pola EPA debido a que mentres que estas resultan dunha estimación estatística, os primeiros son resultado dun rexistro no que por diversos motivos non todos os colectivos se inscriben (por ter unha baixa expectativa de acceder ao traballo), ou determinadas persoas desempregadas non son computados como parados/as (os estudantes de ensino oficial menores de 25 anos, demandantes dun emprego por período inferior a tres meses, demandantes con xornada semanal menor de 20 horas ou traballadores eventuais agrarios

beneficiarios do subsidio especial de desemprego). Na EPA, en cambio, considéranse paradas a tódalas persoas de 16 ou máis anos que están sen traballo, dispoñibles para traballar e buscando activamente emprego ou que xa atoparon traballo e están á espera de se incorporar ao mundo laboral.

Tendo en conta isto, decantámonos por coller os datos do desemprego proporcionado polas oficinas de emprego da Xunta de Galicia debido á súa mellor accesibilidade é ao feito de que os datos da EPA ao seren o resultado dunha enquisa, non se poden obter a escala local. Así e todo, os datos cos que traballamos supoñen un bo indicador da composición e da evolución do desemprego no concello de Mos.

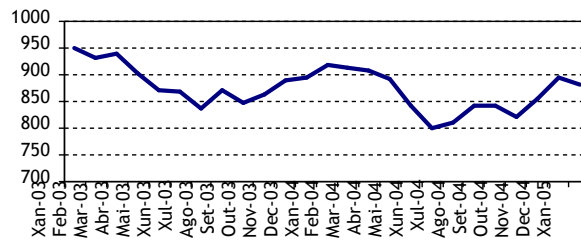
Para proceder ao análise do desemprego no concello imos estudar os datos dende varios puntos de vista:

- Dende un punto de vista temporal, no que se analizará a súa evolución ao longo dos anos 2003 e 2004, así como a súa porcentaxe de variación con respecto ao mesmo mes do ano anterior.
- Dende un punto de vista espacial, no que se compara a evolución da cifra de desemprego de Mos coas da área metropolitana de Vigo, Pontevedra e Galicia.
- Dende a perspectiva dos sexos e da idade dos demandantes.
- Dende un punto de vista sectorial, no que se estuda o sector de actividade de onde proveñen as persoas desempregadas.

No concello de Mos o desemprego experimentou numerosos altos e baixos durante os dous últimos anos, alcanzando o seu máximo absoluto en xaneiro 2003, con 951 persoas desempregadas, e o seu valor mínimo en xuño de 2004, con 800 persoas desempregadas. Durante este período, o desemprego estivo a minguar, posto que en xaneiro de 2003 estaba na cifra de 951 persoas paradas e en xaneiro de 2005 o número de persoas paradas era de 882, o que supuxo un descenso absoluto de 69 persoas paradas ou do -7,25%, se o expresamos en termos relativos.

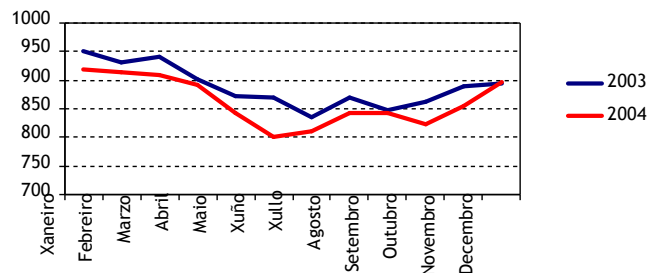
Evolución do paro rexistrado
xaneiro 2003-xaneiro 2005

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Na gráfica anterior podemos observar a evolución da cifra de paro rexistrado durante o período xaneiro 2003-xaneiro 2005. Nela apréciase como na existe unha estacionalidade nas subas e baixas das cifras de paro rexistrado. Deste xeito, o número de persoas desempregadas acada os seus valores mínimos nos meses de xuño a setembro, e os máximos de decembro a abril.

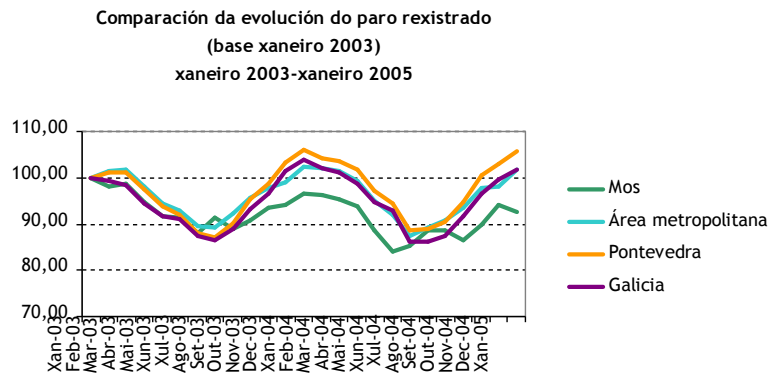
Comparación do número de parados rexistrados
xaneiro 2003-decembro 2004

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

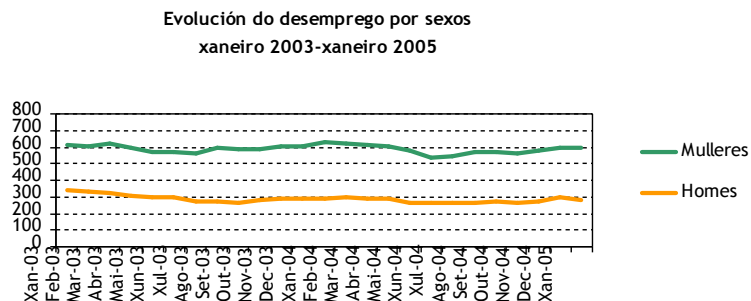
Comparando os valores do desemprego nos anos 2003 e 2004, pódese comprobar como nos dous anos as cifras teñen unha evolución moi parella, estando as do 2004 por baixo das de 2003 durante case todo o ano, agás para o mes de decembro.

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Na gráfica anterior represéntase a comparativa da evolución do desemprego coa área metropolitana, a provincia de Pontevedra e a comunidade autónoma de Galicia. Para iso tomouse como dato de referencia a cifra de desemprego de cada un dos territorios correspondente a xaneiro de 2003, co que se obtén a variación en termos relativos das cifras de desemprego nos catro territorios. Así, pódese observar como as cifras do paro rexistrado tiveron unha evolución moi parella nos catro territorios, coa particularidade de que en Mos os aumentos dos meses invernales son menores que os do resto. Ao final do período o crecemento do número de persoas paradas foi menor en Mos que no contorno.

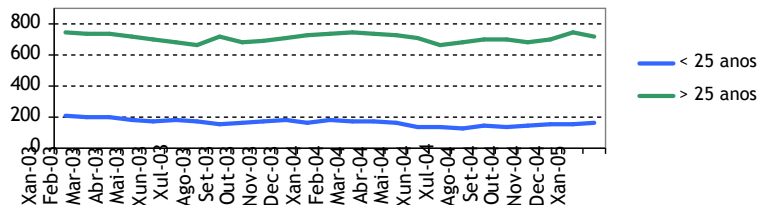
Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Ao estudar a distribución e evolución do desemprego do concello de Mos por sexos, pódese observar como en todo o período as cifras de paro femininas estiveron sempre por riba das masculinas. As diferenzas en número entre un e outro sexo mantivéronse durante o período entre as 270 (maio 2003) e as 334 (xaneiro 2004) persoas paradas. A poboación parada masculina estivo flutuando entre os 260 e os 339 parados, mentres que o número de mulleres paradas facíao entre as 535 e as 622

paradas, sendo por tanto a maior a variabilidade no caso das mulleres que, como xa se comentou anteriormente, están sometidas a unha maior temporalidade no emprego. Ademais, ao final do período o decrecemento relativo do paro feminino foi moito menor que o dos homes (un -2,12% fronte a un -16,52%).

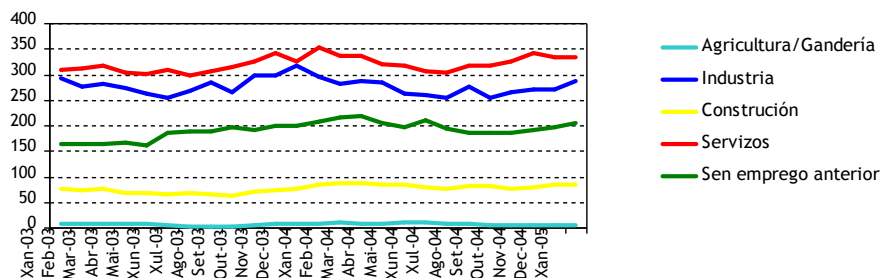
Evolución do paro por tramos de idade
xaneiro 2003-xaneiro 2005

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

No que atinxe á idade dos demandantes de emprego, temos que o colectivo de persoas maiores de 25 anos é o que presenta un maior número de persoas desempregadas, cousa bastante normal se temos en conta a dimensión do colectivo. Así no ano 2004 o grupo de persoas de entre 25 e 64 anos representaba o 58,62% da poboación total, mentres que a mocidade de entre 15 e 24 anos so supuña o 13,34%. Polo tanto se tivéssemos en conta as taxas de paro por grupo de idades teríamos que estas son máis altas para os mozos e mozas de Mos que para o resto de idades, posto que o peso relativo do paro neste colectivo é maior.

Evolución do paro por sectores económicos
xaneiro 2003-xaneiro 2005

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Analizando a evolución do desemprego por sectores de actividade económica podemos ver como os parados que proveñen do sector servizos son os que teñen un maior peso dentro do global e ademais foron os que máis medraron no período. Ademais na súa evolución pódese apreciar unha marcada estacionalidade, que tal e como se apreciou en gráficas anteriores está producida polos ciclos de

actividade dos servizos. As persoas desempregadas que proviñan deste sector chegaron a representar o 38,43% en novembro do 2004.

O seguinte grupo de parados é o dos que proveñen do sector industrial. Este colectivo chegou a representar en xaneiro do 2003 o 34,55% das persoas desempregadas de Mos. A este séguelo o colectivo das persoas desempregadas sen emprego anterior, que chegaron a acadar unha porcentaxe do 24,40% en xuño 2004. Os/as parados/as que proveñen da construción que acadaron a porcentaxe máxima do 9,80% en setembro do 2004, constitúen o cuarto grupo en importancia.

Por último, a agricultura presenta os valores máis baixos no que non se pasa da porcentaxe do 1,5%. Este feito débese a que xeralmente o traballo neste sector faise a través de explotacións de tipo familiar onde non se soe empregar traballadores por conta allea o que fai que o volume de persoas desempregadas sexa baixo e estable no tempo.

A modo de conclusións poderíamos resaltar dúas características da poboación desempregada do concello que axudan a comprender a súa composición e evolución:

- Durante o período analizado a cifra de paro rexistrado mantivo unha tendencia á baixa que o situou na cifra de 882 persoas paradas.
- A variabilidade das cifras de paro rexistrado son debidas á alta temporalidade no emprego do sector servizos.
- O problema do desemprego ten unha especial incidencia en valores absolutos nas mulleres e na poboación madura, pero a poboación moza é a que soporta as taxas de paro máis altas.

7.4 Promoción do Emprego

Nas últimas décadas, e motivado pola difícil situación do mercado do traballo, véñense desenvolvendo un conxunto de medidas para fomentar o emprego, dando prioridade ás medidas activas e preventivas sobre as pasivas e correctivas. Estas políticas activas concíbense como instrumentos para desenvolver a inserción laboral das persoas desempregadas, a través de incrementar o nivel formativo da poboación activa, favorecer a adaptación da oferta de profesionais ás demandas de emprego existentes, fomentar a información e o asesoramento para a consecución de emprego e promover e incentivar a iniciativa empresarial e a contratación.

A nivel local, as directrices europeas sobre o emprego recollen a importancia de *“implantar un dispositivo que axude a promover iniciativas e articular mecanismos para que as administracións locais actúen como impulsoras da creación de emprego a nivel local desde a perspectiva de que existen novos filóns de emprego non explotados susceptibles de xerar novos postos de traballo,*

sendo no ámbito local onde se atopan as maiores posibilidades de detección e aproveitamento en beneficio do emprego”.

A) Actividades desenvolvidas en relación as políticas activas de emprego

O Concello ten unha importante traxectoria na posta en práctica de estratexias de desenvolvemento local e fomento de emprego. Así dende o ano 1994, puxo en práctica un modelo de desenvolvemento, adecuado aos intereses da poboación e do sistema produtivo, cun obxectivo claro de orientar o potencial de desenvolvemento da comunidade local de forma equilibrada e sostida. Deste xeito, creouse nese mesmo ano “O Centro de Desenvolvemento Local de Mos” (CDL de Mos), como Centro de Formación ocupacional, organismo autónomo dependente do Concello, que se formulou como o principal axente dinamizador da actividade socioeconómica do municipio.

Dende o 26.02.2004 o CDL de Mos desapareceu como ente autónomo pasando a formar parte, tanto a súa estrutura orgánica como a súa infraestrutura, da Área de Educación, Formación e Emprego, pertencente a unha delegación especial da Concellería de Educación, Formación e Emprego. Os obxectivos principais desta área son:

- Apoio de estruturas e estratexias de desenvolvemento local que permitan un óptimo aproveitamento dos recursos endóxeos, como vía para a xeración de emprego e riqueza.
- Facilitar a territorialización das accións da Administración Rexional en materia de emprego, formación e desenvolvemento.
- Garantir a actuación sistemática e coordinada dos axentes sociais.
- Deseño, proposta, seguimento e coordinación da oferta formativa local (concello e municipios limítrofes)
- Información, orientación e inserción profesional

Dende esta data aséntanse as premisas concretas e firmes dunha estratexia de emprego e desenvolvemento que vai marcar as liñas de traballo da área, sobre unha base importante: a cooperación con diversos axentes locais involucrados no ámbito de traballo da área, e sobre todo, con especial consideración da asociación de empresarios.

En xaneiro do ano 2006 presentouse formalmente o **Plan Global de Emprego**, froito da aplicación dunha política de emprego e desenvolvemento dende o concello na liña da estratexia europea de emprego, e que integraba tódalas ferramentas creadas dende finais do 2003 cara o fomento do emprego, profesionalización do capital humano e desenvolvemento económico e empresarial,

adaptando esas ferramentas desenvoltas, baixo o consenso e a colaboración das dúas entidades (Concello e Aemos).

Dentro deste Plan Global de Emprego intégranse programas como:

Proxectos de fomento do emprego:

- PLAN EXPERIMENTAL DE EMPREGO (PEE I 2004) e PLAN EXPERIMENTAL DE EMPREGO (PEE II Bianual: 2005-2006).- O Concello de Mos, en colaboración coa AEMOS (Asociación de Empresarios de Mos), puxo en marcha no ano 2004 un Plan de Acción Local para o Emprego. Este plan tivo como finalidade principal, favorecer as posibilidades de acceso ao mundo laboral a todos aqueles colectivos que presentan dificultades de inserción como desempregados, mulleres, persoas con discapacidade, inmigrantes, emigrantes retornados, persoas con risco de exclusión social e demandantes de emprego maiores de corenta e cinco anos. Este programa foi cofinanciado pola Consellería de Traballo.
- PLAN DE EMPREGO INMIGRANTES (PEI-2005).- Programa piloto de mellora da empregabilidade de inmigrantes no concello no que se analiza a situación destes inmigrantes e se ofrece formación adaptada aos mesmos e ás necesidades das empresas, realizando ademais labores de inserción laboral.
- PLAN DE INTEGRACIÓN SOCIOLABORAL DE INMIGRANTES EXTRACOMUNITARIOS (PEI-2006).- No que se realizan estudos dos ámbitos da Vivenda, acollida, Muller e Emprego de inmigrantes extracomunitarios no municipio. Este programa foi cofinanciado polo Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- PLAN DE INTEGRACIÓN SOCIOLABORAL DE EMIGRANTES RETORNADOS (2006).- Estudo sobre a situación sociolaboral dos emigrantes retornados no municipio e difusión do proxecto entre as empresas e os emigrantes retornados do municipio. Este programa foi cofinanciado polo Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- OBRADOIRO DE EMPREGO (2006).- Proxecto que integra formación e emprego e que ten como finalidade a inserción laboral dos alumnos traballadores, mediante a cualificación en alternancia coa práctica profesional en ocupacións de interese social. O programa foi cofinanciado pola Consellería de Traballo.
- PROGRAMA LABORA (2002-2005): Programa de contratación de desempregados sen experiencia laboral. Realizáronse un total de 25 contratacións para diversas áreas do Concello, co fin de facilitar a obtención de experiencia profesional a desempregados sen experiencia laboral, menores de 30 anos, e de mellorar a calidade dos servizos do concello.

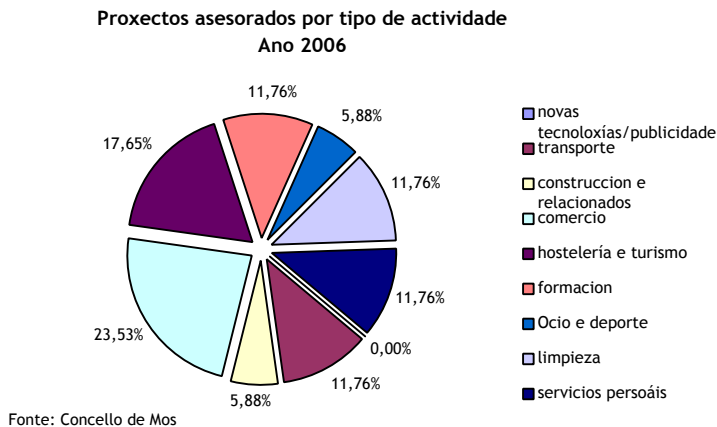
- PROGRAMA COOPERACIÓN (2004-2006): Programa de contratación de desempregados sen experiencia laboral. Realizáronse un Total de 62 contratacións para diversas áreas do concello, co fin de facilitar a obtención de experiencia profesional a desempregados que proveñen de colectivos desfavorecidos e de mellorar a calidade dos servizos do concello, integrándose así nas diferentes áreas e ocupando moitas veces postos técnicos e de responsabilidade, aínda que tutorizados polo/a Xefe/a de Departamento ou o concelleiro/a correspondente.
- ESTUDO DE VIABILIDADE PARA A CREACIÓN DUN CONSORCIO LOCAL DE EMPREGO (2006).- Estase a desenvolver en colaboración co Vicerreitorado de I+D da Universidade de Vigo un estudo de viabilidade para a creación dun consorcio local de emprego que integraría a tódolos axentes sociais e económicos do municipio (empresarios, Cogami, sindicatos,...), co obxectivo de adaptar ás necesidades reais das empresas e dos traballadores á oferta formativa e ás políticas activas de emprego que se están aplicando no municipio. Este estudo esta cofinanciado pola Consellería de Traballo.
- ESTUDO NECESIDADES FORMATIVAS NO MUNICIPIO (2004).- Ten como obxectivo a detección das necesidades formativas das empresas do municipio e os seus promotores foron a Área de Educación, Formación e Emprego, en colaboración coa asociación de Empresarios de Mos. Actualmente estase a executar por parte do equipo de investigación I+D de desenvolvemento de proxectos de desenvolvemento local da Universidade de Vigo. Este estudo está cofinanciado pola Consellería de Traballo.
- PROGRAMAS DE FORMACIÓN OCUPACIONAL (2003-2007): A programación formativa realizouse tendo en conta a análise previa sectorial ou de diferentes colectivos e necesidades existentes no municipio. Os programas aos que se accedeu durante o período foron:
 - FORMACIÓN NACIONAL PARA A .INSERCIÓN PROFESIONAL (F.I.P)
 - FONDO SOCIAL EUROPEO (F.S.E.)
 - SERVIZO GALEGO DE IGUALDADE (S.G.I.)
 - GARANTÍA SOCIAL
 - FORMACIÓN ADAPTADA ÁS NECESIDADES DA DEMANDA
 - ESPECIALIZACIÓN SECTORIAL: NOVAS TECNOLOXÍAS E MEDIO AMBIENTE
- OFICINA DE ASESORAMENTO AO EMIGRANTE RETORNADO E AO INMIGRANTE. Esta Oficina foi creada a finais do ano 2003, consecuencia da gran cantidade de consultas de todo tipo recibidas por emigrantes retornados, principalmente. No ano 2004 ampliouse o asesoramento a inmigrantes, debido a que os inmigrantes censados en Mos ou dos municipios limítrofes acercábanse a esta oficina para realizar as súas consultas. Paulatinamente esta oficina foise especializando e realizando programas específicos de integración sociolaboral para os

distintos tipos de colectivos: emigrantes retornados, inmigrantes extracomunitarios e comunitarios.

Por outra banda, a área de educación, formación e emprego do concello de Mos tamén ofrece un **servizos de asesoramento a emprendedores (S.A.E.)**, no que se ofrece asesoramento en temas de creación de emprego por conta allea, tanto a través da subministración de información sobre subvencións e trámites de posta en marcha dunha empresa, como na axuda na súa tramitación.

O SAE do concello de Mos asesorou, durante o ano 2006, a 17 proxectos empresariais, dos cales están en activo actualmente 5, pendentes de constitución e alta neste ano 2, e 2 están madurando a idea empresarial e definíndoa mellor. Ademais, 6 desistiron e dous que non se clasifican en ningún apartado por non poder realizar o seguimento. Polo tanto, as empresas constituídas e que se constituirán no prazo de entre dous e tres meses representa un 52,94 % dos proxectos asesorados.

En canto á condición xurídica das empresas obsérvase nun nivel maior o asesoramento para a constitución de pequenas sociedades. Así de entre os 25 proxectos, 14 eran ideas empresariais dirixidas a constituírense como autónomos (56%), e 11 como Sociedades (44%).

Aparte da área de Educación, Formación e Emprego do concello, tamén desenvolve políticas activas de emprego a **Asociación de Empresarios de Mos (AEMOS)**. Esta asociación ten carácter territorial, e agrupa na actualidade a 450 empresas de diversa tipoloxía, e ten como obxectivos principais fomentar o desenvolvemento económico, financeiro e social da zona. Para o que conta con diversos recursos e áreas de actuación.

En canto a recursos humanos, o cadro técnico está conformado por unha banda, por un orientador laboral e un auxiliar de apoio que están vinculados á Área de Formación e Emprego, e por outra, por un axente de emprego e unha unidade de apoio que desenvolven accións propias da área de Promoción Socioeconómica.

Deste xeito, os departamentos que conforman a asociacións son os seguintes:

- DEPARTAMENTO DE FORMACIÓN E EMPREGO.- O obxectivo da área centrase en organizar aquelas modalidades de gran calado e necesidade no tecido empresarial asociado e investir en novos recursos que favorezan a súa mellora continuada. Así, a oferta formativa impulsa programas formativos como: Conductor de Carretillas Elevadoras, Operario de Movemento de Cargas en Camión Grúa, Operario de Grúa Móbil, Técnicas de Soldadura, Carnés Profesionais de Transporte, Prevención de Riscos adecuado a cada sector/actividade, Certificacións en Calidade, etc..
- DEPARTAMENTO DE XESTIÓN DE EMPREGO.- Dende o ano 2001, e grazas á colaboración formalizada coa Consellería de Traballo, a AEMOS é un Centro Asociado ao Servizo Galego de Colocación, ofrecéndose Orientación Laboral a demandantes de emprego, inscritos no Servizo Público de Emprego. Este Servizo consiste en atender, de forma individualizada, a persoas en situación de desemprego e en disposición de lograr a súa inserción no mercado laboral. Para iso, o Orientador Laboral da Asociación estuda o perfil profesional de cada demandante, a traxectoria profesional e o expediente académico, así como as súas capacidades e intereses profesionais, para poder ofrecer diferentes alternativas, que lle permitan planificar e emprender unha busca efectiva de emprego.

Por outro lado, a Asociación ofrece asesoramento ás súas empresas ao obxecto de resolver as súas necesidades de persoal.

O departamento conta tamén cunha bolsa de emprego que xestiona a través do seu Portal Web: www.aemos.es.

- DEPARTAMENTO DE PROMOCIÓN ECONÓMICA.- os técnicos deste departamento encárganse de resolver calquera dúbida formulada polas empresas ao respecto, así como ofrecer información e asesoramento a todo aquel que intente introducirse no mundo empresarial, acerca dos seguintes aspectos:
 - Entorno xurídico.
 - Viabilidade económica e financeira.
 - Forma de constitución máis beneficiosa, atendendo a cada caso particular.
 - Tramitación e pasos a seguir para dar forma ao proxecto empresarial (prazos, informes e organismos aos que hai que dirixirse).

B) Axudas e subvencións para a creación de emprego

En canto a axudas e subvencións en materia de emprego, o concello de Mos non ten ningunha liña propia, pero a técnica de emprego asesora e xestiona as que ten a Dirección Xeral de Promoción do Emprego, da Consellería de Traballo. Estas axudas están dentro das políticas activas encamiñadas a crear máis e mellores postos de traballo na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste contexto, a Dirección Xeral de Promoción do Emprego planifica, coordina e xestiona diversos programas nos seguintes ámbitos:

- Incentivos á contratación por conta allea.
- Apoio a emprendedores: autónomos, economía social e iniciativas de emprego.
- Programas de cooperación.
- Escolas obradoiro e obradoiros de emprego.
- Programa Labora: Xuventude con experiencia.
- Programa de fomento da inserción laboral das mulleres vítimas de violencia doméstica.

C) Accións de desenvolvemento rural

O concello de Mos está dentro do ámbito de actuación do PRODER II, que xestiona a Asociación de Desenvolvemento Rural da Mancomunidade de Vigo (ADR). Este proxecto basease na nova política europea de desenvolvemento rural, que propón establecer un marco coherente e duradeiro que garanta o futuro sostible das zonas rurais e contribúa ao mantemento e creación de emprego. Polo que se estableceu unha estratexia de desenvolvemento que persigue no seu conxunto un equilibrio territorial, medioambiental e socioeconómico.

Para iso a ADR considerou oportuno apostar firmemente pola utilización de novos coñecementos e tecnoloxías no medio rural, xa que na actualidade nos atopamos nos limiares dunha nova revolución industrial. Polo que a estrutura adoptada parte de tres liñas directrices, interrelacionadas entre si e desenvolvidas en cinco ámbitos de actuación que se materializan a través de 10 actuacións diferentes que dan finalmente lugar a 20 accións concretas:

- **Liña directriz 1** - “Rede rural para o desenvolvemento das Novas Tecnoloxías da Información e da Comunicación (NTICs)”
 - Fomento do uso destas NTICs entre a poboación en xeral e as empresas, facilitándolle instrumentos, medios e asistencia.

- **Liña directriz 2** - “Mellora da competitividade mediante o uso das NTICs”
 - Reforzo das actividades existentes, incidindo nos subsectores agroforestal, turístico e comercio.
 - A creación de novas actividades mediante a potenciación dos sectores que están emerxendo na sociedade debido aos cambios nos modos de vida (acceso da muller ao emprego, maior tempo de ocio, avellentamento da poboación, maior concienciación pola natureza, aparición de novos mecanismos de acceso ao traballo, etc.).
 - Reforzo da identidade do territorio, realizando accións de promoción e valorización dos recursos, debido á variedade de espazos naturais, tradicións e patrimonio que posúe a área e que aínda están sen explotar.
- **Liña directriz 3** - “Servizos de proximidade”
 - Un proxecto piloto baseado nos teleservizos económicos-administrativos, dando prioridade ao acceso á información pública, ás transaccións en liña coas administracións, aos procedementos de contratación dixital e aos servizos sociais e culturais.

O obxectivo principal é conseguir un desenvolvemento sostido dos espazos rurais da Área de Vigo a través dun enfoque global e integrador que evite as disparidades territoriais que se están producindo. Si ben, este obxectivo xeral se pode concretar nuns máis específicos que se detallan de seguido:

- Reducir o illamento que sofre a poboación do medio rural, así como axudar a diminuír os desequilibrios espaciais.
- Afianzar as relacións tanto económicas como sociais.
- Revalorizar os recursos endóxeos das distintas zonas que conforman a área de Vigo tendo en conta as especificidades de cada unha delas.

8. ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS

Neste apartado imos estudar a economía e os sectores de actividade económica do concello de Mos dende a perspectiva da renda dos seus habitantes e do número e tamaño das empresas que realizan a súa actividade no concello. Para iso empregouse a información estatística sacada do servizo estatístico do IGE, referida a número de empresas e tamaño das mesma (central de balances), así como ao imposto sobre a renda das persoas físicas.

Os apartados nos que se estrutura esta sección son os seguintes:

- Nivel de renda, onde se analiza os principais indicadores de renda do concello, comparándoos cos da área metropolitana, Pontevedra e Galicia. Estes indicadores están sacados do imposto da renda das persoas físicas, do que se obtén o número de declarantes, a porcentaxe de declarantes por tramo de base imponible do imposto, o rendemento medio declarado e a procedencia das rendas declaradas.
- Sectores produtivos e actividades económica, no que se fai unha análise, sector por sector, das actividades empresariais máis características do concello.

8.1 Nivel de renda e outros parámetros de desenvolvemento

Para o nivel de renda do concello de Mos empregáronse as estatísticas do imposto da renda das persoas físicas subministradas polo IGE. Estas estatísticas correspóndense os exercicios fiscais que van do ano 1999 ao 2003 e nelas podemos observar o número de declarantes, a porcentaxe de declarantes por tramos renda, o rendemento medio declarado no concello e a procedencia das rendas obtidas (traballo, actividades empresariais, actividades profesionais e outros). Os datos obtidos son un indicador dunha porción da renda do concello (a que se declara no imposto da renda) e polo tanto permítenos ter unha referencia sobre o nivel de riqueza, ademais de poder facer comparacións coa AMV, Pontevedra e Galicia, pero hai que ter en conta que dentro do imposto da renda hai importantes conceptos de renda que non están dentro do feito imponible e que polo tanto non están recollidos dentro da definición de base imponible, como son as pensións de invalidez, viuvez ou orfandade, entre outras.

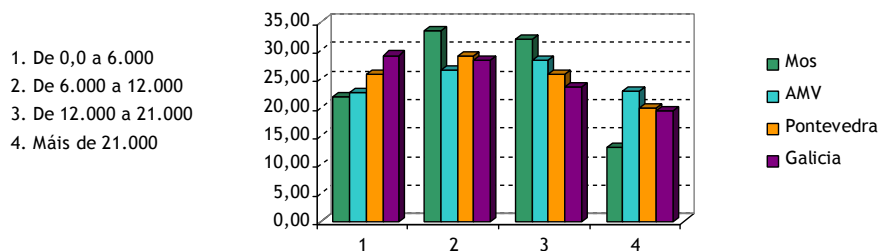
En canto aos outros parámetros de desenvolvemento, aquí imos empregar os índices calculados polo servizo de estudos económicos de La Caixa, como son o nivel económico e os índices de actividade, entre os que están o índice turístico, o índice de restauración e bares, o índice industrial, o índice comercial e o índice de actividade económica.

A) Nivel de renda

O Concello de Mos contaba con 4.928 declarantes no ano 2003 o que supuña o 2,79% das persoas declarantes da área metropolitana. Esta cifra estivo a medrar nos últimos anos, pasando dos 4.101 do ano 1999, aos 4.928, anteriormente comentados, do ano 2001, o que supuxo un crecemento de 827 persoas, é dicir, un 20,17%.

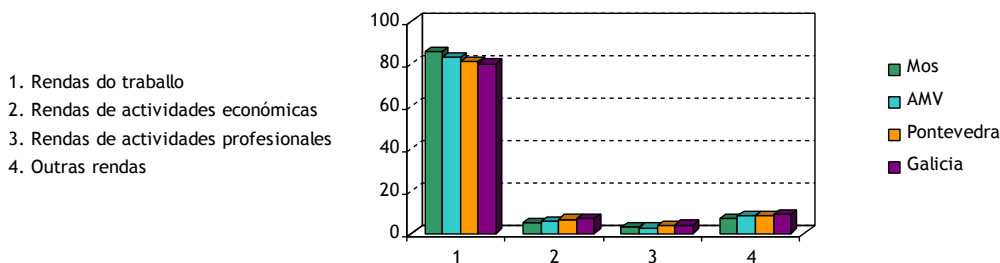
Porcentaxe de número de declarantes por tramos de base imponible
Ano 2003

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos do IGE

Se analizamos a distribución por tramo de renda das persoas declarantes de Mos, podemos observar como a maior parte dos mesmos está nos tramos máis baixos de renda, é dicir, o 55,20% das persoas que fixeron a súa declaración do ano 2003 teñen unha base imponible inferior aos 12.000 €. Esta porcentaxe é maior que a que hai na AMV e Pontevedra, pero menor que a de Galicia o que determina que o rendemento medio declarado en Mos (12.890,30€) estea por baixo do da AMV (15.800,99 €), Galicia (13.901,50 €) e Pontevedra (14.381,35€).

Porcentaxe de rendementos declarados segundo a súa procedencia
Ano 2003

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos do IGE

Por outra banda, se nos fixamos na procedencia das rendas dos mosenses, tal e como se aprecia na gráfica anterior, podemos observar como o 85,58% das mesmas proceden do traballo, valor este que está por riba dos da área metropolitana, Pontevedra e Galicia. Por detrás del, pero xa a moita distancia, están os cualificados como outros, nos que se recollen os producidos pola cesión ou arrendamento de bens ou capitais, entre outros, e que supoñen o 6,72%. Os rendementos de actividades empresariais atópanse en terceiro lugar, representando o 4,72%. Por último as rendas que proveñen de actividades profesionais teñen o nivel máis baixo co 2,97%.

B) Outros parámetros de desenvolvemento

Os parámetros de desenvolvemento do concello de Mos foron os seguintes:

Outros parámetros de desenvolvemento
Ano 2003

Concello	Mos	Pontevedra	Galicia
Nivel económico	4	4	4
Índice industrial	84	1792	6159
Índice comercial	49	2085	6088
Índice comercial polo xunto	103	2294	6347
Índice comercial polo miúdo	17	1962	5936
Índice de restauración e bares	25	2056	6499
Índice turístico 2003	6	1137	3095
Índice turístico 1998	9	1158	2959
Índice actividade económica 2003	61	1763	5484
Índice actividade económica 1998	37	1765	5679

Fonte. Anuario económico de España. Servizo de estudos de La Caixa

Nivel económico

No anuario económico do 2005, o servizo de estudos económicos calcula o nivel económico por concello tendo en conta o nivel de renda do mesmo e outros parámetros de desenvolvemento (liñas telefónicas, liñas RDSI e ADSL por habitante, proporción de poboación con estudos superiores sobre, proporción de poboación en postos de traballo cualificados, taxa do total de demandas de emprego sobre a poboación de 15 e máis anos, distancia media de cada concello á súa cabeceira da área comercial ou prezo medio do metro cadrado da vivenda). Estes datos correspóndense co ano 2003.

Este índice ten 10 niveis diferentes:

Niveis	Renda familiar dispoñible por habitante, en euros
1	Ata 7.200
2	7.200 - 8.300
3	8.300 - 9.300
4	9.300 - 10.200
5	10.200 - 11.300
6	11.300 - 12.100
7	12.100 - 12.700
8	12.700 - 13.500
9	13.500 - 14.500
10	Máis de 14.500

O concello de Mos ten un nivel económico de 4, o que o sitúa no estrato de 9.300 a 10.200 euros, no mesmo estrato da provincia e da comunidade autónoma.

Índice turístico

Índice comparativo da importancia turística de cada concello, referido a 2003. Obtense en función da cota ou imposto de actividades económicas (IAE), que se basea á súa vez na categoría dos establecementos turísticos, número de habitacións e ocupación anual (todo ou parte do ano); polo que constitúe practicamente un indicador da oferta turística.

O valor do índice indica a participación (en tanto por 100.000) que corresponde a cada municipio sobre unha base nacional de 100.000 unidades (total euros recadación imposto = 100.000).

Para o concello de Mos este índice acadou un valor de 6, o que é indicativo do pouco peso que ten o turismo no concello, que apenas conta con infraestruturas no sector. Este índice foi de 1137 para Pontevedra e de 3095 para Galicia.

Índice de restauración e bares

A importancia das actividades de restauración e bares (restaurantes, cafeterías, bares, etc.) mídese tamén de xeito comparado (entre comunidades autónomas, provincias e concellos), a través de números índices. O índice de restauración e bares calcúlase en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE para o ano 2003. A base do mesmo é o total nacional equivalente a 100.000 unidades, de xeito que se reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) do concello dentro do global nacional.

Este índice acadou un valor de 25 no ano 2003, o que é indicativo dunha certa actividade no sector que está moi relacionado coas actividades turísticas. Neste mesmo ano a provincia de Pontevedra acadaba un índice de 2056 e a comunidade autónoma de 6499.

Índice industrial

Índice comparativo da importancia da industria (incluída a construción) referido a 2003. Calcúlase en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE da industria (incluída a construción) e ten como base 100.000 unidades, de tal xeito que o valor do índice reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) da industria do concello dentro do total de España.

O valor deste índice no concello de Mos foi de 84, o que o sitúa no terceiro posto por importancia nos concellos da área metropolitana de Vigo. Este índice foi de 1792 para a provincia de Pontevedra e de 6159 para a comunidade autónoma.

Índice comercial

O índice comercial subdivídese en dous índices:

- Índice do comercio polo xunto
- Índice do comercio polo miúdo

Estes índices calcúlanse en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE correspondente ao ano 2003 do comercio polo xunto (índice do comercio polo xunto), do comercio polo miúdo (índice do comercio polo miúdo) e do comercio polo xunto e polo miúdo conxuntamente (índice comercial). O valor do índice reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) da actividade comercial do concello con respecto ao global estatal.

O índice comercial do concello é de 49, sendo inferior ao do comercio polo xunto (103), pero superior ao do comercio polo miúdo (17). Os índices na provincia de Pontevedra foron de 2.085, 1.962 e 2.294, e para Galicia de 6.088, 5.936 e 6.347.

Índice de actividade económica

Índice comparativo da actividade económica municipal do ano 2003. Obtense en función do imposto correspondente (IAE) ao total de actividades económicas empresariais (industriais, comerciais e de servizos) e profesionais. O valor do índice expresa dita importancia da actividade económica sobre unha base nacional de 100.000 unidades, equivalente ao total de ditas cotas tributarias empresariais e profesionais.

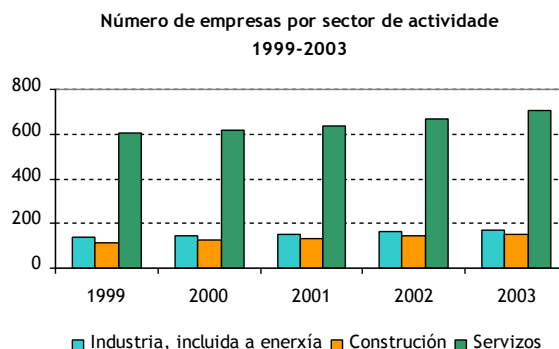
En Mos o índice acadou no ano 2003 un valor de 67, atopándose lonxe dos presentados por Pontevedra e Galicia, que superaron os 1700 e 5600 puntos, e situándoo en terceiro lugar da área metropolitana de Vigo.

8.2 Sectores produtivos e actividade económica

Para estudar os sectores produtivo e a actividade económica do Concello de Mos botouse man das estatísticas do directorio de empresas do IGE, no que se recollen as empresas con sede social en Galicia ou fóra de Galicia que realizan algunha actividade económica no noso territorio. Para iso, as estatísticas recollen información do Imposto de actividades económicas (IAE), do Rexistro Mercantil e do rexistro de contas de cotización e autónomos da seguridade social. Polo tanto non se recolle información sobre determinados sectores ou actividades económicas, como son a agricultura, gandería, caza, silvicultura, pesca e administración pública. Para analizar este sector empregouse o censo agrario de 1999, onde se recolle información diversa sobre as explotacións que o integran.

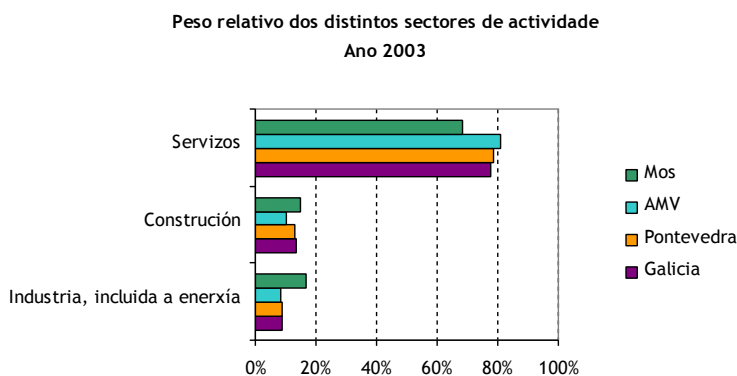
A pesar diso, as estatísticas do IGE proporcionan unha información relevante sobre o número de empresas e o tamaño de cada delas por estrato de asalariados/as, o que nos vai dar un indicativo da importancia relativa de cada un dos sectores de actividade económica.

Fonte: central de balances. IGE

O Concello de Mos contaba no ano 2003 con 1034 empresas, o que representa o 3,42% do número de empresas da AMV, constituíndo o sexto concello da área por número de empresas. Ademais, o número de empresas mantivo unha tendencia alcista durante o período 1999-2003, incrementándose en 178 novas entidades, o que supón un crecemento do 20,79%.

A maior parte destas empresas están dentro do sector servizos, que aglutina a 708 empresas, e representa o 68,47% do total, sendo esta proporción inferior ás manifestadas pola área metropolitana (81,16%), Pontevedra (78,42%) e Galicia (77,74%). Por detrás, está a industria, con 172 empresas o que supón o 16,63% das empresas do concello. E por último, a construción, que conta con 154 empresas e representa o 14,89% do empresariado.

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos do IGE

Ademais do número de empresas tamén é importante determinar o tamaño das mesmas. Neste senso cabe dicir que, no ano 2003, o 89,17% das entidades empresariais mosenses tiñan un tamaño que as podería catalogar como microempresas (0 a 9 asalariados), o 9,86% restante tiña a catalogación de pequena empresa (10 a 49 asalariados), o 0,77% das empresas teñen entre 50 e 249 empregados e tan só hai dúas empresas no tramo de entre 250 e 499 traballadores.

Por outra banda, se nos fixamos na forma xurídica das empresas, temos que os autónomos e as sociedades limitadas son maioría, representando o 47,29% e o 42,65% do total. Mentres que as sociedades anónimas tan só comportan o 5,61% do empresariado. Tamén hai 7 cooperativas e 39 empresas con outra forma xurídica (comunidades de bens e sociedades personalistas)

Resumindo, se queremos caracterizar á empresa tipo do concello de Mos, teríamos que dicir que se trata dun autónomo ou dunha sociedade limitada que realiza unha actividade englobada no sector servizos ou na industria e cun número de empregados de 0 a 9.

A) Sector primario

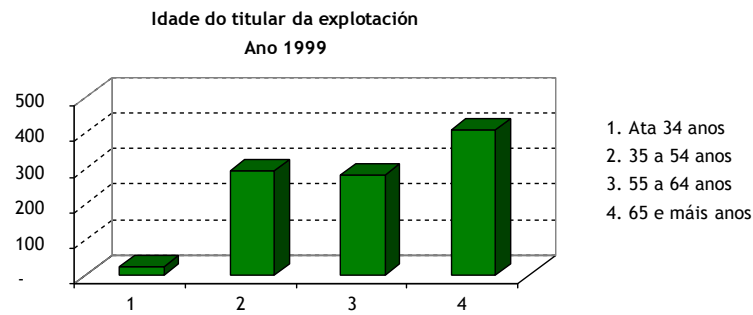
O sector primario comprende as actividades de extracción directa de bens da natureza, sen transformacións. Normalmente, enténdese que forma parte do sector primario a minaría, a agricultura, a gandería, a silvicultura e a pesca.

Para analizar este sector empregáronse os datos do censo agrario de 1999, que aportaron información sobre número de explotacións, idade dos titulares e composición da cabana gandeira. Ademais, para a análise dos subsectores de forestais e da minaría tívose en conta os datos aportados pola Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible e pola Consellería de Innovación e Industria.

Agricultura e gandería

No ano 1999, o censo agrario de Mos, indicaba que había unhas 1.020 explotacións dedicadas ás labores agrogandeiras, empregando a 1.746 persoas entre titulares (1.009), cónxuxes (489) e axudas familiares (248). Este dato choca nun principio co aportado polo censo de poboación e vivenda do ano 2001, onde se dicía que había 49 persoas empregadas na agricultura, pero hai que ter en conta que estas dúas fontes empregan unha metodoloxía distinta e dentro do número que manexa o censo agrario hai moitas persoas que fan da agricultura unha fonte secundaria de ingresos ou que están xubiladas e aínda manteñen unha certa actividade no sector.

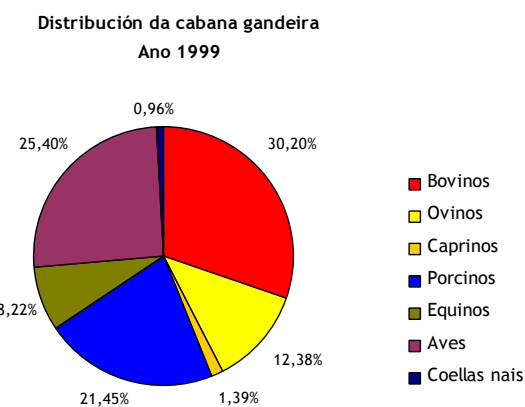

Fonte: Censo agrario. INE

En canto aos titulares das explotacións, cabe salientar que o grupo máis numeroso constitúeno os titulares de 65 e máis anos, que supoñen o 40,63% do total. Ademais, poderíase dicir que a media de idade dos titulares de explotacións é bastante alta, posto que o 68,55% dos mesmos ten máis de 55 anos, e ademais, os menores de 34 anos só representan o 2,38%, co que o relevo xeracional non está garantido. Todo isto conforma un panorama onde se está a producir un avellentamento da poboación dedicada ás labores agrarias, ademais do feito de que non existe un relevo xeracional da mesma, o que trae consigo unha situación de abandono das tarefas agrarias e un transvase de emprego cara a outros sectores económicos como poden ser os servizos ou a industria.

Mos conta cunha cabana gandeira de 12.050 cabezas, onde os bovinos teñen un peso maior, posto que o 30,20% gando pertence a este grupo. A este, séguenlle as aves (25,40%), os porcinos (21,45%), os ovinos (12,38%) e os equinos (8,22%). O resto das especies teñen unha importancia bastante residual, constituíndose na maioría dos casos en actividades complementarias da explotación gandeira, é dicir, son unha fonte máis de autoabastecemento.

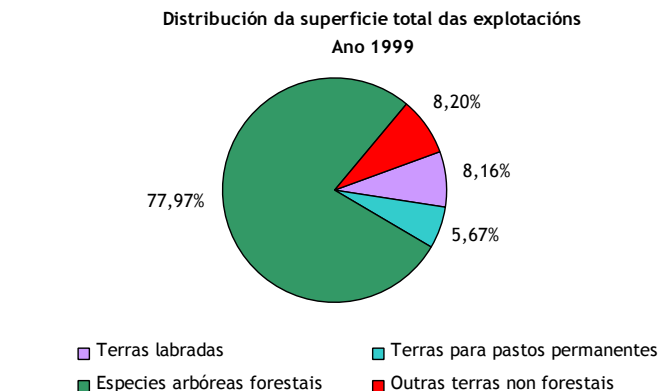
Fonte. Censo agrario. INE

En conclusión poderíamos dicir que o sector agrogandeiro de Mos ten un marcado carácter de autobastecemento, xa que as explotacións adoitan ter un tamaño pequeno e as súas producións non están orientadas cara o mercado, senón que o fan cara o mantemento da propia explotación.

Forestal

O Concello de Mos conta con 1.911 ha. dedicadas a superficie forestal, o que ben a significar o 77,97% da superficie agraria do concello e o 35,87% da superficie total do concello.

Fonte: Censo agrario. 1999

No que se refire ao réxime de propiedade da terra, hai que dicir que a fórmula maioritaria no concello é a da propiedade privada, posto que o monte comunal tan só representa o 27,14% da superficie total do concello.

Número e superficie das comunidades de montes veciñais en man común

Concello	Nº CMVMC	Superficie HA.	% respecto á súa superficie
Mos	10	1.438,38	27,14%

Fonte: elaboración propia a partir dos datos da Consellería de Medio Ambiente. Ano 2003

En canto aos traballos forestais, hai que dicir que o concello conta con 1 empresas dedicadas á industria forestal e 7 que se dedican á explotación dos recursos forestais.

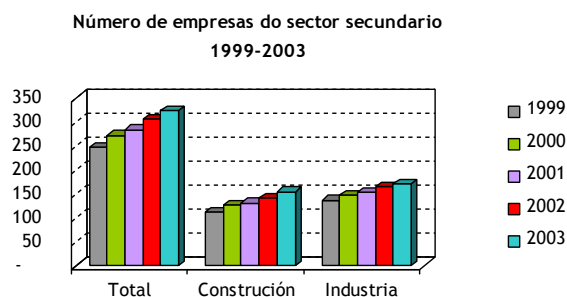
Minaría

Segundo información da Consellería de Innovación e Industria no ano 2005 hai 2 explotacións mineiras dedicadas á extracción de granito ornamental. Destas dúas explotacións, unha está paralizada e a outra está funcionando.

B) Sector secundario

O sector secundario refírese ás actividades que implican transformación de alimentos e materias primas a través dos máis variados procesos produtivos. Normalmente inclúense neste sector a siderurxia, as industrias mecánicas, a química, o téxtil, a produción de bens de consumo, etc., así como, a construción, aínda que, debido á súa importancia, pódese contabilizar aparte. Neste apartado imos facer unha análise do sector desagregando os datos polos subsectores da industria e da construción, e analizando o número de empresas, tamaño e emprego xerado.

Fonte: central de balances. IGE

En Mos o sector secundario está composto por 324 empresas, das que 170 se corresponden coa industria e 154 coa construción. Este sector estivo medrando en número de empresas pasando das 248 ata as 324, o que supuxo un crecemento porcentual do 30,64%. Ademais o sector estivo a medrar en emprego, de xeito que no período 1996-2001, o incremento no número de persoas ocupadas foi do 27,99%, chegando a acadar unha cifra de 2.908 persoas.

Industria

A industria do concello de Mos estaba conformada, no ano 2003, por 170 empresas que aglutinaban o 39,62% de emprego do concello e representaban o 16,63% do censo empresarial. Este subsector estivo crescendo no que se refire ao número de empresas e ao emprego xerado, sendo a taxa de variación do 24,097% no período 1999-2003, no caso do número de entidades, e do 24,94% no período 1996-2001, para o emprego xerado polas mesmas.

Estas 170 empresas supoñen o 7,01% do censo de empresas industriais da área metropolitana, constituíndo o cuarto concello por número de empresas do sector industrial dentro da área metropolitana.

Se analizamos a composición deste sector, podemos ver como as actividades se reparten en:

Actividade	Nº de empresas
Industria da alimentación, bebidas e tabaco	9
Industria téxtil e da confección	18
Industria da madeira e da cortiza	13
Industria do papel; edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	19
Industria química	4
Industria da transformación do caucho e materias plásticas	11
Industrias doutros produtos minerais non metálicos	16
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos	47
Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	13
Industria de material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	3
Fabricación de material de transporte	7
Industrias manufactureiras diversas	10

Fonte: central de balances. IGE

Sendo as empresas dedicadas á metalurxia e fabricación de produtos metálicos as que teñen un maior peso, contando con 47 entidades cada unha. O resto de empresas está moi repartido entre outras actividade do subsector.

As empresas que compoñen este sector teñen unha dimensión reducida posto que o 70,00% delas teñen menos de 9 empregados, podendo cualificarse como microempresas. As pequenas empresas (de 10 a 49 empregados) comportan o 25,88% do empresariado do sector. Ademais, hai 6 empresas no tramo de entre 50 e 249 traballadores e tan só unha empresa no de entre 250 e 499 traballadores.

En canto á forma xurídica, a máis empregada polo empresariado deste sector foi a de sociedade autónoma, que supuña o 63,52% do total. A esta seguíanlle os autónomos e as sociedades autónomas, que supuñan o 17,06% e o 12,94% do empresariado. Ademais, había 4 sociedades cooperativas e 5 sociedades personalistas (comunidades de bens e outras sociedades).

Construción

O sector da construción do concello de Mos está composto por 154 empresas, que aglutinan ao 12,66% dos ocupados do concello e supoñen o 14,89% do censo empresarial. Este sector estivo a medrar nos últimos anos tanto en emprego como en número de empresas. En emprego o crecemento foi do 38,58% no período 1996-2001, mentres que o incremento do censo empresarial foi do 38,74% entre o ano 1999 e o 2003.

Actividade	Nº de empresas
Preparación de obras	6
Construción xeral de inmobles e obras de enxeñería civil	53
Instalacións de edificios e obras	69
Acabado de edificios e obras	26

Fonte: central de balances. IGE

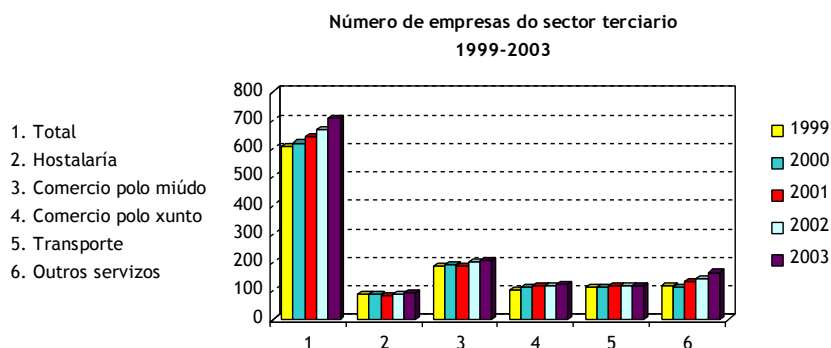
As empresas de Mos que integran este sector dedícanse maioritariamente á instalación de edificios e obras e a construción xeral de inmobles, tendo un tamaño bastante reducido, posto que o 94,16% non contrata máis de 9 empregados e o 5,84% restante non pasa dos 50 empregados.

En canto á forma xurídica, a de sociedade limitada e a de autónomos son as máis escollidas, co 48,05% e o 40,91% dos casos. As empresas con outras formas xurídicas (comunidades de bens e sociedades personalistas) comportan o 9,74% do empresariado, e ademais, tamén existen 1 sociedade cooperativa e 1 sociedade anónima.

C) Sector terciario

O sector terciario engloba as actividades que utilizan distintas clases de equipos e de traballo humano para atender as demandas de transporte, comunicacións e actividades financeiras como a banca, a bolsa, os seguros, etc. Para estudar este sector ímolo subdividir en 5 subsectores: hostalaría, comercio polo miúdo, comercio polo xunto, transporte e outros servizos (que inclúe actividades inmobiliarias, intermediación financeira, educación, sanidade e servizos prestados a comunidade).

Fonte: central de balances. IGE

Neste sector a actividade que conta cun maior número de empresas era no ano 2003 o do comercio polo miúdo con 209, seguido de outros servizos (seguros, intermediación financeira, etc.) con 165, do comercio polo xunto con 124, dos transportes con 118 e da hostalaría con 92.

En canto ao emprego, hai que dicir que no censo de poboación do 2001 a poboación ocupada nos servizos supuña o 46,41% do total, o que representa o primeiro sector de actividade do concello por volume de emprego. Ademais, durante o período o sector estivo a medrar en volume de emprego, sendo a cifra do 2001 un 40,25% maior que a do 1996.

De observar a evolución do sector en número de empresas, pódese ver como durante o período 1999-2003 o número de empresas experimentou un aumento, posto que pasou de 607 a 708 empresas, o que supón unha medra do 16,64%.

En canto ao tamaño das empresas do sector, pódese dicir que a maioría das empresas do sector son microempresas posto que o 78,25% non pasa dos 9 asalariados/as e o 6,92% restante está no intervalo de 10 a 49 asalariados/as. Ademais, hai 2 empresas no tramo de 50 a 249 traballadores/as e 1 no de 250 a 499 traballadores/as. Isto configura un panorama onde o autoemprego é a tónica dominante, posto que a forma xurídica que predomina é a de autónomo con 395 empresas, o que representa o 55,79% do total. As sociedades limitadas eran a segunda forma máis elixida, co 36,30% dos casos.

Hostalaría

No subsector da hostalaría están recollidos os hoteis, pensións, cámpings, restaurantes, establecementos de bebidas (bares e cafeterías), así como os comedores colectivos. Este subsector integra a 92 empresas, o que supón o 12,99% do censo de empresas de servizos do concello. Ademais a hostalaría estivo crescendo en número de empresas durante o período 1999-2003, pasando de 89 a 92, o que supuxo unha medra do 3,37%.

As empresas de Mos que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Hoteis	3
Restaurantes	18
Establecementos de bebidas	65
Comedores colectivos e provisión de comidas preparadas	6

Fonte: central de balances. IGE

O tamaño que soen ter estas empresas é reducido posto que o 97,83% delas non pasa dos 9 asalariados e o 2,17% restante non ten máis de 50 empregados. Ademais, se nos fixamos na forma xurídica temos que o 80,43% das mesmas están en mans de empresarios autónomos.

Comercio polo miúdo

O subsector do comercio polo miúdo engloba as actividades de venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor, comercio polo miúdo, agás o comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, así como, a reparación de efectos persoais e utensilios domésticos.

O subsector ocupa o primeiro lugar en número de empresas dentro do sector servizos, con 209, e ademais no período 1999-2003 incrementou levemente o número de empresas, pasando de 189 a 209, o que supuxo unha suba do 10,58%.

As empresas de Mos que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Venda de vehículos de motor	11
Mantemento e reparación de vehículos de motor	41
Venda de repostos e accesorios de vehículos de motor	3
Venda polo miúdo de carburantes para a automoción	5
Comercio polo miúdo en establecementos non especializados	41
Comercio polo miúdo de alimentos, bebidas e tabaco en establecementos especializados	35

Fonte: central de balances. IGE

Actividade	Nº de empresas
Comercio polo miúdo de produtos farmacéuticos, artigos médicos, beleza e hixiene	6
Outro comercio polo miúdo de artigos novos en establecementos especializados	52
Comercio polo miúdo non realizado en establecementos	13
Reparación de efectos persoais e utensilios domésticos	2

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas deste sector, cabe dicir que o 96,65% das mesmas poden ser catalogadas como microempresas, posto que non pasan dos 9 asalariados, e o 3,35% restante non pasa dos 49 asalariados. Ademais, se nos fixamos na forma xurídica temos que o 65,55% teñen a consideración de autónomos, polo que se podería dicir que o autoemprego constitúe a característica básica deste subsector. As sociedades laborais tan só comportan o 30,62% do empresariado.

Comercio polo xunto

O subsector do comercio polo xunto engloba as actividades de intermediarios do comercio, comercio polo xunto de materias primas agrarias e de animais vivos, comercio polo xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco, comercio polo xunto de produtos de consumo, distintos dos alimenticios, comercio polo xunto de produtos non agrarios semielaborados, chatarra e produtos de refugallo, comercio polo xunto de maquinaria e equipo e outro comercio polo xunto.

O subsector ocupa o terceiro lugar en número de empresas, representando o 17,51% do censo de empresas do sector servizos do concello. Non obstante, durante o período 1999-2003 estivo crescendo en número empresas, pasando de 102 a 124, o que supuxo un aumento do 21,57%.

As empresas de Mos que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Intermediarios do comercio	10
Comercio por xunto de materias primas agrarias e de animais vivos	8
Comercio por xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	33
Comercio por xunto de produtos de consumo, distintos dos alimenticios	35
Comercio por xunto de produtos non agrarios semielaborados, chatarra e produtos de refugallo	22

Fonte: central de balances. IGE

Actividade	Nº de empresas
Comercio por xunto de maquinaria e equipo	6
Outro comercio por xunto	10

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas deste sector, cabe dicir que o 88,71% poden ser catalogadas como microempresas, posto que non pasa dos 9 asalariados. Mentres que o 10,48% do empresariado están no tramo de 10 a 49 traballadores, e tan só hai unha empresa que teña entre 250 e 499 asalariados. Ademais a forma xurídica máis elixida é a de sociedade limitada (64,52%), seguida dos autónomos (23,39%). As sociedades autónomas tan só representan o 8,87% do empresariado e tan só 4 empresas teñen outra forma xurídica (comunidades de bens e sociedades personalistas).

Transporte

O subsector do transporte engloba as actividades de transporte terrestre, transporte por tubos, transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores, transporte aéreo e espacial, actividades anexas aos transportes, actividades de axencias de viaxes, e actividades de correos e telecomunicacións.

Este subsector conta con 118 empresas, representando o 16,67% das empresas do sector servizos. Ademais mantivo unha senda ascendente no censo empresarial durante o período 1999-2003, posto que pasou de 111 a 118 empresas, o que supuxo un aumento do 7,21%.

As empresas de Mos que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Outros tipos de transporte terrestre	106
Manipulación e depósito de mercadorías	1
Actividades das axencias de viaxes, operadores turísticos e outras actividades de apoio turístico	1
Organización do transporte de mercadorías	10

Fonte: central de balances. IGE

As maior parte das entidades que están dentro doutros transportes refírense a empresas que realizan transporte por estrada por medio de camións ou tráileres, polo tanto estamos a falar de empresarios autónomos que teñen o seu propio vehículo e realizan traballos para outras empresas.

Estes empresarios non soen contratar asalariados e, polo tanto, tratase dunha forma de autoemprego, de feito os autónomos supoñen o 54,24% do empresariado do subsector.

Outros servizos

O subsector de outros servizos engloba as actividades de intermediación financeira, actividades inmobiliarias e de alugueiro, servizos empresariais, educación, actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais, outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade, así como actividades de prestación de servizos persoais.

Este subsector ocupa o segundo lugar dentro do sector servizos e durante o período 1999-2003 e experimentou un crecemento, pasando de 116 a 165 empresas, o que supuxo unha medra do 42,24%.

As empresas de Mos que compoñen este subsector repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Actividades auxiliares da intermediación financeira	12
Actividades inmobiliarias	16
Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e utensilios domésticos	4
Actividades informáticas	5
Investigación e desenvolvemento	2
Outras actividades empresariais	53
Educación	8
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	18
Actividades recreativas, culturais e deportivas	23
Actividades diversas de servizos persoais	24

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas, temos que dicir que o 93,94% delas non pasa dos 9 asalariados, polo que se poden catalogar como microempresas. O 5,45% do empresariado está no estrato de 10 a 49 empregados e tan só hai unha empresa que teña entre 50 e 99 asalariados. Ademais se nos fixamos na forma xurídica das mesmas, temos que o 55,15% son autónomos e o 30,91% son sociedades limitadas.

9. TERCEIRO SECTOR

Segundo datos facilitados polo concello de Mos, en xaneiro de 2006, o concello contaba con 57 asociacións inscritas no seu rexistro. Segundo a tipoloxía recollida no cadro, a tipoloxía das asociacións é moi ampla, pero a maioría están dentro da categoría asociacións culturais, cun total de 15, seguida moi de cerca polas asociacións de veciños, con 13, e as asociacións deportivas, con 12. O resto das entidades estaba bastante repartido entre as seguintes categorías.

Tipoloxía e número de asociacións non lucrativas en Mos
Ano 2006

Tipo de asociación	Nº de asociacións
Asociacións culturais	15
Asociacións de animación sociocultural (turismo)	2
Asociacións de emigrantes	1
Asociacións de mulleres	1
Asociacións de pais de alumnos	3
Asociacións de veciños	13
Asociacións deportivas	12
Asociacións ecoloxistas	1
Asociacións pacifistas-cooperación internacional-solidariedade	1
Asociacións relacionadas coa drogodependencia	1
Asociacións xuvenís	3
Asociacións-peñas	1
Persoas con discapacidade	1
Outras Asociacións	2
TOTAL	57

Fonte: Concello de Mos

10. DAFO XERAL DE MOS

DEBILIDADES	AMENAZAS
• Proximidade á cidade de Vigo o que determina o crecemento do concello como área de expansión residencial e económica de Vigo, provocando un forte impacto medio ambiental • Forte dispersión poboacional • Monocultivo forestal de especies traídas de fóra (eucalipto e piñeiro) en detrimento das autóctonas, o que xera un aproveitamento pouco sostible dos recursos naturais • Escaso aproveitamento dos recursos patrimoniais • Escasa sinalización dos recursos patrimoniais • Baixo nivel de sensibilización de parte da poboación local para a conservación dos bens naturais e patrimoniais do concello • Insuficiente grao de sensibilización do organismo municipal ante determinadas actuacións contra o medio ambiente • Insuficiencia dos equipamentos existentes e dos servizos sociais para a poboación • Falta dun planeamento urbanístico que ordene e regule o crecemento futuro do municipio • Deterioro e degradación natural dos cursos fluviais a causa da forte presión urbanística • Escaseza de recursos materiais que poidan ser postos en valor de cara ao seu aproveitamento turístico • Baixa calidade e profesionalización dos servizos de restauración • Insuficiente oferta hoteleira e escasa calidade da mesma • Inexistencia de oferta de aloxamentos de turismo rural • Insuficiencia dos servizos sociais dirixidos á poboación maior e a conciliación da vida laboral e familiar • Perda de poboación nos últimos anos provocado polo aumento da emigración e a taxa de mortalidade • Avellentamento continuo de poboación, que provoca un aumento da poboación dependente respecto á activa • Diminución na taxa de natalidade e aumento da mortalidade o que provoca un saldo vexetativo negativo	• Proximidade a áreas de forte desenvolvemento industrial, como Vigo ou Porriño, que determinan o seu desenvolvemento • Explotación irracional dos recursos forestais e aumento dos incendios • Impacto negativo na construción de infraestruturas viarias (A-52 e A-57 principalmente) • Presión demográfica da cidade de Vigo • Maior competitividade no sector turístico que leva consigo un aumento das exixencias por parte dos visitantes en temas de aloxamento, restauración, calidade dos recursos e servizos públicos e de ocio e lecer • Descoordinación entre administracións competentes en materia de turismo (Xunta-Deputación-Concello) • Falta dunha visión de Mancomunidade que leve a desenvolver actuacións conxuntas entre os diferentes concellos en temas relacionados co transporte, turismo, ordenación do territorio, oferta de servizos, etc.

• Aumento da emigración local cara as áreas máis dinámicas da provincia (Vigo e Pontevedra) • Diminución da inmigración nos últimos anos • Baixo nivel formativo da poboación en xeral, con maior incidencia no colectivo feminino • Escaso número de vivendas en alugueiro • Número significativo de vivendas baleiras • A poboación local identifica como principais problemas relacionados coa vivenda a falta de limpeza nas rúas e as malas comunicacións viarias. Con menor incidencia pero aínda cunha porcentaxe salientable se sinalan como problemas do contorno no concello a existencia de rúidos exteriores, a insuficiencia das zonas verdes, a contaminación e a delincuencia • Altas taxas de temporalidade e estacionalidade no emprego, con maior incidencia entre as mulleres • Menor ocupación feminina • Escasas oportunidades de emprego para as mulleres que se ven relegadas a traballos precarios e de baixa remuneración no sector servizos • Baixo nivel de cualificación da poboación traballadora • Importante incidencia do desemprego entre a poboación moza (menores de 25 anos) • A incidencia do paro tamén ten incidencia negativa entre as mulleres e a poboación madura • Avellentamento dos titulares das explotacións agrogandeiras e abandono das actividades agrogandeiras sen que haxa relevo xeracional que determina unha baixa porcentaxe de ocupados no sector • Baixo nivel de renda dos residentes • Tamaño reducido das explotacións e empresas • Existencia dun mercado minifundismo e de pequenas producións hortofrutícolas orientadas cara o consumo propio • Falta de profesionalización na xestión das comunidades de montes • Inexistencia de empresas forestais que completen o ciclo de aproveitamento dos recursos, realizando unicamente extracción dos recursos • Insuficiencia de recursos humanos dedicados ao desenvolvemento local o que supón unha sobrecarga de traballo á Técnica Local de Emprego e o desaproveitamento de recursos dispoñibles	
--	--

FORTALEZAS	OPORTUNIDADES
• Proximidade á cidade de Vigo o que favorece a súa expansión urbana • Importante rede de comunicacións ferroviarias, por estrada e aéreas, co paso do camiño de ferro que comunica Vigo con A Coruña e Madrid, as autoestradas A-52 e A-57, e a cercanía do aeroporto de Peinador • Existencia dunha ampla superficie de solo destinado á produción de cultivos de horta e viñedos • Importancia da superficie forestal dedicada á produción madeireira • Existencia de especies arbóreas autóctonas nos cursos fluviais • Condicións climáticas benignas onde predominan os veráns cálidos e invernos suaves, con precipitacións abundosas entre o outono e a primavera • Existencia dunha intensa rede de camiños e pistas de monte desaproveitadas para uso de actividades de contacto coa natureza. • Presenza de xacementos arqueolóxicos presentes en todo o concello (gravados rupestres, castros, mámoas, etc.) • Paso do Camiño Portugués cara Santiago polo concello • Existencia dalgunhas rutas de sendeirismo, resaltando a do Sendeiro das Greas • Existencia de recursos patrimoniais ben conservados e de especial interese cultural e arqueolóxico (pazos, muíños, pontes, igrexas) • Desenvolvemento de certas celebracións culturais: Día da Muíneiras, Festa da Empanada de Pan de Millo. • Proximidade a zonas de importante atracción turística (Baiona, Vigo, O Salnés ou Pontevedra) • Posibilidade de diversificación da oferta turística, con recursos no interior, que permita unha descentralización da oferta, así como unha desestacionalización das estancias • Posibilidade de desenvolver algunha experiencia de turismo industrial • Aumento relativo da poboación moza respecto do total • Idade media mais baixa da correspondente á AMV, Pontevedra e Galicia • Saldo migratorio positivo	• Proximidade a áreas de forte desenvolvemento industrial, como Vigo ou Porriño, que determinan o seu desenvolvemento, producindo forte impacto ambiental • Constitución e integración na futura Área Metropolitana de Vigo • Proximidade á centros de interese turístico e urbano (Baiona, Vigo, Nigrán, O Morrazo, etc.) • Proximidade a importantes vías de comunicación: aeroporto, autoestradas, etc. • Política das liñas aéreas de baixo custo que poden favorecer a chegada de visitantes doutros países • Existencia de Leis para garantir, conservar e velar pola defensa do patrimonio etnográfico, arqueolóxico e natural • Cambio da tendencias dos turistas cunha maior preferencia polo turismo de descanso e gastronómico en detrimento do de sol e praia • Saturación urbanística costeira noutras áreas próximas • Existencia de políticas públicas que favorecen a inserción laboral de mulleres • Existencia de políticas autonómicas de conciliación da vida familiar e laboral • Existencia de políticas autonómicas e plans de fomento do autoemprego a nivel local, a través de cursos de formación e axudas para creación da propia empresa

• Número significativo de vivendas baleiras • Aumento da taxa de actividade, especialmente entre mulleres • Aumento da taxa de ocupación • Importancia do sector servizos e industrial en canto demandantes de man de obra • Tendencia á baixa no desemprego • Aumento no número de empresas • Existencia de 8 empresas dedicadas á explotación dos recursos forestais • Importancia da industria metalúrxica e de fabricación de produtos metálicos • Certa importancia de industria téxtil e do papel • Contan cun Centro de Desenvolvemento Local no que desenvolven as súas tarefas as persoas vinculadas aos diferentes proxectos no eido do emprego: TLE, demais técnicos e Asociación de Empresarios de Mos • Importantes experiencias en marcha en relación a promoción do emprego: Plan Experimental de Emprego e Plan Global de Emprego • Na actualidade estase executando Obradoiro de Emprego “Concello de Mos” • Existencia de programas de desenvolvemento rural PRODER II • Existencia do proxecto CONTA CON ELAS da MAIV dirixido a mellorar a inserción laboral da muller • Importante nivel de asociacionismo local cun tecido que acada as 57 asociacións de diferente índole	
--	--

11. PROPOSTAS E ACTUACIÓNS

1. Desenvolvemento dun Plan para a ordenación do monte e a profesionalización das comunidades de montes, que inclúa accións dirixidas ao aproveitamento sustentábel dos recursos forestais, á rexeneración das áreas degradadas polos incendios forestais e a actuación humana, á repoboación e substitución das especies arbóreas foráneas por especies autóctonas, con especial incidencia nas áreas de especial interese natural. a través dos plans de ordenación do monte e a profesionalización das comunidades de montes
2. Conservación e rexeneración da vexetación clímax con especial incidencia nas zonas máis elevadas do concello (serra do Galiñeiro e Monte Castelo) e nas beiras dos cursos fluviais con vexetación de ribeira.
3. Realización dunha campaña de sensibilización dirixida á poboación local para promover a revalorización dos recursos propios.

4. Plan de recuperación ambiental do río Louro, con especial incidencia no repoboamento de especies piscícolas para o práctica do deporte da poboación do concello e visitantes
5. Sinalización dos recursos de especial interese patrimonial e natural
6. Aproveitamento e recuperación da intensa rede de camiños e pistas para a mellora e creación de sendeiros naturais que comuniquen os diferentes recursos
7. Recuperación e rehabilitación das vivendas de especial interese arquitectónico (pazos, casas grandes, reitorais, etc.) e próximas a algún tipo de recurso para o deseño de produtos turísticos e creación de infraestruturas hoteleiras (casas rurais, hoteis con encanto, etc.)
8. Desenvolvemento dunha campaña de sensibilización dirixida á cidadanía sobre a necesidade de seguir un desenvolvemento urbanístico respectuoso co contorno
9. Promoción dos recursos e as actividades de lecer nas diferentes parroquias do concello
10. Deseño dun plan de actuación, xunto co sector hostaleiro, orientado a mellorar a calidade dos servizos ofertados por este sector no concello
11. Promoción e apoio dende o concello á implantación establecementos hoteleiros, cámpings, albergues, casas de turismo rural, etc., aproveitando a proximidade á cidade de Vigo e doutros puntos de interese turístico para o visitantes e mais masificados
12. Estudo das necesidades de implantación de servizos dirixidos á conciliación da vida laboral e familiar para favorecer a incorporación da muller ao mercado de traballo en mellores condicións que as actuais, así como para atender as necesidades do colectivo de poboación maior e infancia.
13. Creación de material de difusión e dunha campaña de promoción dos recursos do territorio, con especial incidencia na utilización de novas tecnoloxías (internet, asistencia a feiras, etc.).
14. Promoción das festas gastronómicas locais cunha maior implicación do sector hostaleiro, tanto na planificación como no desenvolvemento das mesmas
15. Realización de accións formativas dirixidas ao empresariado e traballadores do sector hostaleiro que posibiliten unha maior profesionalización
16. Mellora e ampliación do sistema de zonas verdes nos núcleos de poboamento
17. Promoción da creación de servizos dirixidos á poboación infantil, que permitan ás familias locais conciliar a súa vida laboral coa do fogar (garderías, escolas infantís, ludotecas, etc.)

18. Mellora e incremento dos servizos á Terceira Idade (centros de día, residencias de Terceira Idade, etc.)
19. Establecemento de servizos de información e asesoramento dirixidos á poboación inmigrante e aos emigrantes retornados
20. Establecemento de políticas que faciliten o acceso á vivenda en propiedade ou en alugueiro á xente moza
21. Establecer programas formativos e de emprego nos que a poboación feminina sexa a principal beneficiaria das accións
22. Análise das necesidades e das carencias de formación na man de obra en relación coas demandas do empresariado local para o desenvolvemento de accións formativas en cooperación coas asociacións empresariais
23. Campaña de consulta cidadá para establecer medidas que permitan mellorar a imaxe da poboación sobre o seu contorno en relación a: limpeza e humanización das rúas, mellora das comunicacións, diminución da contaminación acústica, mellora e ampliación das zonas verdes, diminución da contaminación e da sensación de delincuencia no concello
24. Análise da viabilidade da creación dun viveiro de empresas
25. Incentivar ás empresas cara unha maior estabilidade no emprego mediante a información e promoción das medidas de promoción do emprego estable, con espacial orientación cara a mellora das condicións laborais das mulleres
26. Promover a cooperación empresarial a través da realización de accións conxuntas coas asociacións existentes no territorio
27. Creación dun programa de xestión municipal para fomentar o aproveitamento sostible dos recursos forestais, que actualmente se atopan reducidos á explotación madeireira
28. Contar cun grupo organizado e estable durante todo o ano de persoas formadas e capacitadas para levar a cabo medidas de prevención e extinción de incendios forestais
29. Recuperación das zonas de cultivo no contorno do Louro e fomento da produción intensiva de produtos de horta, para a venda nos mercados urbanos próximos (Vigo, Pontevedra, e mesmo Portugal), e innovación na produción de novos cultivos con gran demanda no mercado (kiwi, plantas ornamentais, etc)
30. Estudo das posibilidades de desenvolver experiencias de produción agroecolóxica a través da creación de cooperativas ou outro tipo de forma empresarial

31. Promover a participación cidadá a través do movemento asociativo, creando foros de debate que permitan á poboación local facer chegar as súas inquedanzas e propostas

